

ter super confessam ⁊ impenitentem sed relapsam realiter. Quarta decima Qualiter super confessam heresim et impenitentem atq; relapsam certitudinaliter. Quia tadecima. Qualiter super non confessam sed convictam de heresi legitimis testibus ⁊ alias iudicialiter. Sedecima Qualiter super convictam sed fugitivam vel se absentem contumaciter. Decima septima Qualiter super delatam ab alia malefica incinerata sed non confessam. Decima octava. Qualiter super delatam non maleficia inferentem sed tollentem. Decima nona Qualiter super sagittarios maleficos armorum incantatores. ⁊ quoscuq; nigromanticos. Uicesima super obstetrices maleficas omnes alias in maleficijs excedentes. Concludendo de remedio appellatio nis ubi delata quecumq; ad illud confugeret quid iudici ecclesiastico seu civili sit faciendum

Prima q̄stio in ordine.

Trumasse

rere maleficos esse sic adeo catholicum. q̄ eius oppositum per nactum defendere omnino sit hereticum. Et arguitur q̄ non sit catholicum q̄cūq; de his asserere. xxvi. q. v. epi. Qui credit posse fieri aliquam creaturam aut in melius deterioris transmutari. aut in aliam speciem vel similitudinem transformari. q̄ ab ipso omnino creatore pagano ⁊ infideli deterior est. Talia autem cum referuntur fieri a maleficis. ideo talia asserere non est catholicum sed hereticum. Preterea nullus effectus maleficialis est in mundo. Probatur Quia si esset operatione demonum fieret. Sed asserere q̄ demones possint corporales transmutationes aut impedire aut efficere non videtur catholicum. q̄ sic perimere possent totum mundum. Preterea omnis alteratio corporalis pura circa infirmitates aut sanitates percreandas reducitur in motum localem patet ex septimo physice corporum. Quorumcuq; est motus celi. Sed demones motum celi variare non possunt. Dionysius in epistola ad Polycarpum Quia hoc solus deus est. ergo videtur q̄ nullam transmutationem ad minus veram in corporibus causare possunt. et q̄ necesse est huiusmodi transmutationes in aliquam causam occultam reducere. Preterea sicut opus dei est fortius q̄ opus diaboli. ita ⁊ eius

b ij

factura. Sed maleficiū si esset in
mūdo esset vtiq; opus diaboli. cō
tra facturā dei. ergo sicut illicitū ē
asserere facturā supsticiōsam dia
boli excedere opus dei. ita illicitū
est credere vt creature ⁊ opa dei ī
hoibus ⁊ iumentis valeant vicia
ri ex operibus diaboli. Præterea
id quod subiaceret futuri corporali:
nō habz virtutē imprimēdi in cor
pora. Sed demōes subdūtur vir
tutibus stellaz quod prz ex eo q
certi incantatores constellatōnes
determinatas ad invocādū demo
nes obseruant. ergo nō hnt virtu
tem imprimēdi aliqd in corpora.
⁊ sic multomin⁹ malefice. Itē de/
mones nō operātur nisi p artem.
Sed ars nō pōt dare veram for/
mam. vñ in ca. de mineris dicitur
Sciāt auctores alchimie species
trāsmutari nō posse. ergo ⁊ demo
nes p artem opantes veras quali
tates sanitatis aut infirmitatis ī/
ducere nō possunt. sed si vere sunt
habent aliquā aliam cām occultā
absq; opere demonū ⁊ maleficorū
Sed contra in decre. xxxij. q. i. si p
fortiarias atq; maleficas artes n
nūquā occulto iusto dei iudicio p
mittente ⁊ diabolo prepante ꝛc.
loq̄tur de impedimēto maleficia
li quo ad actus iugales tria con
currere. scz maleficā. diabolū. ⁊ di
pmissionem. Præterea forti⁹ age
re pōt in id quod est minus forte.
Sed fortis demōis est fortior vir
tute corporali. Job. xl. Non est pos
testas sup terram que ei valeat cō
parari. qui creatus est vt neminē

timeret. Rñsio. Hic impugnād/
sunt tres errores hereticales qbus
reprobatis veritas parebit Nam
qdā turta doctrinam scz Tho.
in. iij. dist. xxvij. vbi tractat de ī
pedimēto maleficiali conati sunt
asserere maleficiū nihil esse in mū
do nisi in opinione hoim q natus/
rales effectus quoz cause sunt oc
culte maleficijs imputabāt. Alij
qui maleficos cōcedūt sed ad ma
leficiales effectus illos tantūmo/
do imaginative ⁊ fantastice cōcur
rere asserūt. Tertij qui effect⁹ ma
leficiales oino dicūt esse fantasti/
cos ⁊ imaginarios. licet demon
cum malefica realiter concurrat.
Horz errores sic declarāt ⁊ repro
bantur. Nā primo oino de here/
si notantur p doctores in. iij. p̄sa/
ta di. p̄cipue p sanctum Thomā
in. iij. arti. ⁊ in corpe. q. dicens illaz
opinionē esse oino ꝛtra auctorita
tes sanctorz ⁊ pcedere ex radice in
fidelitatis. Quia vbi auctoritas
scripture sacre dicit q demōes ha
bent potestātē supra corporalia ⁊ su
pra imaginatōem hoim qñ a deo
pmittūtur. vt ex mltis scripture sa
cre passibus notatur. Ideo illi qui
dicūt maleficiū nihil esse in mūdo
nisi in estimatōe hoim. Etā non
credūt esse demōes nisi in estima
tione vulgi tñ vt terrores q̄s hō
sibi p̄i facit ex sua estimatōe impu
tet demoni. Et q etiā ex imagina
tōe vehemēti aliq̄ figure apparēt
in sensu tales q̄les hō cogitat q ⁊
tūc credūtur demōes viden dica/
mus vel etiā malefici. Et qm̄ hec

vera fides repudiat p̄ quā aug' of
de celo cecidisse ⁊ demones eē cre-
dūm? Ideo ⁊ fatemur ip̄os ex sub-
tilitate nature sue multa posse q̄
nos nō possum? Et illi q̄ eos ad
talia inducūt faciēda malefici vo-
cātur. hecibi/ Quia vero infideli-
tas in baptisato heresis noiatur.
ideo tales de heresi resp̄hendūtur
Alij duo errores demones ⁊ eoz
naturalē potētiāz nō negantes s̄z
inter se quo ad effectū maleficialē
⁊ ip̄am maleficiā diffidentes inq̄s/
tum vnus ꝓcedit maleficiā reali-
ter cooperari ad effectum: nō tamē
verum sed fantastici/ Alter vero
per contrariū effectū realem in le-
so ꝓcedens sed maleficiā fantasti-
ce putat cooperari fundamentū er-
roris ex duobus passibz canonū q̄
habētur xxvi. q. v. epi. sumpserunt
vbi primo resp̄hendūtur mulieres
que credūt se cū dyana vel herodi-
ana nocturnis horis eq̄tare. In-
spiciatur ibi canon. Et qz sepe fan-
tastice ⁊ imaginarie talia solūmō
sūt ideo ⁊ illi errantes de oibus
alijs effectibus ita fieri iudicant
S̄do. Quia ibi cōtinetur qz qui
credit vel asserit posse fieri aliquā
creaturā aut in melius deteriusue
imutari aut trāsformari in aliam
speciem vel similitudinem q̄ a dō
oim creatorē infidelis est ⁊ paga-
nō deterior. Unde p̄pter hoc qd̄
ibi dicitur deteriusue imutari di-
cant illum effectū non esse reales
in maleficiato s̄z tantūmodo fan-
tasticum. Sed qz hi errores here-
sim sapiāt ⁊ cōtra sanū intellectu

canonis militant. ostēditur primo
tā per legē diuinā q̄ etiā ecclesia/
sticā ⁊ ciuile. ⁊ hoc in generali. de
mū in speciali; verba canonis ex/
primēdo licet etiā in sequēti que-
stione clar? hoc deducereur. Nā
lex diuina in pleriq̄ locis ꝓcipit
maleficas nō solam eē vitandas.
sed etiā occidendas. cuiusmōi pes-
nas nō imponeret si nō veraciter
⁊ ad reales effectus ⁊ lesiones euz
demonibz cōcurrēt. Mors em̄
corpalis nō infligitur sine corpali
⁊ graui peccato. lz aliud de morte
s̄ie que ex fantastica illusione seu e-
tiam tentatōe oriri pōt. Hec ē sen-
tentia sancti Tho. in. ij. dist. in. vij.
in questōe. An vti auxilio demo-
num sit malū Nā Deutron. xvij.
ꝓcipitur oēs maleficos ⁊ incanta-
tores interfici. Leuitici etiā. xij. di-
citur. Alia que declinauerit ad ma-
gos ⁊ ad ariolos ⁊ fornicata fue-
rit in eis ponam faciem meā con-
tra eā ⁊ interficiāz eam de medio
populi mei. Et iterū. xx. Vir vel
mulier in quibz phitonicus vl' di-
uinus spūs fuerit moriāz lapidi-
bus obzuet eos. Et dicitur phito-
nes in q̄bus demon opatur miros
effect? Preterea hec sunt qz p̄pter
hoc p̄ctm ochorias in firm? mori-
tuus fuit. iij. Reg. i. ⁊ saul. i. para-
lipo. x. Diuinoz deniqz eloq̄oz
tractatores qd̄ aliud i eoz scriptis
sup. ij. di. vij. ⁊ vij. tradiderunt de
ptate demonū ⁊ magicē artibz eo-
rum scripta inspiciatur cuiuscūqz
doctoris super secundum librum
senten. ⁊ inueniet nullo discrepan-
b iij

re magos et maleficos virtute de/
monū pmittente deo viros esse/
ctus nō fantasticos posse pduce/
re. Taceo de varijs alijs locis in
q̄bus sanctus Thomas diffuse d
bitōi operibus ptractat vt in sū/
ma contra genti. li. iij. cap. i. et. ij. in
prima pte. q. cxiij. ar. iij. Et in se/
cūda secūde. q. xcij. et. xcij. Inspicu/
antur deniqz postillatores et glo/
satores de magis pharaonis Exo/
di. vij. Inspiciatur et dicta Augu/
stini. xvij. de ciuitate dei. cap. xvij.
Et in secūdo de doctrina xpiana.
Similiter alioz doctorū quibus
omnibus contra dicere val. de absur/
dum est. nec a vicio heresis excusa/
ri pōt. imo in iure hereticus censet/
quicūqz errat in expositione sacre
scripture xxiiij. q. i. heresis. Et qui/
cūqz aliter sentit de his que fidem
cōcernūt q̄ romana tenet ecclesia.
e. c. et. q. Hec est fides q̄ deniqz cō/
tra sanum intellectū canonis mi/
litant ostēditur per legem ecclesia/
sticam. Nā et canonū doctores su/
per. c. Si pfortiaras et maleficas
artes xxiiij. q. i. et terra de frigidis
et maleficiatis. qd aliud p̄tendūt
nis. de maleficali impedimēto cir/
ca actus iugales declarare quō/
dirimit ptractū aut p̄trahendum
matrimonū. Dicant em̄ sicut et
Tho. in. iij. vbi supra. q̄ si malefi/
cum supueniat m̄rimonio ante
carnalem copulā. n̄ sic est perpe/
tuū impedit et dirimit m̄rimoniū
contractū cuiusmōi sentētia nō da/
retur sup illusoriū et fantastiū es/
fectus vt de se pater Videat No/

sti. in sūma copiosa. sicut Gotfri/
et Raymūdus qui etiā nullibi les/
gūtur diff. cultrasse. An talis esse/
ctus posset censi imaginarius et
nō realis. sed hoc tanqz per se nō
tum relinquebant. Et quō posset
censi ppetuus vel tpalis decla/
rant si post triēnium duraret nec
dubitabant an imaginarie p ma/
leficam seu illusorie introuideret
Sed q̄ vere et realiter p̄t talis de/
fectus curari virtute demonis. p
pter pactū cum eo in iurum. vel et/
iam p ipm demonē absqz malefici/
ca. licet hoc rarissime fiat in ecclesia
vbi sacm m̄rimoniū meritorū ex/
istit. s̄ q̄ inter infideles h̄ p̄tingat
hoc est qz iusto titulo illos possi/
dere se cernit vt petrus de palude
in suo quarto recitat de sponso q̄
desponsauerat ydolū et nihilomi/
nus cōtraxerat cum q̄dem iuueni/
la. quā tamē cognoscere nō potuit
ppter dyabolum q̄ semp se in cor/
pore assumpto interposuerat cum/
tamen in ecclesia dyabolus conat/
potius p maleficas ppter suū lucz
in pditionem aiarum tales effect/
introuittere. et qualiter hoc facere
pōt et q̄bus medijs inferus decla/
rabitur. vbi de septē mōis nocēdi
hōibus p consiles effectus tracta/
bitur Et alijs etiā questionibz q̄s
theologi et canoniste circa hāc ma/
teriā mouēt hoc idem p̄t. discutiē/
tes quō possit tolli et an licitū sit p
aliud maleficiū tollere et qd si ma/
lefica mortua sit p quā maleficiū
est imissum De q̄ casu Gotfridus
in sua sūma mētionē facit. de q̄bus

in q̄st. omibz terrie p̄r patebit. Cur
deniqz tā diligēter canoniste vari
as penas. p̄mulgassent distinguē
do de occulto ⁊ manifesto peccō ma
leficōz seu potius de uināroz cum
notoria sup̄sticio variāz hēat sp̄s.
vt si notozū sit eucharistia dene
getur. Si occultū penitētia xl die
rum. de conse di. ij. p̄ dilectōe. Itē
si clericus q̄ deponēdus ⁊ in mo
nasterio detrudēdus. Si laycus
excoicand⁹. xxvi. q. v. Nō oportet.
Itē q̄ tales infames debeāt cense
ri ⁊ q̄ ad eos cōcurrūt imo nec ad
accusatōez debēt admitti ij. q. viij.
q̄squis nec. Sz ⁊ p̄ legem civilē h
idē ostēditur. Nā Rhon in sūma
sup. ix. libro Codicis. Rubrica de
maleficis l. post corneliā desicca
rijs ⁊ hom. cidijs dicit. Sciēdū q̄
oēs illi quos vulg⁹ maleficos vo
cat ⁊ etā illi qui artē diu. nādi sci
unt patiūtur capitalē penāz. vt l.
nemo. C. de maleficis. Itē inferūt
penāz l. culpa. l. null⁹. De em̄ le
ges his verbis vtiūt. Nemini q̄
mittit diuinare alioq̄n sup̄plicius
capit⁹ gladio vltore feret. p̄stratus
⁊ subdit Sūt ⁊ aliq̄ arte magica
vite innocētū insidiātur aios mu
lierum ad libidinē flecūt. ⁊ bi be
stijs obijciūt. vt eo. C. l. m. n. De
cernūt etiam leges q̄ ad eoz acu
sationem quilibet admittat sicut
⁊ canoū in ca. in fauorem fidei. li
bro. vi. de here. Unde subdit ibi
dem. Ad hanc accusatōem quilibet
bet admittit quasi in crimine lese
maiestatis. Ip̄am em̄ prope mo
dum pulsant maiestatem diuinā.

Itē q̄ questionibus ad interrogā
dum subijciant. subdit. Et quibz
nulla dignitate obstante quest. o
ni subijciatur ⁊ qui cōuincitur vel si
detegat facinus suū sit cauleo dedi
tus vngulisqz sulcantibus latera
pferat penas dignas suo facinori
vt eo. C. l. si. ex. rē. Nota q̄ olim
dupl. pena tales plectebā. capi
tis ⁊ vngulis ad dilaceratōem cor
poris seu ad deuorandum bestijs
obijciendo. Jaz autē cremant⁹ for
te propter femineū sexum. Itē pro
hibēt participatōem. Un̄ subdit.
sed nec p̄mittantur tales ad limē
alterius accedere alioq̄n cōcremā
tur bona. nec aliquis debet eos su
scipere vlt. consulere alioq̄n depoz
tantur in insulaz ⁊ omnia bona pu
blicantur. Hic notatur pena exilij
cum amissione oim bonorum
qui tales consulunt aut suscipiūt.
Has penas vbi p̄dicatores popu
lis ⁊ rectoribus terraz publicant.
plus aduersus maleficas q̄ ex al
ijs scripturaz allegatōibus mar
cescūt. Præterea ⁊ p̄ leges cōmen
dant qui eorum maleficis obstāt
Un̄ vbi supra. l. eorum. Alij autē
qui faciūt id ne labores hoim ven
torum gradimqz lapidatōne ster
nūt. non pena sed p̄mio digni
sunt. Qualiter autē sit licitum tā
lia impedire inferius patebit vt pri
us tactum est. Omnia autē hec ne
gare aut frauole illis resistere quō
pōt scrupulo heretice prauitatis
carere. Judicet vnusquisqz nisi for
tassis eū ignorantia excusabit. sed
cuiusmōi ignorantia excusat stat.

Præterea p̄p̄t

Corlupo

inferius parebit. Cōcludēdo est oī
bus pmissis catholicam et verissi/
mam assertōem q̄ malefici sunt q̄
demonū auxilio propter pactum
cū eis inīti maleficiales reales ef/
fectus p̄mittente deo pcurare pos/
sunt nō excludendo q̄n et p̄stigio/
sos effectus et fantasticos etiā p̄
media p̄stigiōsa producere vale/
ant. Sed qz p̄sens speculatio su/
per maleficiales effectus versatur
qui plurimū ab alijs differūt. idō
per hoc nihil ad p̄positum. cuius fa/
les potius sortilegi, vel incantato
res dicūtur q̄ malefici. Demū qz
fundamentū sui erroris capiūt et
verbis canonis p̄cipue duo vlti
mi errores nō loquēdo de primo
qui seipm̄ condēnat dum nimius
contra veritatē scripturę exorbitat
Iō ad sanum intellectū canonis ē
procedendū. et primo contra p̄vi/
mū errorem dicentis mediū esse
fantasticū sed extrema eē realia.
Ubi notandū qz dum quatuor de
cim sunt spēs capitales in genere
sup̄stitiōis quas recitare causa bre
uitatis nō expedit. tum qz clare re
citant ab Iudoro. viij. Et himol.
et secūda secūde p̄ sanctū Tho. q.
xcij. Tuz etiā quia inferius vbi d̄
grauitate huius heresis tractabitur
de ip̄is mentio erit. et hoc questio
ne vltima huius prime ptis. Et spe
cies sub qua hmoi mulieres cōri/
nentur vocatur species phitonū.
in quibz demon vel loq̄tur vel mi
ra operatur. Et est sepius prima i
ordire. Spēs autē sub qua male
fici continētur vocatur spēs male

Incl. l. 1. 2.
canon.

ficozū. Et quia inter se plurimū di
stant nec oportz qz qui in vna spe
cie laborat qz etiā sub alijs cōpre/
hēdat. Iō sicut canon de illis mu
lierculis mentionē facit et non de
maleficis. Ita salē canonē inter/
pretatur qui hmoi imaginarias
deductōnes corpozū ad totum ge
nus sup̄stitionis et om̄es spēs eius
reducere velint vt sic ille mulieres
imaginarie solum ita et oēs male/
fice transferant. et p̄mplus cas/
nonē falsificat qui ex illo arguere
vellet maleficā solumō imagina
rie ad effectum maleficialē egritu
dinis vel morbi cōcurrere. Prete
rea tales sic errantes p̄mplus re
prehendūtur dum extrema conce
dūt realia scz demonē opantem et
effectuz morbi realem. mediū au/
tem instrumenti scz p̄sonam ma/
leficam dicūt fantastice cōcurrere
cum tamē mediū semp naturam
participat extremoz. Nec valet si
dicatur qz etiā fantasia sit quid re
ale quia sicut fantasia vt talis nil
pōt efficere nec cōcurrere ad demo
nis opationem nisi p̄ pactum inī/
tum cū demone. in quo pacto ma
lefica se totā obtulit et astrinxit di/
abolo vere et realiter et nō fantasti
ce et imaginarie solum. ita etiā
oportet qz cooperet diabolo vere
et corporaliter. Nam et ad hoc sunt
oīma malef. coz opera vbi semp
aut p̄ tactum aut p̄ visum. aut p̄
locutōnem seu alicuius malefich
instrumenti repositi sub limine do/
mus opatione sua maleficia exer/
cēt. put in sequēti questione pate,

bit. Preterea si q̄s verba cano. diligenter inspiciet considerabit quorū que p̄dicatores ⁊ sacerdotes p̄ ecclesias sibi p̄missas om̄i cur̄ instātia p̄lo p̄dicare deberēt. sc̄z q̄ extra vñū deū nemo arbitret̄ aliqd̄ esse numinis v̄l diuinitatis. Secūdo q̄ cū dyana v̄l herodiade equitare ē cum diabolo q̄ se ita fingit ⁊ noiat trāsmearē. Tertio q̄ talis equitatura sit t̄nc fantastice q̄n̄ diabolus mentē p̄ infidelitatē sibi subiectam agitat taliter vt ea q̄ solo spiritu fiat corporaliter fieri cōdūtur. Quarto q̄ tali dñe habeāt in oibus obedire. Vñ ad maleficiales actus hec s̄ba extēdere est absurdū. cū sint diuerse sp̄s. Autē malefici etiā localiter trāserantur in sua sp̄e sup̄strōnis v̄l solū imaginarie sicut phitones. tractabit̄ de illo in cap̄lis secūde partis cap̄o tertio q̄ vtroq̄z mō. Et sic secūdus error cū primo elidit̄ q̄ ad fundamētum ⁊ sanū intellectū canonis. Tercio insup̄ qui ex verbis canonis effectū maleficialē asserit fantastici ex s̄bis canonis etiam eliditur. Nam i eo q̄ dicit qui credit posse fieri aliquā creaturam aut in melius deteriorē trāsmutari. aut in aliam sp̄em vel similitudinem trāsmutari q̄s ab ip̄o omnium creatore ⁊ infideli deterior ē. De tres ptes si nude intelligātur sunt contra p̄cessum scripture ⁊ deterioratōem doctorū. Nam posse fieri aliquas creaturas a malefici v̄pote vera aialia inspecta inspiciatur sequens canon. nec mirum

post allegatum canon. ep̄i. q̄d au gustin⁹ determinat de magis pharaonis q̄ v̄rgas in serpentes v̄teretur inspiciatur glo sup̄ illud Exodi. vii. Vocauit pharao sapientes inspiciat ⁊ alia glo strabi. q̄ demones discurrūt p̄ mūdum q̄n̄ p̄ incantatōem malefici p̄ eos aliqd̄ efficere conātur ⁊ colligit diuersa semina. ⁊ ex eoz adaptōne p̄nt proferre diuerse sp̄s. Inspiciat ⁊ alber. in de aialibus. Inspiciat ⁊ san. Tho. i. pte. q. cxiij. ar. iij. Quorū dicta breuitas causa obmittūt. solū hoc sup̄est vt intelligat̄ ibi fieri p̄ creati. Sc̄dm̄ etiā q̄ in meli⁹ deteriorē valeat trāsmutari intelligatur solūmodo a deo auctoritate ⁊ ad correctōem seu etiā punitōnem. Sep̄ t̄n̄ ista misterio demorum exercētur. Et sicut de p̄rio d̄ dñs pcutit ⁊ ip̄e medetur. ⁊ ego ocidam ⁊ ego viuere faciā. Ita de se cū do d̄ imissionē p̄ angelos masculos v̄s tactū est. In p̄fato deniq̄z ca. nec mir⁹. inspiciatur s̄ba auḡ. q̄ dicūtur malefici ⁊ cuiusmōi eoz opatōes q̄n̄ hōib⁹ interdū nō solū infirmitates s̄ etiā mortē inferūt. Tercū etiā sane intelligere ep̄es dicit cū moderni malefici sep̄ ope d̄onū trāsmutāt in lupos ⁊ alias bestias. S̄z canon loq̄tur de reali trāsmutatōe ⁊ essentiali ⁊ non de prestigiosa q̄ sep̄ius fit. de q̄ etiam aug⁹. xvij. de ci. dei. ca. xvij. multa refert vt de famosissima maga arces ⁊ desocijs dyomedis ⁊ de patre prestancij. De qua materia in capitulis secūde partis patebit.

Et an semp sunt pñtes ad abfen/
tes malefici. ⁊ an illam formā di/
abolus assumat vel ipse homo p
se videat talis cap'o. vi. ⁊ vij.

Ed quia se //

cūda pars qñtionis dicit q
his oppositi asserere pñaciter sic
hereticū. Querit. an tales debeāt
hū tanq̄ manifeste depñsi in
heretica pñtate. vel solū vt de be
resi vehēter suspecti. Et videt q
pño mō. nā Bern. in glo ordina/
ria. in c. ad abolēdā. §. pñti. ⁊ ver.
depñsi. et de here. Pñti nihilo
mīn⁹ ordinatōe lancim⁹ vt hēiq̄
manifeste fuerint in heresi depñ/
si rē. declarat q tribu mōis q̄s cē/
setur manifeste depñsi. facti vics
euidētia puta q̄ publice p̄dicat
heresim vel legāia pbatōe p̄ testel
vel et sua p̄fessōe. Et q̄ tales pu/
blice p̄dicant seu temere p̄tra p̄fa
ta oīa se opponūt asserētes malefi
cas nō esse aut q̄ nullo mō vale/
ant hōibz nocere. iō tanq̄ manife
ste depñsi in tali pñtate sub hac
distingtōe p̄tinetur. Ad eūdem etiā
sensum ē eiusdē Bern. glo. in cap.
excōicam⁹. scđo sup vbo depñsi si
publice Ad idē etiā facit. ca sup q̄
busdā. et de ver sig. Inspiciat ibi
dē lector. ca. ⁊ repiet veritatē. Sz
cōtra. q̄ h̄ nimis durz videt. tū p/
pter penā anēxā q̄ notat in ca ad
abolēdā. §. pñti. et de here. vbi in
clerico ponit degradatio. ⁊ q̄ secu
laris relinq̄tur arbitrio p̄tatis se/
cularis aiaduersione debita puni

end⁹. tū etiā p̄pter ignorātiā ⁊ m̄
titudinē eoz que culpabilis in ta/
li errore certit. Et ex multitudi
tali rigor iusticie est r̄pandus. dis.
pl. vt p̄stitueret. Rñ. Cū nra sit in
tentio por⁹ a vicio heresis h̄mōi
p̄dicatores pro posse excusare q̄z i
cusare cū vt d̄r extra de p̄sump c.
lras. §. quo circa. mādamus q̄ten⁹
cū p̄pter solā suspitiōem q̄z vs vel
bementē nolūm⁹ illū de tā graui
crimine p̄dēnari. rē. vbi glo. super
ver. p̄dēnari. Procedi p̄t p̄tra ta
lem sic vehēmenter suspectū sed
nō debet p̄terea p̄dēnari nisi as/
sit vt ibidē declaratur violenta su
spicio. attamē quia suspitiōem ex/
cludere nō possumus. ⁊ hoc p̄pter
frivolos eoz asserōnes contra fi
dei veritatē. Et cum hoc triplex
sit suspicio leuis. vehēmens. ⁊ vio
lenta. de quibz in ca accusatus. et
ca cum cōtumacia libro. vi. de he
re. ⁊ p̄ notata p̄ Archidiaconū ⁊
Jo. andree. sup ca. accusatus ⁊ ver
bo vehēmens. ⁊ de p̄sump. ca. lit/
teras. De violenta etiā loquitur
canon. distin. xxxiij. quozūdam.
Ideo querendū cuiusmōi suspitiō
ne talis p̄dicans subiacet. Et qui
dem cum talia dogmatizātes nō
equaliter se ad h̄mōi errores habe
re noscūtur. eo q̄ aliq̄ ex simplici
ignorātia iuris diuini. aliq̄ etiam
sufficiēter informati adhuc fluctu
ant facillādo ⁊ plene assentire no
lūt ⁊ cum error in mente heret cū
nō faciat nisi assit pertinacia volū
tatis. oportet etiā dicere q̄ ad su/
spitiōem sup crimē heresis nō se eq

litter habeat. Attamen quia p igno-
rantiam putat se posse euadere.
Aduertant paululum q̄ grauer
peccant qui ex h̄mōi ignozātia de-
linquūt. Nam licet multiplex sit
ignozātia t̄m in rectoribus aiaz.
ignozātia quecuq; sit nō potest di-
ci ignozātia inuincibilis seu igno-
rātia particularis s̄m p̄b̄os que a
iuristis ⁊ theologis dicitur facti.
Sed c̄setur in eis ignozātia vni-
uersalis que est ignozātia iuris di-
uini quia est eoz que quis de iure
ex lege diuina scire tenetur distin-
flū. Nicolaus papa. Dispensatio
celestis seminis nobis inuicta est.
Ue si nō aspserimus. Ue si nō ta-
cuerimus Tenetur em̄ habere sci-
entiam sacre scripture di. xxxvi. p.
totum. Et ad hoc ad subditoy a/
nimas informādas eadem disti-
ta. ij. Secce ⁊ Si quis vult lz s̄m
Ray. Hostien. Tho non redrať
q̄ habeat sciētiāz eminentē. sed q̄
habeat cōpetentē. i. sufficientē ad
suū officiū c̄sequendū. Attamen
pro eoz aliquat̄ cōsolatōne dum
modo d̄nā precedētia lucris se/
quentib; deiceps recōpensant est
eis aduertendū. **H**ec ignozan-
tia iuris licet dicat̄ interdū affecta
ta crassa ⁊ supina. Dicitur t̄m affe-
ctata. i. volūtaria duplr. Quia in-
terdum cū scientia int̄tionis. In-
terdum cū ignozātia int̄tionis.
Prima licet in nullo excusat sed
damnat De qua **Psal.** noluit in-
telligere vt bene ageret. Secūda
tamē dimiuit volūtarium ita ⁊
peccatū. Quia sit q̄ quis tenetur

aliquid scire sed nescit quod teneatur
Dicitur etiā fuit in paulo. i. tbi. i.
Miscōdiam cōsecutus sum quia
ignozans feci in incredulitate.
Quia t̄m dicitur affectata indire-
cte quia propter alias occupatio-
nes negligit addiscere ea que scire
tenetur. nec vult laborare i stud-
dio ad sciēdum illa. ⁊ excusat nō a
toto sed a tāto. Et etiā iuxta Am-
brōsium sup illud **Rho. ij.** An i-
ras q̄ benignitas dei ad peniten-
tiāz te adducit. dicit **Grauisime**
peccas si ignozas grauisime. i. val-
de periculose. Ideo p̄sertim iā in
tēporibus ad succurrēdū aiaz pe-
riculis oēm ignozātiā repellam⁹
⁊ durissimū iudiciū quod nobis
iminet sup districtam rōnem ⁊ ta-
lentem nobis creditum sp̄ pre o/
culis habeamus ne ip̄a ignozan-
tia etiā in nobis noceat crassa v̄ sup
pina p̄ metaphozā hois crassi vel
supini qui nō videt etiam ea q̄ cō/
ram ip̄o sunt. Dicit em̄ cancella-
rius in floribus regulaz moraliz
et in secūda regula. q̄ culpabilis
ignozantia iuris diuini nō cadit
faciētem qd̄ in se est. Rō est. quia
sp̄ū sanctus talem hominē de nes-
cessarijs ad salutē que vires eius
excedūt docere imediate paratus
est. Ad primū argumētum solu-
tio patet p̄ sanum intellectū cano-
nis. Ad secūdū dicit **De de thes-**
ran. pimeret vtq; ex magna sua
inuidia qua aduersus hoimē agi-
tatur. si a deo p̄mitteret. **Qd̄** autē
deus p̄mittit sibi aliqua ⁊ aliqua
nō. hoc cedit in maiore ip̄ius dia-

boli contumeliā ⁊ displicentiam.
q̄ deus in oibus vritur eo contra
suam volūtatē ad manifestatō
nem glorie sue. Ad tertiu dicitur.
q̄ alte rōnem egritudinis aut alte
rius effectus maleficialis semp pre
cedit aliquis motus localis inq̄n/
tum demon p̄ maleficam colligit
determinata actiua que videlicet
ledere possunt ⁊ apponit detemi/
natis passiuus ad inferendū dolo/
rem vel nocumentū aut actum a/
liquem spurcissimū. Et si queritur
an motus ille rerū a demone loca
lis reducatur in motum celestem.
Dicendum est q̄ nō Quia nō mo/
uentur ex virtute naturali sed mo
uentur ex obediētia naturali qua
subiūctur virtuti demonis q̄ ha/
bet hoc ex virtute nature sue q̄ po
test supra corpa. Potest dico nō
q̄ possit influere rebus materiali/
bus aliquam formā vel substan/
tialē vel accidentalē absq̄z āmi/
niculo alterius rei naturalis. S̄
quia potest deo p̄mittente res lo/
caliter mouere ⁊ ex rebus conum/
ctis dolorem vel aliquā qualitatē
producere. An effectus maleficia
lis nō subūct̄ motui celi sicut nec
ipse demon licet res ille ⁊ instrum̄
ta subūctant. Ad quartum dicen/
dum. Opus dei p̄t opere diabo/
li viciari prout ad p̄sens loq̄mur
de effectū maleficiali. Sed quia
hoc nō potest nisi diuina p̄missio
ne. ideo non sequitur q̄ diabolus
sit deo fortior. demū quia non vi/
ciat opa dei per violentiam cum sic
etiam destruere possit. Ad quinqu

tū simpliciter notū est q̄ corpa ce/
lestia nō h̄nt virtutē imprimēdi ī
demonēs cū nihil agat vltra suas
virtutem. sed q̄ a magis aduoca/
ti sub certa cōstellatione veniunt.
duplici ex causa hoc facere viden/
tur. Primo quia scūit frutem il/
lius cōstellatōnis iuuare ad effe
ctum quem magi optāt. Secūdo
faciūt vt homines inducāt ad ves/
nerandū aliquod numē in stellis
ex qua veneratōne etiam aū tēpo
ra ritus ydolatrie p̄cessit. Ad vlti
mum quantū ad terminos argu/
menti sup̄ auz alchimici. dicen/
dum s̄m sanctū Tho in. ij. disti.
vij. in solutione vnius argumēti.
vbi declarat de frute demonū in
opando. Qd licet q̄dam forme
substātiales p̄ artē induci possint
virtute naturalis agentis vt quā/
do foima ignis inducūt per artē in
lignū hoc tamē nō p̄t fieri vniū/
salutere q̄ ars nō p̄t inuenire sp̄
seu p̄iūgere propria actiua p̄p̄is
passiuus p̄t t̄n facere aliquid s̄le.
⁊ sic alchimiste faciūt aliquid s̄le
auro quātū ad accidētia exteriora
sed tamē nō faciūt verum aurum
q̄ forma substātiales auri nō est
p̄ calorē ignis quo vritur alchī/
miste. sed p̄ calorē solis in loco de
terminato vbi viget s̄tus mines/
ralis. ⁊ iō tale aurum nō h̄z opati
onem p̄sequētē sp̄m ⁊ s̄le. est d̄
alijs eoz opationibz. Ad p̄positū
Demōēs opant p̄ artē circa effe/
ctus maleficiales. ⁊ iō absq̄z āmini
culo alter? agētis nullā formam
substātiale v̄l accidentalē inducere

pnt. 7 qz nō dicim⁹ q⁹ maleficia in
ferat pte absqz amuniculo alterius
agētis. iō etiā cū tali amuniculo p̄
veras q̄litates egritudinis aut al
ter⁹ passiōis inducere. s̄ q̄liter hec
amunicula seu administratōes istro
nū h̄nt ad effectū maleficialē cum
demonibz cōcurrere vī non pare
bit psequētia. Scōda questio

Catholi⁹

cū sit asserere q⁹ ad effectuz
maleficialē sp̄ habeat demō cum
malefico currere vīq⁹ vī⁹ sine al
tero vt demō sine malefico vī eō
uerso talē effectū possit pducere.
Et arguit primo q⁹ demō sine ma
lefico. Aug⁹ in li. lxxvij. q. Dia q̄
visibilia r̄ h̄nt etiā p̄ inferiores p̄a
tes aeris fieri posse creditur. Sed
oīa nocumēta corpalia nō sunt in
uisibilia s̄ pot⁹ sensibilia. igit etiā
a demonibz fieri p̄nt. Præterea ex
scriptur⁹ nocumēta iob illata vbi
ignis de celis cecidit 7 familiā euz
gregibz pecorū vno iperu p̄sūpsit.
7 turbo domū deijcēs liberos oc
cidit demō p̄ se absqz malefic⁹ cō
currēte t̄mō diuina p̄missiōe o
perat⁹ est ḡ a s̄lū in alijs q̄ malefi
cis ascr. būtur. p̄z 7 de. vij. vris sa
cre ḡgnis q̄s demō occidit. Præ
terea d̄c̄d̄ p̄t ḡtus inferior absqz
amuniculo ḡtus superioris pōt 7
ḡtus superior absqz amuniculo ḡtu
tis inferioris. S̄ ḡtus inferior p̄t
dicare gradines 7 inducere in fir
mitate absqz auxilio ḡtus superio
ris. Dicit etiā Albrus de p̄rietari
bus rez q⁹ salvia putrefacta certis
mōis vt ibidē pōit si p̄icta fuerit i

fontē mirabiles p̄cabit in acre tē
pestates. Præterea si dicat⁹ q⁹ de
mon v̄t maleficio nō p̄ter indi
gētā. s̄ p̄ter eius quā q̄rit p̄ditio
nē. Cōtra Aresto. iij. Eth. Mali
cia ē volūtariū. qd̄ p̄bat p̄ hoc q⁹
null⁹ opatur iniuste volūtariē nō
velle iniustum eē. 7 volūtariē stu
prantem nō velle incontinentem
esse. 7 per hoc etiā legislatores
pununt malos quasi volūtariē
mala opantes. Demō ḡ si opatur
p̄ maleficā opat̄ tāqz p̄ istm. 7 cū
istm depēdet ad volūtariē p̄iciū
palis agētis 7 nō volūtariē agit si
cōcurrat nō erit ei actio imputāda
nec p̄ p̄ns puniēda. S̄ cōtra q⁹
nihil possit inficere inferioribz abs
qz malefic⁹. P̄rio de generatōne.
Dis actio ē p̄ tractū. Et qz si ē ali
qs tractus demōis ad corpa euz
nihil h̄at cū eis cōe. ḡ v̄t aliq̄ in
strumēto illi infūdo p̄tutē ledē
di p̄ tractū. Jux̄ ḡ etiā q⁹ malefi
cia possint fieri absqz ope demō
nū. p̄bat p̄ textū 7 glo. ad Gal. iij.
O insensati gallate q̄s vos fascis
nauit veritan nō obedire. glo. qui
dā h̄nt oculos v̄tēs q̄ solo aspe
ctu inficiūt alios 7 matie p̄veros
Est ad ḡ etiā Auicē. vi. naturalū
li. iij. ca. vlti. ita dicēs. Multoties
āt aīa opat̄ in corpe alieno sicut i
pp̄rio quēadmodū ē opus oculi fal
cinātis 7 estimatōis opant⁹. Et e
andē s̄nias etiā pōit Algazel. li. v.
suo physicoz ca. ix. Purat etiā a
uicēna s̄ nō teneat in illo q⁹ ḡtus
imaginatiā etiā absqz visu possit
eīnea corpa imutare. vbi numis ex
tēdit p̄tutē imaginatiuā. 7 capim⁹ ḡ

arguit

virtutē imaginatiuā nō inquan-
tum distinguit contra alias vir-
tutes sensitivas interiores vt est
sensūs cōmunis ⁊ fantasia ⁊ esti-
matio. sed in quātūz includit oēs
illas virtutes interiores. Sed bñ
verum q̄ talis virtus imaginati-
ua potest trāsmutare corpus con-
iūctum. scz illud in quo est. sicut
homo pōt ambulare sup̄ trabem
que est in medio vie. Si vero pos-
sita fuerit sup̄ aquam pfundam
nō audebit ambulare sup̄ eaz. eo
q̄ imaginabitur in eius aīa for-
ma cadendi vehemēter impressa
cui obedit materia eius ⁊ virtus
mēbrozum eius ⁊ nō obediūt ei⁹
contrario scz ad directe ambulā-
dum In hoc ergo cōuenit hec im-
mutatio cū oculo fascinantis in-
quantū imutatur corpus p̄rium
primo scz non corpus alienū de q̄
imutatiōe iam loq̄mur. Preterea
si dicat q̄ talis imutatio cau-
satur a corpore viuō mediante a-
nima in aliud corpus viuū. Con-
tra. qz ad p̄ntiā interfectoris ma-
nat sanguis ⁊ vulneribus occisi.
ergo etiam absqz virtute aīe corpa
possunt mirabiles effectus p̄duce-
re. Item hō viuens ⁊ prope cada-
uer hoīs occisi transiens etiam nō
sentiendo illud ad huc terrore con-
cutitur. preterea sicut res natura-
les hñt quasdā virtutes occultas
quaz ratio ab hoīe assignari non
pōt. sicut q̄ adamas trahit ferruz
⁊ multa que Augusti. enumerat
p̄. de ci. dei. Ita mulieres ad imu-
tationes faciendas in corpibus a-

lienīs certis rebus vt p̄nt absqz
auxilio demonū que etiā nostraz
rōnem excedūt. Et qz excedūt nō
debemus p̄terea demonibz quas
si ex maleficis insimul cōuersantef
ascribere. Preterea malefici certis
virtutibus imaginibz et rebus instrus
mentalibz quas interdū ponunt
sub lumine ostij domus aut ad cer-
ta loca vbi pecudes cōueniūt aut
etiam hoīes qui maleficiātur ⁊ in-
terdū moriūtur. Sed quia hñmōi
effectus p̄nt euenire ⁊ imaginibz
illis in quātum hñt quasdā influē-
tias a corpibus celestibus receptas
probat. Nam sicut corpa natu-
ralia subditur cor̄ibus celestibus
ita ⁊ artificialia. ⁊ ad corpa natu-
ralia p̄nt recipere quasdā virtutes
occultas ergo ⁊ artificialia. vñ
videtur q̄ eoz opera possent p̄ ta-
les imp̄ssiones praticari ⁊ nō per
demonēs. Preterea si vera miras-
cula p̄nt fieri ⁊ potestate nature ī
eo que opatur. ita ⁊ mirāda ⁊ stu-
penda opa ⁊ virtute nature prof-
batur. Nam Grego. dicit. ij. dyak.
Sancti miracula faciūt aliqñ ⁊ ex
prece aliqñ ⁊ potestate. exemplū
datur de vtroqz. Petrus orando
suscitauit thabitā mortuam. Ana-
niam ⁊ saphirā mentientes. morti
increpando tradidit absqz prece. ⁊
et hō per virtutē sue aīe poterit ma-
teriā corpalem in altero etiā trās-
mutare seu imutare de sanitate in
infirmitatē ⁊ ecōuersō. Preterea
corpus hūanum est nobilius q̄ a-
lia corpa inferiora sed p̄pter appre-
hensionē anime būape imutatur

corpus hūanum ad calozem ⁊ frigus vt ptz in irascētibz ⁊ timētibz. imo etiā bec imutatio per tingit qñqz vlcqz ad egritudinem ⁊ mortē. ergo multo magis pōt sua virtute materiam corpalem imutare. Sed contra est Substantia spūalis non potest imprimere aliā formā nisi āmiculo alteri⁹ agentis vt supra tactum ē. Un̄ ⁊ Aug⁹. in p̄fato li. Non est putandum istis trāsgressoribus angelis ad nutum seruire hanc visibiliū rerum materiā. sed soli deo. ergo m̄tominus hō ex potestate naturali efficere pōt effectus maleficiales. Rēspōdendo qz non desunt errātes in hac materia maleficas excutantes ⁊ demōes tantūmodo aut inculpantes aut qbusdam naturalibus transmutationibz eaz. facta ascribentes. Jō horum falsitas oī dicitur p̄mo p̄ descriptōem maleficorū. De qua Iūdo. viij. ethimo. ca. ix. Malefici dicūtur ob facinorū magnitudinē scz mala p̄e cūctis malefactoribz efficientia. vii subdit. hi elementa cōcutiūt opere scz demōnū ad grandines ⁊ tēpestates cōcitandas. Itē dicit. Nētes hoīm turbant. intellige ad a/mentiam odiū ⁊ amorē inordinatū Itē subdit. Ac sine vllō veneni haustu. violentia tantū carminis aīas interimūt. Ad idē. xxvi. q. v. ca. nec mirum. ⁊ sunt s̄ba Augustini. in de ciui. dei. vbi declarat qui dicūtur magi ⁊ malefici. Magi sunt qui vulgo dicūtur malefici ⁊ ob facinorū magnitudinē sic nū

cupant. hi sunt qui p̄missū dei elementa cōcutiūt. hoīm turbāt mētes minus confidentiū in deo ac sine vllō veneni haustu violentia tantū carminis interimūt hoies. Un̄ ⁊ Lucanus. Mens hausti nulla fame polluita veneni incantata perit demonibz em̄ acatīs au dent ventilare vt quosqz suos perimant malis artibus inimicos. Et qbus patet. qz in h̄mōi operibus semp̄ habent demones cū maleficis cōcurrere. Secūdo quia cum quadruplices effectus penales as/ signare possumus scz ministeriales. noxiales. maleficiales. ⁊ naturales. Et ministeriales dicūtur q̄ ministerio bonorū angelorū sicut noxiales malorū spiritūū imittūtur. Moyses em̄ egyptum in. x. plagis ministerio bonorū percussit vbi magi in. ix. tantū p̄ malos spiritus p̄currerūt. ⁊ triduum pestem p̄pter peccatū dauid circa numerationem populi p̄missus. ⁊ de. lxxij. milibus hoīm vna nocte prostratis de exercitu sennacheribz vtiqz hic p̄ angelos dñi id est p̄ bonos dñm venerantes ⁊ cognoscentes pacta fuerūt. Noxiales vero effectus cum in scripturis noiantur. Immissiones p̄ angelos malos s̄m quas populus ille in deserto sepe percussus fuit. Et maleficiales effectus dicūtur qñ demon p̄ maleficos ⁊ p̄ magos opatur sicut ⁊ naturales qui ex influentijs corporū celestium in istis inferioribz circa mortalitates sterilitates terrarū ⁊ grandines ⁊ his similibz causan

tur. Et inter hos effectus magna
sunt differentia. Ideo cum Job no-
xiali plaga fuit a demone percussus
et non maleficiali. ideo nihil ad pro-
positum. Si quis vero curiosus
instaret sicut plerumque haec materia
curiosas patitur a maleficis de-
fensoribus instantias. semper in cor-
dice verborum aereis sberantes
et medullam veritatis nunquam pe-
netrantes. Cur iob non maleficiali
effectu per demonem sicut noxiali per-
cussus fuit. His curiose etiam respon-
deri potest. quod Job fuit percussus a
diabolo solum. et non mediante ma-
lefico vel malefica. Quia hoc ge-
nus superstitionis vel nondum erat
inuentum. diuina tamen prouiden-
tia voluit ut potestas demonis mu-
do ad precauendum eius insidias per
dei gloria innotesceret cuius nihil ni-
si a deo permissus efficere poterat. Et
tunc quidem quo primum genus
superstitionis inuentum fuit. Et di-
co primum genus quo ad demonum
inuocationem non quo ad puram ydo-
latriam. Dicit Vinctius in Spe-
ci. hysto. allegans plures docto-
res quod primus inuentor artis ma-
gice et mathematice fuit zoroastres
qui dicitur fuisse Cham filius Noe
hic secundum Augusti. de ci. dei. solus ri-
sit nascendo et hoc non nisi ope dia-
boli. Sic etiam cum esset rex super-
est a nino filio belii qui edificauit
niniuen. vel amplius sub quo ce-
pit regnum assyriorum tempore Abrae
Dicit etiam ninus ob inordinatum
amorem patris fecit fieri imaginem
patris mortuo ad quas quicumque co-

fugiebant malefactores liberi erant
ab omni poenitentia debita Et ex hoc
ceperunt homines imagines adorare.
ut deos. sed hoc post primam eta-
tem. quia sub illo tempore non erat
ydolatria. propter recentem memo-
riam creationis mundi. vt dicit san-
ctus Iohannes secunda secunda. quod reu. ar-
ti. iij. vel etiam incepit a Nembroth
qui coegit homines ignem ad-
dorare. et sic in secunda etate ince-
pit ydolatria. que est primum genus
superstitionis sicut diuinitatis seru-
dum. et obseruantia tertium. Na-
leficorum autem ritus reducitur ad se-
cundum genus superstitionis. scilicet ad
diuinationem que fit per epigrammatem de-
monum inuocationem. cuius etiam sunt
tria genera. scilicet nigromantia. pla-
nerarij seu potius mathematici. et
diuinationis per somnia. haec ideo pos-
sunt ut prius lector intelligat noxi-
as illas artes non subito sed processu
temporis fuisse inuentas. nec abso-
lutum esse asserere maleficas tempore
Job non fuisse. Sicut enim per in-
crementa temporum ut Gregorius
in moralibus dicit creuit scientia san-
ctorum. ita et noxiae artes demoni-
orum. Et sicut iam repleta est terra
scientia domini. Esaie. xi. Ita itaque mun-
di vespere ad occasum declinante et
malicia hominum crescente et chari-
tate refrigescente superabundat om-
nis maleficorum iniquitas. Ipse ta-
men zoroastres cum esset intentus
illis actibus et solummodo confide-
ratione astrologorum a dyabolo successe-
sus est. Haec ubi supra. De tempore
autem quo maleficia leguntur cum de-

monibus ad maleficia inferenda
cōuenisse tactum est supra. Et ha
betur Etodi septimo. quo ad ma
gos pharaonis qui in plagis sup
egyptum demonū assistencia sicut
moyses ministerio bonorū ange
lorum signa plurima perpetrarūt

¶ Unde cōcluditur veritas catholi
ca vitz q̄ ad effectum maleficiale
licet nō ad effectum notiales sem
per habet maleficus cuz demone
concurrere. Et p̄ hec patz respon
sio ad argumenta. Nam ad pri
mum nō negatur q̄n effectus no
tiales qui visibiler cernūtur sup
boies iumenta terre fruges. ⁊ qui
etiam ex influentijs corporū cele
stium sepe proueniūt etiam a de
monibus deo pmittente. inferun
tur. Dicit em̄ Augustinus. iij. de ci
ui. Demonibz subsunt ignis ⁊ aer
quantū eis a deo pmittitur. patet
et p̄ glosam sup illud. Immissioes
per angelos malos que dicit. De
punit p̄ malos angelos. Ex q̄bus
etiam patz responsio ad secundum
de Job ⁊ ex his que prius tacta sūt
de initio artis magice. Et ad terci
um de saluia putrefacta ⁊ in pute
um proiecta dicitur. Qd licet seq̄
tur effectus notialis absqz auxilio
demonis. lz non absqz influencia
corpis celestis. Loqm̄ur autē de
effectu maleficiali vnde nō est silē
Ad quartū dicitur verum esse q̄
demonēs vtiuntur maleficis tantū
modo propter eorū perditōnem.
Et cum inferatur qd nō essent pu
niendi. quia cōcurrūt tanqz instru
menta que mouentur ad nutum.

non propriū sed principalis agen
tis. Responderetur q̄ sunt instrum̄
ta animata ⁊ libere agentia. ⁊ licz
post expressum pactum inicum cū
demonibus nō iam sint sive liber
tatis. quia vt ex earū fassionibus
accepimus. ⁊ loquor de mulieru
lis combustis ad plurima malefi
cia coacte. si verbera dem onū sub
terfugere volūt cooperantur. pri
ma tamē professione qua sponte
se demonibus subiecerūt manent
ligate.

d alia vero

argumēta in quibus pos
batur maleficiales effectus posse
absqz opere demonū a vetulis p̄
curari. Dicēdum q̄ ex vno p̄caus
lari concludere vnūmale est disso
num ratōni. Et cum in tota vt vi
detur scriptura sacra nō inuenitur
tale nisi hic vbi agitur de fascina
tione seu inuultuātōne vetularū
Ideo nō valet p̄ hoc concludere.
q̄ semp habeat ita euenire. Insuper
per ē etiam dubiū per glosam An
absqz opere demonū talis fascina
tio fieri possit. eo q̄ ex glosis ibi es
licitur q̄ fascinatio capitur triplici
ter. Uno modo dicit ludificatio
sensū que fit p̄ artē magicā. ⁊ sic
pōt fieri ministerio demonū. nisi p̄
hibeatur a deo immediate mediāte
vl ministerio sanctorū angelorum
Secōdo mō p̄ dia inuidia. vt vbi
apls dixit Quis vos fascianuit. i.
tanto odio p̄secutus est. Tercio
q̄ ex tali odio fiat immutatio ad
malum in corpore alicuius per
c ij

Ex libro

oculos alterius aspicientes in eum.
Et de fascinatioe hoc modo dicta com-
muniter loquuntur doctores. scilicet
quod modum etiam Avicenna et Al-
gazel ut in argumentis deducitur
locuti sunt. Nam et sanctus Tho-
mas hanc fascinationem declarat.
prima parte que vij. per hunc modum
Et forte inquit imaginatio ani-
me imitant spiritus corporis con-
tacti. Queque dem imitatio spiritu-
um maxime fit in oculis ad quos
subtiliores spiritus perveniunt. Oculi
enim insciant aerem continuu usque
ad determinatu spacium per quem
modum specula si sint nova et pu-
ra contrahunt quandam impuritatem
ex aspectu mulieris menstruatae. ut
Aristoteles dicit in libro de somno et vi-
giliis. Sic igitur cum aliqua anima sine
rit vehementer commota ad maliciam
sicut maxime vetulis contingit ef-
ficatur secundum modum predictum. Aspe-
ctus eius venenosus et nocivus: et
maxime pueris qui habent corpus
tenerum et defacili receptivum im-
pressionem. Subdit tamen quod possibi-
le est etiam quod dei permissione vel ex
aliquo occulto facto cooperetur
ad hoc malignitas demonum cum
quibus sortilege vetule pactum ali-
quod habent.

Ed pro am

pliori intellectu solutionum
aliqua dubia moventur. ex quorum so-
lutione veritas magis patebit. U-
t dicitur enim ob stare primo illud quod
superius dictum est. Quod substantie
spirituales non possunt transmutare

corpora ad aliquam naturalem for-
mam nisi siminulo alterius age-
tis. ergo multominus hoc poterit
efficere imaginatio quantumcumque
fortis in anima. Preterea est articulus
condemnatus in plerisque universi-
tatis precipue tamen parisiensi.
quod incantator aliquis projicit came-
lum in foueam solo visus. eo quod si-
cut intelligente superiores imprimunt
inferiores. sic anima intellectiva im-
primunt in aliam et etiam in animam
sensitivam. Item ad hoc est articulus
condemnatus. quod materia exterior o-
bedit substantie spirituali si intelli-
gitur simpliciter et secundum omnem modum
transmutationis. Quia sic soli deo
ut prius patuit obedit. His visis
fascinatio de qua loquimur qualiter
sit possibilis et qualiter non. decla-
ratur. Non enim est possibile homi-
ni quod per naturalem virtutes anime
sue per oculos talem strutem emit-
tat que non mediante transmuta-
tione proprii corporis neque medij no-
cumentum inferre possit corpori ho-
minis quod aspicit maxime cum secundum
opinionem communiores videamus
intra suscipientes nihil extra mit-
tere. Non est etiam possibile ho-
mini quod per virtutes naturales ani-
me sue pro voluntate sua transmu-
tationem faciat imaginando in ocu-
lis suis que mediante transmuta-
tione medij scilicet aeris possit corpus
hominis quem aspicit in aliqua trans-
mutare qualiter. secundum quod sibi
placuerit. Et quia secundum hos duos
modos predictos non potest vnus
homo alium fascinare cum nulli

hominū potest inesse talis virtus per naturalem fortitūtem anime sue Ideo velle probare q̄ maleficiales effectus possent prodiri ex naturali aliqua virtute super ad infringendum opera maleficiorum que virtute demonū fiunt est plurimum alienum a veritate. quia etiam fm̄ hos duos modos fascino reprobat sicut ⁊ prefati duo articuli. Qualiter tamē sit possibilis licet superius tactum sit tamē clarius sic deducitur. Potest em̄ contingere q̄ homo vel mulier aspiciens corpus alicuius pueri moueat ip̄m mediante visu ⁊ imaginatione vel aliqua passione sensibili. Et quia passio sensibilis est cum quadā immutātōne corporali ⁊ oculi sūt tenerissimi propter quod sunt impressiōnis multum receptiui. Ideo quādoq̄ contingit q̄ p̄ aliquam passionem interiorē trāsmutantur oculi in aliam quam malam qualitatem materiae cooperāte ad hoc aliqua imaginatione cuius impressiō cito redūdat in oculos ⁊ propter eorū teneritudinem ⁊ propter vicinitatem radicis sensui particularium ad imaginatōnis organum. Cuius autem oculi sunt trāsmutati in aliquam qualitatem nocuam contingere potest quod trāsmutēt aerem sibi contiguū aliquam qualitatem malam ⁊ illa pars aliqua. ⁊ sic vsq̄ ad aerem contiguū oculis pueri qui aspiciunt. ⁊ ille aer contiguus poterit quandoq̄ in materiam dispositam quam nō di spo-

sitam cui consonat trāsmutare oculos ip̄ius pueri in aliam qualitatem malam ⁊ mediantibus oculis ip̄ius pueri aliquas alias partes interiorēs. Unde nec cibū digerere nec in membris fortificari aut augmētari poterit. Experimentū huius rei manu ductiuū est. Quia videmus hōiem patientem in oculis quandoq̄ ex aspectu suo ledere oculos eum aspicientis quod contingit ex hoc q̄ oculi mala qualitatem infecti inficiūt aerem mediū. ⁊ aer infectus inficit oculos directos ad oculos infirmos eo q̄ fm̄ rectam lineam infectio illa deriuatur in directum ad oculos insipientium cooperante ad hec multū imaginatōne eius qui aspiciendo oculos infirmos imaginatur se ledi. Plura possent exēpla manu ductiua adduci que breuitatis causa obmittuntur. Concordat his q̄sdam glosa super illud Psal. Qui timent te videbūt me ⁊ le. dicens Magna virtus in oculis est: q̄d in naturalibus apparet animal em̄ visus prodest ytericis prior vidēs lup⁹ vocem aufert vel sic. Basiliscus si prior videt occidit si prior videtur occiditur. Et ratio quare basiliscus videndo occidit hōiem nisi q̄ ex aspectu ⁊ imaginatōe excitatur in eius corpore materia venenosa p̄ quam oculi primo inficiūt ⁊ demum aer contiguus ⁊ sic alia ⁊ alia pars aeris vsq̄ ad aerem homini contiguū quem aerem per aspiratōem cum homo attraxerit intopical ⁊ moritur.

Ordino

autem visus ab hoīe vbi homo vo-
lens basilicum occidere circumu-
nit se speculis ex quibus dum ba-
silicum inspicit ex reuerberatōe aer
insicitur et sic vsq; ad basilicum p-
tingit et occiditur. Sed dubium.
Cur homo occisor bestie nō mori-
tur. et hic occultas quandā causas
opinari necesse est. Nec sine prei-
udicio et temeraria assertōne dicta
sunt tantūmodo dictis sanctorū
inherentes catholicam veritatez
cōcludamus q; ad maleficiales ef-
fectus de quib; ad presens loq;mur
malefici cu; demonib; semper cō-
currere et vnum sine altero nihil
posse efficere. Ad argumēta patz
responsio de fascinatioe ad p̄mū
Ad secūdum dicitur. Juxta Vin-
cen. in specu. natu. ca. xij. *N* vul-
nus infectum spiritib; interficien-
tis ex forti imaginatōne. illud vul-
nus trahit aerem infectū transeū-
tem iam interfectore sanguis ebu-
liens extra manat. q; ad p̄sentiaz
interfectoris aer inclusus in vul-
nere sicut ab interfectore intravit.
Ita ad eius p̄ntiam cōmouetur.
ex qua cōmōtione sanguis erūpit.
Sunt q̄dam alias causas allegā-
tes quasi illa ebullitio sanguis sit e-
ius clamor de terra sup; homici-
dam p̄ntem. et hoc propter male-
dictōem p̄ime homicide cayn. ad
illud de horrore. dicēdum hoc q;
hō transiens prope cadaver hoīs
occisi horrore concutit. licet illud
nō sentiat. hoc fit ex spiritu quātū
lacūq; infectōem recipiente et eam
aīe representate. Sed hec nihil cō-

cludūt aduersus opera malefico-
rum cum omnia illa naturaliter vt
dictum est fieri valeant. Ad terci-
um sicut dictum ē supra malefico-
rum ritus deducūt ad secūdum
genus sup̄stitionis quod dicit di-
uinationio rebus vero sup̄stitionis vti
in obseruantis quib;dam reduc-
tur ad terciū genus. ideo argumē-
tum nō est simile. demū etiam q;
reducūt nō ad quālibet diuina-
tionem sed ad illam que fit p; exp̄s-
sam demonū inuocatōes. Et hoc
etiam cum multis modis fieri pos-
sit sc; p; nigromanciam. geomanciam.
et ydromanciam. et. Inspicia-
tur se. se. q. ecv. ar. v. Ideo hec diu-
natio maleficorū vbi maleficijs sūt
intenti. sicut sup̄remū gradum in
flagicijs tenet. ita et aliud iudici-
um de eo existit. Unde qñ arguit
q; q; occultas rerum et ritus cog-
scere nō possumus et malefici etia
occultis rebus intendūt. Dicitur.
q; si intenderent rebus naturalib;
ad aliquos effectus naturales ex
naturalis etate procedendos hoc
licitum foret vt de se patz. Ut eti-
am procedendo q; si intenderent su-
persticiose rebus naturalibus. vt
pote reb; hūmōi certas characteres
vel aliqua noīa ignota inscribēdo
et illis pro acquirenda sanitate vt
amicitia et pro aliqua vtilitate et
nō pro nocumento aliquo inferen-
do vterent. tūc licet absq; expressa
demonū inuocatōe lz nō absq; ra-
cita ista fieri possent et illicita iudi-
cant. Quia tū hec et his silia redu-
cūt ad terciū genus sup̄stitionis.

[Marginal notes on the right side of the page, partially cut off]

Ad obseruatiã vanitatu vt dcm̄
est ideo nihil ad ppositum sup be
refim maleficoy fornicat. Etiam
solutio q̄ huic ternio generi q̄tuor
assignatur sp̄s. Quia vel vitur
qs obseruatijs ad sciẽtiã acq̄ren
daz vl̄ ad pieturas sumẽdas for
tunioꝝ vl̄ infortunioꝝ. vel ad su/
spensiones sacroy verboꝝ. vl̄ ad
corpa imutanda in meli⁹. Un̄ et
notãter sanct⁹ Tho in tytulo illo
q̄stionis vbi q̄rit. An obseruatio
nes ordinate ad corpoꝝ imutãtõ
nem sint licite. q. xvi. in sũma p̄fa
ta. ar. ij. addit. puta ad sanitatẽ ob
seruatiõnes ergo maleficoy. cum
hic locũ habet sed vt dicitur est sub
secũdo genere p̄tinent supstitõnũ
iõ nihil ad ppositũ. Ex his etiã ad
q̄rtuz argumẽtũ m̄idetur. q̄ qz du
plices in his obseruatijs fieri p̄nt
imagines nigromãtice ⁊ astrono
mice. ⁊ inter hec talis ẽ differẽtia.
Qd̄ in nigromãtice semp̄ sũnt ex
p̄esse inuocatiõnes demonũ p̄pter
exp̄ssa pacta cum eis inita. Inspi
ciatur solutio secũdi argumẽti p̄fa
te q̄stionis In astronomicis vero
sunt pacta tacita. ⁊ iõ nulla inuoca
tio nisi fortassis tacita. puta p̄pter
figuraz ⁊ caracteꝝ signa q̄ eis in
scribũtur. ⁊ iteꝝ imagines nigro/
mãtice vel sũnt sub certis constel
lationibz ad recipiẽdum certos in
flutus ⁊ imp̄ssiones corpoꝝ cele/
stiu. etiã certis figuris ⁊ caracteri/
bus insigniti. vt in anulo lapide.
vl̄ aliq̄ p̄ciosa materia. vel sũnt sim
pliciter absq̄ obseruatiã p̄stellatõ
nũ. sed indim̄ter ex quacũq̄ mate

ria etiã vili ad inferẽdũ maleficiã
vbi ⁊ qñ ad aliqua loca reponunt
Et de his effectibz cum suis inas/
gimibz iã sermo est ⁊ non de alijs.
Jo argumẽtũ nõ facit ad ppositũ
Qualiter deniq̄ certe imagies sus/
perficose. de q̄bus tactũ est nullã
hũnt efficaciam inq̄ntũ sunt artificia/
alia solũ. lz forte materialia in eis
cõsiderata p̄nt h̄re efficaciam si et
inq̄ntuz haberẽt naturalẽ aliquã
p̄tutem ex imp̄ssione corpoꝝ cele/
stiu. si cui placet. doctozẽ ibidẽ in/
spiciat. Semp̄ tñ dicit esse illicitũ
imaginibz vti. Imagies vero ma
leficaz absq̄ naturali aptitudine
ad effectũ sũnt. solũmodo at̄ ex ul
su demonũ reponũt ⁊ applicat vt
manualiter ad effectũ concurrant
in maiorẽ p̄tumeliã creatoris vt ⁊
pampli⁹ irritat⁹ malaq̄ fieri i fla
gitioꝝ talũ vindictã amplius per
mittat. Un̄ ⁊ sacratioꝝ am̄ tpi/
bus hm̄oi fieri. paũrant. Ad q̄ntũ
dõm. q̄ Brego. ibi intellexit p̄rã/
tẽ gr̄e nõ nature. Un̄ ⁊ ibidẽ sub/
dit. Qui filij dei p̄tate sunt vt Jo.
dicit. Quid mirũz si signa ex p̄tate
faciũt. Ad vltimũ dõm q̄ sũntu/
do nõ valz. qz alia ẽ actio aie circa
corp⁹ p̄riu. ⁊ alia circa corp⁹ alie
nũ. Nã qz corpoꝝ p̄rio vnũ aia vt
forma. ⁊ appetit⁹ sensitiu⁹ est act⁹
alicu⁹ organi corp̄alis. Jo ad ap
p̄hensionẽ aie hũane p̄t p̄moueri
appetit⁹ sensitiu⁹ cũ aliqua imuta
tione corp̄ali calozẽ ⁊ frigus. vl̄ es
tiã vsqz ad mortẽ. Ad exteroꝝa
vero corpoꝝa immutanda nulla
apprehensio aie hũane sufficit ni/
c iij

fi mediante imutatioe proprii cor
poris sicut de fascinatioe dictu est
Unde et maleficer nulla potesta
te naturali. sed solimō auxilio de
monū. et ipsi demones amuniculo
alicuius alterius rei vt p spinas of
sa crines ligna ferrum et hmoi qn
do intromitūt. aut instrumentum
aliquod reponūt vt successiue pa
tebit maleficiales effectus purāt

¶ Ende ma

gis in spūali tenori bulle a
postolice inherendū considerandū
est de origine maleficorū et eorum
opeꝝ multiplicatioe. et primo de
ipsis maleficis. secūdo de eorū ope
ribus. Ubi notandū. q̄ quia ad
hmoi effectum tria habēt cōcur
tere. scz demon. malefica. et diuina
pmissio. r̄ij. q. i. si per sortitias.
Augustin⁹ etiam dicit q̄ ex pesti
fera facietate hoim et demonum
hec sup sticiofa vanitas adinuen
ta est. Ideo origo et multiplicatio
huius heresis ex pestifera hac sa
cietate sumitur q̄ etiam ex alijs
elicitur. Nam attento q̄ hec here
sis maleficorū nō solum differt ab
alijs heresibz in hoc q̄ ipa per pa
cta nedum exp̄sa. verū etiam pla
cita ac federata in oēm creatoris
ac sue creaturaz contumeliā et
nocumentum insanit cum tamen
omnes alie simplices hereses per
nullum pactum tacitum vel exp̄s
sum cum demonibz inuitū licet nō
absqz instinctu satoris om̄is infi
die erroribz ppter difficultatē cre
dēdoꝝ assentiūt. Verū etiā differt

ab omni noīa et supsticiofa arte in
hoc q̄ sup oia genera diuinatōm
ip̄a maleficorū heresis supremū at
tinet gradū malicie qd etiā nomē
a maleficiēdo seu male de fide ien
riēdo sibi vsurpat vt prius tactū ē
Attēto etiā q̄ inter alios act⁹ ha
bēt pro augm̄to illi⁹ pfidie q̄mōꝝ
exercere. vtz fidē catholicā in to
to vel in pte oꝝe sacrilego abnega
re seipos in corpe et aia deuouere
Infantes nondū renatos ipsi ma
ligno offerre spurciss dyaboli
cis p carnales actus cū incubis et
succubis demonibz insistere q̄ oia
vtnā aliena ab om̄i veritate et si
gmēta forēt dicēda. Dūmō eccle
sia a tāta labe infectōis existeret
imūnis. cui tñ heu obstat et apli
ce sedis p bullam determinatio verū
et exp̄ientia rerū magis q̄ nos ex p
prijs eaz fallionibz ac flagitijs p
petratis intātū certificauit q̄ abs
qz dispēdio p̄prie salutis iā ab eo
rū inq̄sitionibz desistere neq̄mus.
Iō de eorū origine et mltiplicatioe
pestifera tractaturi. qz laboriosuz
existit. iō a legentibz sic summa cū di
ligētia singula sunt pscrūtada q̄
et admittenda q̄ rōni psona et scri
pturaz traditōnibz nō dissona in
ueniūtur. Et qz inter oēs actus ad
multiplicatioem eorū deseruētibus
duo eorū plnrima coopant. scz in
cubi et succubi demōes et infantū
sacrilege oblatōes. Iō de ipsis spe
cialiter tractabim⁹. ita tñ vt prio d
ipsis demōibz. scdo de ipsis malefi
cis. et tercio de ipa dīna pmissione
mētio habeat. Et qz demōes p in

rellectū 7 volūtātē opantur. 7 pos-
tius sub vna stellatōne q̄s sub al-
tera ad hoc vt semē ad prolis pro-
creatōem vigore. Inq̄rendū erit
de ip̄is stellatōnib; a demōib; ob-
seruatis. Et ita p̄cipaliter que-
rūtur tria. Primo. an hec heresis
p̄ comparatōem ad demones incu-
bos 7 succubos possit originaliter
multiplicari. Secundo. An ne
p̄ comparatōem ad corpa celestia q̄
etiam cause sunt hūanorū actiū e-
orum opa possint vigorari. Ter-
tio. an ne p̄ oblatōes sacrilegas in-
fantes demonib; offerētes possit
ip̄a heresis augmētari tū infra se-
cūdā 7 tertiā tractabit sc̄da que-
stio p̄cipalis sc̄z de influētis cor-
porū celestīū. 7 hoc p̄pter decētem
cōtinuatōem sup̄ opera malefico-
rum. Circa primū tres erunt dif-
ficultates. Una generalis de incu-
bis illis demonib; h̄mōi actus
exercent. Tercia singularis quo
ad ip̄as maleficas demonibus se
subiicientibus.

Tercia q̄stio prime p̄is.

D primū

videtur q̄ nō sit catholi-
cū asserere q̄ p̄ incubos
7 succubos demōes possint hoīes
p̄creari. p̄creatio hoīm instituta ē
aī p̄ctm̄ a deo in hoc q̄ hōi mulie-
rē in adiutorīū de costa formauit.
Dūbo 7 dixit. Crescite 7 multipli-
camini. Beñ. i. Et itez Adā inspi-
ratus dicit. Erūt duo i carne vna
Beñ. iij. Sūtr̄ 7 post p̄ctm̄ in lege

nase dētū ē ad noe Crescite 7 mul-
tiplicamini. Beñ. ix. In tēpore ei-
am noue legis a x̄p̄o hec iūctio
confirmata. Marth. xix. Non le-
gatis q̄ ab initio 7 fecit hoīes ma-
sculum 7 femīam fecit eos ergo ali-
mōi hoīes procreandi nō debent
assignari. Si dicatur q̄ demōes
cōcurrūt nō vt p̄cipia naturalia.
sed vt artificialia quādo studiose
coopantur ad naturales cōcept⁹
hoīm semen recipiēdo. 7 itez trās
fundendo Contra. Quia aut hoc
posset diabolus in om̄i statu vīz
matrimoniali 7 extra. aut in vno
tantū. Non p̄rio modo. qz tūc o-
pus dyaboli esset fortius q̄ opus
dei q̄ quemlibet statum instituit
aut cōfirmavit. puta continentīū
7 cōiugatorum. Nec secūdo mo-
do. qz de hoc nullibi legitur i scri-
ptur̄. vt ex vno statu 7 n̄ ex altero
h̄mōi hoīm fieret procreatō. Pre-
terea procreare hoīem est actus vi-
ui corporis. sed demones assum-
ptis corpibus non dant vitam. qz
illa tantūmodo formaliter fluit
ab aīa que est actus corporis. physi-
ci organici potentia vitam habē-
tis. ij. de aīa. ergo per h̄mōi assum-
pta corpa opera vite exercere. n̄
possunt. Si dicatur. q̄ assumunt
corpus nō vt vitam tribuant. sed
vt semē naturale retineant 7 trans-
fundant. Contra. In operibus an-
gelorum bonorū 7 malorum: sū-
cut nihil est superflūū nec etiam i
operibus nature. Sed cum des-
mon naturali virtute qua etiā om-
nem virtutē corporis excedit possit

fit inuisibiliter ⁊ semen colligere ⁊ iterum applicare. Igitur aut ratio dabitur. q̄ nō possit inuisibiliter h̄ facere. aut si pōt alterum erit sup̄ fluū. fortificat ratio. Nā in libro de causis d̄. q̄ h̄tus intelligētie ē infinita inferius q̄uis sit finita superius. sed om̄ia corporalia sunt infra intelligentias. ergo ⁊ infinitate sue virtutis pōt ea qualitercūq; vult imutare. Sed intelligētie sūt āgeli siue boni siue mali. ergo possunt absq; hoc q̄ corpora assumant trāsmutatōnes i seminib; facere. Præterea semen recipe ab vno et transfundere in aliū fieret p̄ motū locale. sed demones nō p̄nt corpora mouere localiter. probat. Aia est substantia sp̄ialis sicut ⁊ demon. sed aia nō p̄t localiter mouere corpus nisi a se viuificatū. Uñ si aliquid membr; mortificet reddit immobile. ergo ⁊ demones aliquod corpus mouere localiter. nisi ab eis viuificatum nō possunt. Dictū est autem ⁊ quasi p̄ se notuz q̄ demones nō viuificant aliquod corpus ergo nec semen poterūt mouere localiter de loco ad locum. Præterea. om̄is actio est p̄ cōtactum. vt d̄ p̄rio de generatōne. Non videtur autē q̄ possit esse aliq; contactus demonis ad corpora cui; nihil habeat cum eis cōmune. Cum ergo semen imittere ⁊ mouere localiter sit quoddā agere. videtur q̄ demones illa facere non possint. Præterea demones non possunt mouere corpora magis propinqui

ora eis in ordine nature. vt sunt celestia. ergo nec alia magis distātia. Antecedens probatur. Quia cui; mouens ⁊ motum sunt simul. sc̄d cūdo physicoꝝ. Sequeretur q̄ demones mouentes corpora celestia essent in celo. q̄ neq; s̄m nos neq; s̄m platonicos habet veritates. Sed contra. Augustin⁹. iij. de trinitate. Demones colligūt semina que adhibent ad corporales effect⁹ hoc autē sine motu locali fieri nō potest. ergo demones possunt semina recepta ab aliq;bus in alios transfundere. Item glosa strabi super istud Exodi vij. Vocauit pharao sapientes r̄. Dicit q̄ demones discurrūt per mūdum ⁊ colligunt diuersa semina. ⁊ ex eorū adaptōne possunt prozūpere diuersē sp̄s. Videatur etiam glosa ibidem. sup̄ per illa verba. Vocauit pharao. Item Genes. vi. super illud. Uidentes filij dei filias hoim r̄. glosa duo facit. P̄rio q̄ per filios dei filij seth intelligūtur. ⁊ p̄ filias hominū filij Cain. Secūdo dicit. q̄ non ē incredibile non ab hoibus. sed a q̄busdam demonib; q̄ mulieribus sunt imp̄bi h̄mōi hominū. id est gygantes esse procreatos. de q̄bus in littera d̄. Gygantes autem erant super terram. Quia ⁊ post diluuiū corpora non solum virozū sed etiam mulierū incredibilis pulchritudinis extiterunt.

¶ Responso Quia de potestate ac operibus dyaboli circa masculis

ciales effectus plura oportet causa
 breuitatis ommittere. id pio lectori
 tanquā per se nota reliquuntur. vel
 ad minus si noscere velit i scriptis
 docto. super. ij. senten. di. qnta. sin/
 gula ad vnguem elucidata inue/
 nient. Conspiciet em̄ q cuncta ope/
 ra sua per intellectum ⁊ volūtatē
 demones exequitur. Item q hec
 data naturalia non sunt imutata.
 Sed iuxta Dyonisium. iij. ca. de
 di. no. manserūt integra ⁊ splendi
 dissima quāuis eis vti ad bonum
 fortis non valeant inuenier etiaz
 quāntum ad intellectum q triplici
 acumie scientie vigent. scz subtili/
 tate nature experientia tempoꝝ.
 ⁊ reuelatōne supernoꝝ spiritūū. i/
 uenier etiam in qbus ⁊ qualiter cō
 ditōnes ⁊ naturales hoīm impres
 siones ex influentijs corporum ce
 lestium predñantes agnoscut. vn
 de ⁊ elicitur aliquos magis esse di
 spostos ad maleficia exequenda.
 quam alios quos etiam pre ceteri/
 tis ad bñdōi exequenda infestant.
 Quāntū vero ad eius volūtatē
 reperiet ipam immobiliter malo in/
 herere semper peccare peccatis su
 perbie iudie ⁊ sūme displicentie.
 quod deus pro sui glā eo vritur cō
 tra suam volūtatē. Cognoscer q
 liter ex his duobus scz intellectu.
 ⁊ volūtatē mira operatur. ita q si
 est potestas i terra que eis potest
 comparari. Job. xli. Non est sup
 terram potestas. que ei valeat cō
 parari. qui factus est vt neminē ti
 met. vbi glosa. Et licet neminem

timet. merit's tamen sanctorum
 subiacet inuenier etiaz qualiter co
 gnoscer cogitatōnes cordium nos
 stroꝝ. qualiter etiaz possit trās/
 mutare corpora admuniculo alce/
 terus agentis substantialiter ⁊ ac
 cidentaliter. qualiter etiam possit
 mouere corpora localiter immu/
 tare etiam sensus exteriores ⁊ inte
 rioꝝ ad aliquid cogitandum.
 qualiter etiam possit imutare ho/
 minis intellectum ⁊ voluntatem
 licet indirecte que omnia licet ad
 presentem nostram deseruiet spe
 culatōnem. volumus tamen ex il
 lis solūmodo eozum proprietates
 concludere. vt ad questionis dis/
 cussionez procedatur. **S**unt au
 tem proprietates a theologis assi
 gnate q sunt spiritus impuri. licet
 non immundi ex natura. quia in
 eis s̄m Dyonisium inest furor ir/
 rationalis. amens concupiscen/
 tia. fantasia proterua. itellige quo
 ad peccata eoz spūalia. scilicet su
 perbiam. inuidiam. ⁊ iram. Un/
 de sunt humani generis inimici.
 mente ratiōales. absqz tamē dis/
 cursu intelligentes. in neqcia sub
 tiles nocēdi cupidi semper i frau/
 de noui. imutant sensus. inqñant
 affectus. vigilantes turbant. doz/
 mientes per somnia inquietant.
 morbos inferunt. tempestates cō
 citant. in lucis angelos se trāsfor/
 mant. semper infernū secum por/
 tant. erga maleficos diuinū cultū
 sibi vsurpāt. magice artes per eos
 sūt. sup bonos dñari appetunt. et

9

vbi sunt
 ad hanc
 me. dicitur
 sunt simili
 equatur qd
 corpore celestia
 i m nos tel
 ite vntary
 fuit in de m
 collationem
 i corpore dicit
 non locali sentio
 nonne possunt tel
 adhiberi in alios
 q gloia strabi iu
 q. Chaucus p̄p̄a
 sic q demones
 um ⁊ colligunt
 q eoz ad adp̄one
 me dicitur i sp̄s
 in gloia videtur
 a. Coccaut p̄p̄a
 et vi super illud. U
 q gloia h̄m i glo
 q p̄p̄as ca
 mur ⁊ p̄ filios bo
 quādo dicit qd
 emon ab hoibous.
 demoneo q multi
 pobi bñdōi bonū
 gantes esse p̄p̄at
 in lictura bñ. Hygan
 am i p̄p̄o terram.
 volumū corpora non
 sed etiam muller
 pulchritudinis et

fatiri certa genera demonum. et
Esaie xxxiij. sup illo vbi prophe/
tat deiolatorem terre idumeorum
qui pequebantur iudeos. Erut in
quit cubile draconu et pascuu stru/
tionum et occurrer demonia. Glo/
sa interlinealis. id est monstra de/
monum adinuicem. Et glosa bea/
ti Gregorij ibidem. Qui alio pilo/
si noie figurantur. no hi quos gre/
ci panos latini vero incubos vo/
cant. Ad idem e beatus Isidorus
libro octauo caplo ultimo sic di/
cens. Pilosi qui grece paniti. lati/
ni incubi appellant. Un et incubi
dicuntur ab incubando hoc e stu/
prado. Sepe em improbi existunt
etiam mulieribus et earum pagut
concubitu quos demoes galli du/
sios nuupant. qz assidue hanc pa/
gunt imudiciam. Quem autem
vulgo incubonem vocant. hunc
romani faunū scarium dicunt.
Ad que Oratus dixit. faune nim/
pharum fugietium amator p me/
os fines et aprica rura lentis ince/
das. Insup illud apostoli. i. Cor.
xi. Mulier debet habere velame
sup caput suū propter angelos
Multi catholici erponunt qd seq/
tur propter angelos. id est incubos
Ad idem e Beda in hystorijs an/
gelorum. Itē Buil. in libro d vni/
uerso. parte vlti. traera. vi. multipli/
citer. Preterea hoc determinat san/
ctus doctor prima pre. q. xv. Et in
secūdo scripto di. viij. Et quolib.
vij. q. r. atqz sup Esaia capitulis
xij. et xxxij. Unde talia negare di/
at T. thomas. imprudētie est. Id

em quod multis videtur non pot
omino falsus esse. fm philosophū
in de somno et vigilia in fine. et in
ij. Ethicorum. Silco de hystorijs
multis. et autēncis tam catholi/
corum qz ethnicorum qui incubos
esse palam asseuerūt. Causa autē
quare demones se incubos faciūt
vel succubos nō. delectatōnis est
causa cum spiritus carnem et ossa
non habeat. Sed hec e potissima
vt p luxurie vicium vtriusqz ho/
minis naturam ledant. cozporis
vici et anime vt sic ad omnia vicia
hoies promiores existant. Nec du/
bium qn et sub certis constellatō/
nibus semia vigorare scūt sub q/
bus hoies etiam concepti semper
malicijs existunt deprauati. Un/
de et enumeratis p altissimum ml/
tis luxurie vicijs a qbus suū po/
pulum mūdum esse voluit. et qui/
bus infideles irretiti erant. ait Le/
uitici. xviij. Ne polluamini in oib/
bus his quibus contamiante sunt
gentes quas ego eijciam ante con/
spectum vestrum e qbus polluta
est terra cuius scelera ego visita/
bo. Dicit glosa. super verbo gētes
Demones inqt qui propter mul/
titudinem dicuntur gentes vniuer/
si qui cum omni peccato gaudent.
precipue tamē fornicatōne et ydo/
latria. qz in his et cozpus et anima
maculatur. et totus homo qui ter/
ra dicitur. Omē em peccatum qd
cūqz fecerit hō extra corpus est. q
autem fornicatur in corpus suuz
peccat. Si cuilibet intueri hysto/
rias de incubis et succubis inspi/

ciat. vt supra Bedam in hystorijs
angeloz. ⁊ Buihelmū Thomā
deniqz brabantinum in libro quid
apibus intitulat. Ad argumē/
ta. Ad primū de naturali ppaga/
tione instituta a deo inter mares
⁊ feminā dicitur. Qd sicut dei per
missione sacramētum matrimo/
nii pōt opere diaboli viciari p ma/
leficia vt supra patuit. Ita a sumi/
li ⁊ a fortiori in quolibet alio actu
venero inter marem ⁊ feminam.
Sed si queritur. Quare potius i
actu ⁊ sup actum venerū diabo/
lo pmittitur maleficia exercere qz
sup alios humanos actus. Dicit
qz mltiplex causa assignatur a do/
ctoribus de qbus inferius sub il/
la parte vbi de pmissione diuina
discutitur. Ad p̄sens sufficit causa
que p̄uis tacta est scz qz potestas
demonis est in lumbis hominū.
Quia inter omnia certamina duri
ora sunt prelia certaminis vbi cō/
tinua pugna ⁊ raro victoria. Nec
valet vbi dicit qz nūc opus diaboli
esset fortius opere dei. cum actus
matrimoniales a deo institutos
posset viciari. quia nō viciat p vio/
lentiam. imo cum nihil valeat in/
ficere nisi a deo pmissus. Idō ma/
gis p hoc eius impotentia conclu/
ditur. Ad secundū verum ē qz
procreare hoīem est actus viui cor/
poris. Sed cum dicitur qz demo/
nes nō possunt dare vitam quia
illa fluit formaliter ab aīa. Iterū
verū est. s; quia materialiter disci/
ditur a semine ⁊ demon incubus
illud imitare potest deo pmitten

te per coitum ⁊ nō tanquā ab eo
defecum sed p semen alicuius ho/
minis ad hoc acceptum. vt dicit
sanctus Thomas in prima pre.
q. li. arti. iij. vtpote quod idem de/
mon qui est succubus ad virum
fiat incubus ad mulierem. sicut e/
tiam aliarum rerum semina assu/
mūt ad aliquarum rerum genera/
tionem. vt Augustinus dicit. iij.
de trinitate. Unde si queritur. cui/
us filius sic natus existit. Patet
qz nō est filius demonis sed filius
hoīs cuius est semen acceptum.
Sed cum instatur. quod nihil est
superflū in operibus angelozum
sicut ⁊ nature. conceditur. Sed cū
infertur. qz demō pōt inuisibiliter
semen ⁊ recipe ⁊ infundere. verus
est. hoc autē potius opatur visibi/
liter vt succubus ⁊ incubus vt sic
per talem spurciam inficiat cor/
pus ⁊ aīam. ⁊ in vitro qz hoīe mus/
lieris scz ⁊ viri vt in corpore. q. ta/
ctum est. Preterea plura possent
demonē inuisibiliter qui tamē nō
permittūtur etiam si vellent exer/
cere. permittūtur autē visibiliter
vel in exercitiū bonozū vel corre/
ctionem maloz. Posset deniqz
contingere qz loco demonis succu/
bi alter semen recipet ab eo. ⁊ in/
cubum loco alterius demonis se/
faceret. ⁊ hoc triplici ex causa. Pu/
ta qz demō deputatus mulierem
ciperet semen ab altero demone
deputato viro. vt sic vnusquisqz cir/
ca sibi p̄cipe demonioz cōmiss/
sum habeat malef. cū exercere cū
vnicuiqz proprius deputetur an

gelus etiam a malis vel propter
feditatem actus quā demon vnus
facere abhorret. cum vt in sequē
ti questione patebit certi demones
ex nobilitate nature certos actus
et spurcitas facere abhorrent. vñ
q̄ inuisibiliter loco viri seminis. su
um semen id est q̄ incubus recepit
inuisibiliter se interponendo mu/
lieri intromittat. quam interposi/
tionem facere nō est cōtra eius na/
turam. aut virtutem cuius etiam in
corpore assumpto inuisibiliter et i/
contractabiliter se interponere po/
test sicut supra d̄ illo iuvene q̄ ydo/
lū desponsauerat patuit Ad ter/
cium. Hoc quod dicitur q̄ virtus
angeli est infinita respectu supio/
rum hoc est quia eius virtus com/
prehendi nō potest ab inferioribz
q̄n̄ semper supercedit eam. ita q̄
nō limitatur ad vnū effectum tā/
tum. Et hoc ideo. quia suprema i/
entibus habent virtutes maxime
vniuersales. Unde propter hoc q̄
est infinita supius non potest dici
q̄ possit indifferenter in oēm effe/
ctum illum ad p̄ducendum. quia
sic etiam diceretur infinita inferi⁹
sicut superius. Demū quia inter a/
gens et patiens debet esse proportio
et nulla potest esse proportio i/
ter substantiam pure spiritualem
et corporalem. ideo nec ipsi demo/
nes possent in aliquem effectum
nisi mediante aliquo alio princī/
pio actiuo. Inde est q̄ seminibus
rerum vtitur ad effectus produ/
cendos. iuxta Augustinū. iij. de tri

ni. Unde hoc argumentū redim/
dat in p̄cedens. nec p̄ illud fortifi/
catur nisi quis vellet declaratiōes
eius habere quare intelligentie af/
feruntur habere virtutes in finitas su/
perius et non inferius. et daretur si
bi ex ordine rerum corporalium et
corporum celestium. qui fin se in plu/
res et infinitos effectus influere pos/
sent. Hoc autem nō fit propter des/
bilitatem inferiorum. Concludit.
q̄ demones h̄ absqz hoc q̄ corpo/
ra assumant possint transmutatio/
nes in seminibus facere. hoc nihil
arguit contra hoc quod hic inten/
ditur de incubis et succubis quoz
actus exercere non possunt. nisi in
assumptis corporibus fin q̄ sup/
tactum est. Ad quartum. q̄ de/
mones nō possunt mouere corpo/
ra localiter. vnde nec semen etc. p̄/
baturqz ibi de aia per similitudinem
Dicendum. q̄ aliud ē loqui de sub/
stantia spūali ipsius angeli aut de
mōis et aliud de ipsa anima. Hoc
enī q̄ aia non potest mouere cor/
pus localiter nisi viuificatum ab
ea. vel p̄ contactū corporis ad aliud
corpus non viuificatum. hoc est
quia tenet infimū graadum in or/
dine substantiarū spūaliū ex quo
etiā contingit q̄ illud corpus qd̄
habet mouere etiā p̄ contactū o/
portet q̄ sit proportionatū. nō sic au/
tem est de demonibz quoz virt⁹
oīno corpalem virtutē excedit.
Ad quintum. dicendū. q̄ con/
tact⁹ demonis ad corp⁹ seminis vñ
cuiuscūqz alterius non est pract⁹

g. 120

corporealis sed virtualis et fit secundum proportionem convenientem tam moueri quam mobili. ita quod illud corpus quod mouetur non excedat proportionem virtutis demontis. ut sunt corpora celestia et etiam tota terra vel elementa mundi. Et quare illa excedunt dicere possumus ut dicit sanctus Thomas in questionibus de malo. quod primo de demonibus. Quod hoc est vel propter conditionem nature. vel propter danationem culpe. Est enim ordo rerum sicut secundum naturam ipsarum ita et secundum motum. et sicut superiora corpora celestia mouentur a superioribus substantiis spiritualibus. ut sunt angeli boni. ita inferiora corpora moueri possunt a substantiis spiritualibus inferioribus ut sunt demones. Et sic denique hoc contingit eis secundum conditionem nature. secundum quod aliqui ponunt demones non esse ex illis superioribus angelis. Sed ex illis que proficiuntur a deo huic terti estri ordini ut erat philosophorum opinio. vel etiam si contingit ex pena peccati ut theologorum sententia est tunc a celestibus sedibus detrusi in hunc aerem tanquam ad penas non possunt ipsum aut terram commouere. Nec addita sunt propter duo argumenta que tacite soluntur scilicet de corporibus celestibus quod illa etiam possent mouere. Si possent corpora localiter mouere. quia sunt eis magis propinqua. ut etiam vltimum argumentum preterit dicitur. Respondet enim quod non valet. quod illa corpora excedunt proportionem virtutis eorum siquidem prima opinio locum habet. Si vero non sed

secunda: tunc iterum non possunt mouere propter penam peccati. Est etiam ad argumentum ubi quis obijceret quod idem est motus totius et partis. sicut totius terre et glebe in. ubi phisicorum. Tamen si demones possent mouere partem terre possent etiam mouere terram non valet. ut patet intuitu distinctioem Colligere autem semina rerum et applicare ad certos effectus non excedit eorum virtutem naturalem deo eis permittente. ut de se patet. Summarie concludatur quod non obstante quod quidam dicunt demones in assumptis corporibus nullo modo posse generare. et quod per filios dei significant filios serb. et non angeli incubi. sicut et per filias hominum ille que de stirpe Cayn descendunt. Quia tamen contrarium a multis ut patuit asseritur. et quod multis videtur non potest omnino esse falsum. secundum philosophum in septimo Ethicorum. et in fine de somno et vigilia. Jam etiam modernis temporibus attestatur facta et dicta maleficarum talia vere et realiter exequium. Ideo dicimus tria. Primo quod per tales demones spurassimi actus veneri non delectationis sed infectionis anime et corporum quibus succumbunt aut incubunt causa exercentur Secundo quod per talem actum completa conceptio et generatio a mulieribus fieri potest in quantum semina humanum apponere possunt in loco convenienti ventris mulieris ad materiam proportionatam ibidem pre-existentm. A simili. sicut et semina aliarum rerum colligere possunt

ad cōplendum aliquos effectus.
¶ Tertio q̄ demonibus attribuit̄ i-
 talium generatōne illud tantū qd̄
 est motus localis nō autem ipsa
 generatio cuius principū non est
 virtus demonis; aut corporis ab
 eo sumpti sed virtus illius cuius
 semen fuit. vnde ⁊ genus nō de/
 monis sed alicuius hoīs filius est
 Et ꝑ hec patet responsio ad argu-
 menta vbi quis arguere vellet q̄
 demones generare nō possent ꝑ
 pter duo. Primo q̄ generatio cō-
 pletur ꝑ virtutem formatiuam q̄
 est in semie corpore viuo resoluta
 Et corpore a demonibus assumptū
 quia nō est tale ergo ⁊c. Pars res/
 sponso quia demon virtute semi-
 nis formatiuā reponit ad locū de-
 bitum ⁊c. Secūdo si dicatur q̄ se-
 men nō habet s̄tutem generandi
 nisi q̄d̄iu calor anime in eo retine-
 tur quē tamen exalare necesse est
 per magnam distantiam delataz
 Est em̄ respōsio q̄ demones possi-
 sūt aliq̄ reponere ad cōseruatōez
 semis ne calor vitalis euaporet
 Vel etiam quia velocissime mo-
 uentur propter victoriam mouen-
 tis sup̄ rem motam. Ideo nō po-
 terit euaporari tam facilliter.

Quarta questio a quibus demo-
 nibus hmōi exercetur.

Trū catho

licum sit asserere q̄ actus
 incuboz ⁊ succuboz demonum
 cōueniat om̄ibus spūitibus imun/

dis indifferēter ⁊ equaliter. Et vi-
 detur q̄ sic quia oppositum asserere
 eiset ordinem quendā bonū in/si-
 ter eos affirmare probatur. Si/si-
 cut ad rōnem boni pertinet mod⁹
 ⁊ ordo. Augustinus in libro d̄ na-
 tura boni ita ad rōnem mali per/si-
 tinet inordinatio. Sed in angelis
 bonis nihil est inordinatum. ergo
 ⁊ in malis nihil potest esse ordina-
 tum. Unde indifferēter hmōi a/si-
 cribus habent insistere. Inde et/si
 am illud. Ubi nullus ordo s̄ sem-
 piternus horroz inhabitat in tersh-
 ra vtz miserie ⁊ tenebrarum Job
 ⁊. Preterea si nō om̄es indifferē-
 ter his actibus insistit hoc eis cō/si-
 petit vel ex natura vel ex culpa v̄
 pena. Non ex natura. q̄ post pec-
 catum om̄es indifferēter vt in p̄-
 cedenti questione tactum est. sunt
 in natura ipoz spiritus impuri li-
 cet non imūdi quantū ad diminu-
 tionem naturalū bonozū. In nes-
 quicia subriles nocendi cupidi per
 supbiam tumidi ⁊c. ergo compe-
 tit eis quo ad culpam vel penam
 Tunc sic. Ubi ē maior culpa ibi
 maior pena s̄ supiorz angeli ma-
 gis peccauerūt. ergo in eoz penaz
 magis his spurcatis habent insi/si-
 stere. Si hoc nō est. dabitur ratio
 alia. cur nō illis actibus indifferē-
 ter insistant. Preterea vbi nō est
 subiectio ⁊ obedientia ibi omnes
 indifferēter operant̄ sed in demo-
 nibus nulla est subiectio ⁊ obediē-
 tia probatur. Quia illa sine cōcor-
 dia haberi nō possunt sed in dmo-
 nibus nulla est cōcordia. Proh.

14.
respo-po

14. Inter superbos semper sunt iur-
gia. Præterea sicut equaliter omnes
propter culpam post diem iudicij
in infernum detrudentur. ita et ante il-
lud tempus in aere caliginoso pro-
pter officium eorum detinentur. nec le-
gitur esse equalitas ex parte man-
cipationis ergo nec unequalitas ex
parte officij et tentationis. Sed con-
tra glossa. i. ad Cor. xv. Quoadiu-
durat mundus angeli angelis ho-
mines hominibus. demones demoni-
bus presunt. Item Job. xl. de
squamis leuiathan pro quas mem-
bra Ioyaboli significantur. quod vna
vni adheret. ergo inter eas est di-
uersitas et ordinis et actionis. Inci-
dentaliter queritur. An a bonis
angelis ipsi demones ad hominibus eo-
rum spurcatis exequendis interdum
impediuntur vel non. Et dicendum
quod quia potestates dicuntur angeli
quorum ditioni virtutes aduersæ sub-
iecte sunt. ut Gregorius dicit et Au-
gustinus. iij. de tri. Spiritus vite de-
sertor atque peccator regitur pro spi-
ritum vite rationalem primum et iustum
Et sicut ille creature super alias in-
fluentiam habent que sunt perfecti-
ores et deo propinquiores eo quod totus
ordo prelationis primo et originali-
ter est in deo et participatur a cre-
aturis secundum quod ei magis propinquant
Ideo etiam boni angeli qui maxi-
me a propinquant deo propter eius
fruitorem. qua demones carent su-
per ipsos demones habent prelationem
et propter eos reguntur. Et cum in-
statuatur quod demones premissis medijs
multa mala faciunt. aut ergo non in-

pediuntur quod non subsunt bonis
angelis. qui eos impedire possent.
aut si subsunt tunc cum ad negligē-
tiam presidentis primere videntur
ea que pro subditos male fiunt. Vide-
tur quod in angelis bonis sit aliqua
negligentia. Respondetur quod san-
cti angeli sunt ministri diuine sa-
pientie. Unde sicut diuina sapientia
permittit aliqua mala fieri pro malos
angelos. vel homines propter bona
que ex eis elicit. Ita et boni ange-
li non totaliter cohibent malos a
nocendo siue homines siue demones
Rursus. catholici est asserere que-
dam ordinem actionum interiorum
et exteriorum etiam pro quandam prela-
tionem esse in demonibus. Unde
quedam spurcicie ab alijs infir-
mis perpetratur. a quibus superio-
res propter nobilitatem nature se-
cluduntur. Et declaratur hoc pro
generaliter et triplici congruentia
qua talia congruunt eorum nature di-
uine sapientie et proprie nequicie.
Demum magis in speciali. Et natu-
ra eadem. Nam constat quod a princi-
pio creationis semper quedam alij su-
periores fuerunt ex natura cum in-
ter se differant specie. nec duo ange-
li vnius speciei existant communione
opinionem sequendo que etiam dictis
phorum concordat. et Dionysius qui
ponit. r. ca. celestis ierarchie in eo-
dem ordine esse primos medios
et ultimos cui etiam necessario oportet
assentire nisi ex immaterialitate eorum
tunc etiam ex incorporeitate. Inspiciat
qui vult dicta doctoris in ij. di. ij.
Et quod peccatum naturam non tollit.

7 demones post casum / data natura
alia non amiserunt. vt supra ta-
cum est. 7 operationes rerum sequuntur
naturales earum conditiones /
ideo sicut in natura sic 7 in opera-
tionibus sunt varij 7 multiplices
Congruit etiam hoc diuine sapien-
tie vt ea que ab ipso sunt ordinata
sint. R. omanoꝝ. f. iij. que a deo
sunt ordinata sunt / Et qz demo-
nes sint a deo deputati ad exercen-
dum hoies 7 ad puniendum dam-
natos / Ideo in exercitijs eorum ab
extra quo ad hoies sunt varij 7 mul-
tiplices. Congruit etiam 7 nece-
ssitate iporum. Quia enim humano gene-
ri aduersant. ideo cum ordi-
nantur pugnare. ideo magis hoibus no-
cere estimant sicut faciunt. Un-
de constat spurcitijs illis ne-
phandissimis non equaliter insunt / quod etiam
magis specificat tali ratione. Nam
cum operatio sequitur naturam rei
vt dictum est. quorūcūq; sunt na-
ture subordinate. oportet qd etiam
operationes sibi inuicem subordinate
sint sicut patet in rebus corporalibus.
Quia enim inferiora corpora natu-
rali ordine sunt infra corpora celestia.
actiones 7 motus eorum subduntur
actionibus 7 motibus celestium cor-
porum. 7 qz vt dictum est demo-
nes naturali ordine inter se differunt.
Ideo etiam naturalibus actionibus
intrinsicis 7 extrinsicis pser-
uim in huiusmodi spurcitijs pagendis.
Et qbus concluditur qd quia hu-
iusmodi spurcitijs plurimum preter
nobilitatem angelice nature exer-

centur cum etiam in actibus hu-
manis infimi 7 fedidissimi actus
in se hdem considerando non quā-
tum ad officium nature 7 procre-
ationis reputatur. Denum cum
de quolibet ordine aliqui cecidisse
creduntur non est inconueniens asse-
rere qd illi demones qd de infimo
choro 7 iterum illi qd infimi in illo
existunt his spurcitijs 7 alijs depu-
tantur 7 insunt. Hoc etiam plu-
rimū est aduertendum. qd lz de in-
cubis 7 succubis mulieribus in se-
stos scriptura tradit. tamen nusqz
legitur i vitijs qbuscūq; contra na-
turam loquedo non soluz de sodo-
mitico. sed etiam de quocūq; alio
peccato extra vas debitum p-
agendo se incubos 7 succubos se-
cisse. In quo maxima illoꝝ pecca-
minū enormitas ostenditur. cuius in
differēter omnes demones cuiuscū-
q; ordinis illa pagere abhorrent
7 verecūdam estimant. Et hoc vi-
detur velle glosa sup Ezechielem
f. i. vbi dicit. Dabo te in manus pa-
lestinoꝝ id ē demonū. qd etiam eru-
bescunt de via tua scelerata. vicium
contra naturam intelligēs. 7 intue-
ti patz. qd de demonibus opt. au-
toritate intelligere. Nullum enim
peccatum tam sepe deus reproba-
morte in multis condēnauit. Dis-
cūt etiam nonnulli. 7 veraciter credi-
tur qd nullus talis vicij postqz tē-
pus mortalis vite christi quod ad
annos. xxxij. extēditur in hoc se-
lere perseverans excesserit nisi spe-
ciali gratia redemptoris pote-
d ij

rie liberari qđ ex eo p̄tz q̄ octoge
narijs ⁊ centogenarijs isto crimie
inueniūt sepe irretiri q̄bus tem/
pus xpi quia vite morum discipli
na fuit. ⁊ ideo illo sp̄reto vir vnq̄
sine diff. cultate p̄ maxima ab hoc
celere continebit. Sed ⁊ q̄ ordo
sit inter eos etiam ad officia exte/
riora quo ad impugnationes de/
monstrant eoz noia. Nam licet
vnū ⁊ idem nomen. scz dyabolus
multipliciter exprimat in scriptu
ris. ⁊ hoc propter eozū diuersas p̄
prietates. Tamē his imundis o/
peribus vnus p̄sidere in scripturis
traditur sicut etiam ⁊ certis alijs
vitijs. Est em̄ vsus scripture ⁊ lo/
cutōnis quemlibet imundū sp̄itū
noiare diabolū a dya quod ē duo
⁊ bolus qđ ē morsellus. qz duo oc
eidit scz corpus ⁊ aiām. ⁊ fm̄ erbi
mologiam licet grece interpretatur
dyabolus clausus erga sculo ⁊ h̄
sibi cōuenit cum non p̄mittitur si
bi nocere quantū vellet. Vel dya
bolus quasi defluens qz defluxit
id est corruit sp̄ealiter ⁊ localiter
Noiatur etiam demon. id est sa/
piens sup sanguinem vel sangui/
neus scz sup peccata que sicut ⁊ p̄
curat triplici scientia qua viget scz
subtilitate nature experientia tēpor
⁊ reuelatōne bonoz spiritūū. No
miatur etiam belial qđ interpreta/
tur absq̄ iugo vel absq̄ dominio
qz pro posse pugnat contra eū cui
deberet esse subiectus. Vocatur et
iam beelzebub quod interpretatur
vir muscarū id est alarum peccan
tium que reliquerūt verum spon/
sum xpm̄. Item sathanas id ē ad
uersarius. Unde. i. De ij. Aduer
sari⁹ v̄ diabol⁹ circuit. ⁊c. Itē ve
hemorh. id est bestia. qz facit ho/
mines bestiales. Item tamen de
mon fornicatōnis ⁊ p̄iceps illius
spurcitij d̄r alimodeus. quod inter
pretatur factura iudicij. quia pro/
pter hm̄i vicium factum fuit ter
ribile iudicium sup sodomaz ⁊ q̄
tuor alijs ciuitatibus. Sicut ⁊ de
mon supbie d̄r leuiathan. quod i
terpretatur additamentū eozum.
qz ⁊ lucifer tentans p̄imos parēs
tes de supbia promisit eis addita
mentū diuinitatis. De quo ⁊ per
Isaiam d̄ns. Utitabo sup leuiath
than serpentem veterem ⁊ tortuo
sum. ⁊ demon avaricie ⁊ diuitiarū
d̄r māmona. Quem ⁊ x̄pus in e/
uāgelio expressit. Math. vi. Nō
potestis deo seruire ⁊c. Ad argu/
menta ad primū. qz bonum po
test inueniri sine malo. sed malum
nunq̄ inuenitur sine bono. qz fun
datur sup creaturam que in se bo
na est Et ideo demones inq̄stum
habent naturam bonam ordinatā
ti sunt in naturalibz ⁊ in eozū acti
onibus. ad illud Job. x. potest di
ci. qz demones ad exercitiū depus
tati nō sunt in inferno sed isto ael
re caliginoso. Unde hic habet or/
dinem inter se que tūc in inferno
nō habebūt. Unde etiam dici po
test qz etiam iam om̄is ordo in eis
cessat quo ad ip̄am beatitudinem
consequendā cum a tali ordine ir
recupabiliter ceciderūt. Et dici po
test qz etiā in inferno erit inter eos

de moribz
demonum

ordo potestatis et penarum afflictio-
nis iniquum aliqui ad affligendum
alias deputabitur et non aliter. Sed
hic ordo magis erit a deo quam ab
ipsis sicut etiam et eorum tormen-
ta. Ad tertium cum dicitur quod superi-
ores demones quia magis peccata
uerunt et magis puniuntur etiam his
actibus imundis amplius debe-
rent insistere. Respondet quia cul-
pa ordinatur per penam et non per na-
ture actum seu operationem. ideo non
insistunt illis imunditijs propter no-
bilitatem nature non propter eorum
culpam aut penam. Et licet omnes
sint spiritus impuri et ad nocendum
cupidi. tamen unus amplius alte-
ro iniquitatem potiora naturalia sunt
obtenebrata. Ad quartum dicitur
quod est concordia inter demones non
amicitia sed nequicie ex qua homi-
nes odium et dei iusticie repugnant
quantum possunt. Talis enim concor-
dia inter impios reperitur ut eis
se adiungant et subiiciant ad proprias
nequicias equequedam quos potio-
res viribus vident. Ad quantum hanc
carceralem mancipationem omnibus equaliter
deputetur iam in aere et post in
inferno. non tamen ex hoc natu-
ralia in eis sunt equaliter ad equa-
les penas et officia equalia ordina-
ta. imo quanto sunt nobiliores in
natura et potiores in officio. tanto
etiam grauiori subiecti tormento
Unde Sapientia vi. Potentes po-
tenter tormenta patientur.

¶ Est ergo questio super influen-
tias corporum celestium in qua tres
alii errores reprobandur. et est quin-

ta in ordine.

Sed pro ampliori premisso
declaracione etiam obuiandum quod
buscuique preteritis obiectionibus.
Queritur de maleficorum operibus
quo ad triplicem causam.
quatuor ex illis reprobando ex quibus
bus influere non possunt. quatuor ve-
ro concludendo scilicet virtutem intel-
lectuam ex qua fluere habent que
et licet bona sit secundum naturam. est ta-
men mala secundum voluntatem. quatuor
autem cause reprobande contra illos
qui aut maleficas aut eorum opera
esse negant. et sunt corporum cele-
stium influentie. illorum corporum
et orbium motores mouentia ho-
minum et crescens malicia. et imagi-
num ac characterum et verborum
efficacia.

non possit quo

quo modo catholice cense-
ri quod origo et multiplicatio malefi-
corum operum processerit ex influ-
entibus corporum celestium seu sus-
perabundanti malicia hominum et
non ex spurcitijs incuborum et suc-
cuborum demonum. et videtur quod
ex propria malicia. Nam Augu-
stinus in li. lxxxiij. quod dicit quod ad hois
voluntatem causa deprauationis e-
ius redit siue aliquo siue nullo sua-
dente deprauata sit. Sed malefi-
cus deprauatur per peccatum. ergo causa il-
lius non est dyabolus. sed voluntas
humana. Ad idem dicit de lib. arbitrii.
quod quilibet est causa sue malicie. quod etiam
probatur ratione. Peccatum hominis et li-
bero arbitrio procedit. sed dyabolus non

Quod

potest libe. arb. mouere hoc em̄ li-
bertati repugnaret. ergo dyabolus
non pot. esse causa. nec illius cuius
cuq; alterius peccati. Preterea in
lib. de ecclesiasticis dogmatibus dicitur.
No. omnes cogitationes nostre
male a dyabolo excitantur. sz ali-
quotiens ex nostri arbitrii motu e-
mergunt. Demum q; ex influentijs
corporum celestium possunt oriri et no.
a demonibus probat. Sicut om-
nis multitudo reducitur ad vnu
ita omne multiforme reducitur in
aliq; vni forme principium. Sed
actus humani sunt varij et multi-
formes tam ad vicia q; ad virtu-
tes. ergo videtur q; reducantur in
aliqua principia vni formiter mota
et mouentia. Sed talia no. possunt
assignari nisi ex motibus celestium
qui sunt vni formes. ergo illa cor-
pora sunt talium actonum cause.

Preterea si celestia corpora no. es-
sent humanorum actuum ad scutes
et vicia cause astrologi non adeo
frequenter vera predicaret de bello
rum euentibus et alijs humanis ac-
tibus. sunt ergo aliquo modo causa
Preterea corpora celestia mouent
a substantijs spiritualibus sicut theo-
logos et philosophos omnes. Sz
illi spiritus sunt superiores animabus
nostris sicut et corpora celestia cor-
poribus nostris. ergo ambo insi-
mul habent imprimere in animam et
corpus hominis ad causandum quicunq;
actus humanos. Preterea corpora ce-
lestia possunt imprimere in ipsos de-
mones ad causandum certa malefi-

cia. ergo a fortiori in ipsos homines
Assumptum probatur ex tribus.

Nam certi homines qui lunatici dis-
cuntur infestantur a demonibus plus
vno tempore q; alio qd non faceret
sed potius omni tempore molestaret
nisi ex certis lunationibus etiam ipsi
demones inq;retarent ad inferen-
dum hominibus probatur etiam ex nu-
gromanticis q; certas constellationes
obseruant ad inuocandum de-
mones qd non facerent nisi scirent
illos demones corporibus celestibus
esse subiectos. Probat etiam ex il-
lo q; demones sicut Aug. in. r. de
ci. dei. quibusdam corporibus inferioribus
arcantur. sz herbis. lapidibus
animantibus. et sonis quibusdam
certis et vocibus figurationibus
sed cum corpora celestia sint superiora
q; corpora inferiora. Iam multi-
tomagis actonibus corporum celesti-
um. Et iterum amplius malefici
subiacentur vt eorum opera ex influen-
tijs illorum corporum et no. ex assiste-
tia spirituum malorum proueniant
fortificatur argumentum ex. i. Re-
gum. ca. xvi. vbi saul q; vexabatur
a demone alleuiabatur quando da-
uid cytharam percutiebat coram eo
et q; recedebat ipse malus. Sed
contra. Impossibile est effectum sine
causa sua. pducere sed opera ma-
leficorum sunt talia q; no. possunt ni-
si opere demonum fieri. patz ex des-
criptione operum maleficorum. ex
Isido. libro. viij. erhythmor. Male-
fici dicuntur ob magnitudinem facio-
rum. Di em̄ elementa cocuntur.

mentes hoim turbant ⁊ absqꝫ vl
lo veneni haustu sola vi carminū
animas interimit ⁊c. Hmōi au/
tem effectus nō possunt ex influē/
tīs corpoz celestium mediāte ho/
mine causari. Preterea phylосо/
phus in ethy. Difficile inq̄nt quid
sit p̄cipium opatōnis in anima.
Et ostēdit qꝫ oportet esse aliq̄d ex
trinsecum. Om̄e enī quod icipit
de nouo habet aliquam causam.
Incipit enī homo opari q̄a vult
si autē p̄cōciliatur p̄pter aliquod
cōciliū p̄cedens aut ergo est p̄
cedere in infinitū. aut optz pone
re aliquod p̄cipium extrinsecum.
q̄d p̄mo mouet hoim ad concī
liandum nisi forte aliquis dicat qꝫ
hoc ē a fortuna ex quo sequeretur
om̄es actus humanos esse fortui
tos. q̄d est absurdum. P̄cipiuz
ergo in bonis ad bona dicit eē de
um q̄ non est causa peccati. In ma
malis autem cum homo incipit a
gere velle ⁊ cōciliari ad peccandū
oportet qꝫ huius etiam sit aliqua
causa extrinseca. ⁊ nō potest eē alia
nisi dyabolus p̄sertim in male/
ficijs vt supra patuit. qz corpus ce
leste nō potest ad tales actus in/
fluere ergo patet veritas. Prete/
rea cuius potestati subiacet moti/
uum. eius potestati subiacet ⁊ mo
tus q̄ a motiuo causatur. **N**oti/
uum autem volūtatis est aliquid
a p̄prehensum per sensum vl̄ intel
lectum quozuz vtrūqꝫ subiacet po
testati dyaboli. Dicit em̄ Augusti

nus in libro. lxxviii. q. Serpit hoc
malum scz quod est a dyabolo p̄
om̄es additus sensuales dat se eē
figuris. accomodat se coloribus.
adheret sonis. latet in ura ⁊ in sal/
lacia sermonibz. odoribus se subij
cit. infundit saporibus. ⁊ q̄busdaz
nebulis implet om̄es meatus in/
telligentie ergo videtur qꝫ in pote
state dyaboli est mouere volūta/
tem que est directe causa peccati.
Preterea om̄e quod se habet ad
vtrūlibet indiget aliquo determi
nate ad hoc qꝫ ebeat in actum. sed
libe. arb. homis ad vtrūlibz se ha
bet scz ad bonum ⁊ malum. ergo
ad hoc q̄d ebeat in actum peccati
indiget qꝫ ab aliquo determinetur
ad malum. **N**atime autem hoc
videtur fieri a dyabolo p̄sertim in
operibz maleficorū. cum eius vol/
luntas ē determinata ad malum.
ergo videtur qꝫ mala volūtas dia
boli est causa male volūtatis p̄ci/
pue in maleficijs. ⁊ pōt fortificari
ratio. p̄ hoc qꝫ sicut bonus angel^o
se habet ad bonum. ita malus an
gelus ad malum. Sed ille redu/
cit hoies ad bonum. ergo iste ad
maluz. est enī dicit Dionisius lex
diuinitatis immobiliter stabilita. vt
yma a sūmis perficiantur. **R**espō
sio. qz questio quo ad originē ma/
leficorū operum fundatur sup in/
fluentiam luminarium celestium
ostenditur per rep̄obatonem tris/
um erroruz qui hoc asserere conā/
tur. scz planetarioz generaliacorū
⁊ fatalium. ordine ponētū hoc nō

Respōsio

esse possibile quo ad primū. Nam si queritur. an ex impulsionē lumina-
rum celestium causetur in hoibus
vicium maleficorū tunc ad diversi-
tatem morum attendēdo et veri-
tatem fidei saluando oportet sub
distinctōne differere. vtz q̄ mores
hoim a syderibus causari potest i-
telligi dupliciter. Aut necessario et
sufficiēter. Aut dispositiue et con-
tingenter. Si dicatur primo mo-
do tūc non solum ē falsus imo he-
reticus. eo q̄ christiane religioni
adeo repugnat q̄ etiam veritas fi-
dei in tali errore saluari nō potest.
Ratō. Dum em̄ ponit om̄ia a sy-
deribus necessario euenire. iaz tol-
lit meritum. et p̄ consequēs deme-
ritum. Tollit et gratiam et p̄ con-
sequens gloriam. Tum qz hone-
stas morum p̄ hūc errorem p̄ui-
diciū patitur dum culpa peccā-
tis in sydera refunditur licētia ma-
leficendi sine reprehēsiōe conce-
ditur et homo ad orandum et colē-
dum sydera incuriatur. Si autē
dicatur mores hoim a dispositio-
nibus syderum variari dispositi-
ue et contingenter sic potest habe-
re veritatē. quia nec ratōni nec fi-
dei repugnat. Planum em̄ est q̄
dispositio corporis varia multum
facit ad variatōem affectōnum et
morum aie. vt plurimū em̄ aia cō-
plexiones corporis imitatur. vt dicit
in sex principijs. Unde et colerici
sunt iracundi. et sanguinei sunt be-
nigni. et melancolici sunt iuidi. fle-
gmat. et pigri hoc autē non ē neces-
sario. anima em̄ domiatur suo cor-

pori et maxime quando ē adiuta
per grām. Multos em̄ videmus
colericos mansuetos. et melanco-
licos benignos. Quom̄ ergo vir-
tus corporum celestium opatur ad
mixtōnem et qualitatem complexi-
onum. Hinc ē q̄ per consequēs
quodāmodo opatur ad qualitatem
morum valde tamē de longiquo.
Plus em̄ facit ad qualitatem com-
plexionis virtus nature inferioris
q̄ virtus syderis. Unde Aug⁹. v.
de ciui. dei. i solutiōne cuiusdam q̄s-
tionis de duobus fratribus qui si-
mul infirmabant et curabantur.
cum querebatur vnde hoc eēt ma-
gis cōmendat rōnem iococratis q̄
astronomi. Iococras em̄ respōdit
q̄ hoc erat propter similitudinem cō-
plexionis. Et astronomus respō-
dit. q̄ erat propter identitatē cō-
stellatōnis. Melius em̄ respon-
dit phisicus. qz causam reddit ma-
gis p̄uiam et magis propinquam.
Sic ergo dicendum q̄ impulsionēs
syderum aliquo modo disponūt
ad maliciā maleficorū. siquidem ali-
qua influentia in eorū corporibus p̄-
domiatur potius ad hūmōi nephā-
da q̄ ad alia opa quecūqz victiosa
seu virtuosa. que tamē dispositio nō
debet dici necessaria. prima et suf-
ficiēs. sed remota et p̄tēgens. Nec
valet si q̄s obiceret phm. li. de. p̄-
prietatibz elemētōrum vbi dicit q̄
regna vacua facta sunt et terre des-
populate apud iunctōnem iouis et
saturni. arguēdo quasi: qz talia ex
libero arbitrio depēdebant hoim
ergo etiam influentia luminarum.

sup lib arb. haberent efficaciam

Respondeatur enim quod philosophus per hoc dictum non vult inuere quod homines illi non poterant resistere illius influentie constellationis ad dissolutionem inclinantis. sed quia noluerunt quod si cur prolomeus in alma gesti. Sapientis homo dominabitur astris quousque enim coniunctio iouis et saturni eo quod saturnus habet influentiam melancholicam et malam et iupiter valde bonam potest ad vitam vel dissolutionem homines inclinare. illi tamen inclinationi homines per libertatem arbitrii possunt resistere et valde feliciter cum adiutorio gratie dei.

Nec iterum valet si quis obieceret dictum Damasceni. li. ij. cap. vi. ubi dicitur constituitur multotiens comete et signa quedam mortis regum. Respondeatur enim quod etiam se quando opioem Damasceni. qui fuit ut pater in predicto libro contrarie opinionis vie philosophice siue non nihil per hoc concluditur quo ad necessitatem actuum humanorum operum naturam enim Damasceni. quod cometa nec naturaliter generatur nec est una de stellis in firmamento positus. unde nec eius signatio est naturalis nec influentia. Dicit enim quod comete non sunt ex his que a principio genita sunt astra. sed divina iussione secundum ipsum tempus constituitur et rursus dissoluitur. Nec Damascenus

Prædicat autem deus per tale signum mortem regis quod aliorum. tum quia est persona communis tunc quia potest ex hoc oriri turbatio regni. De cuius custodia magis sol-

licitantur angeli propter commune bonum quorum etiam ministerio et generantur et dissoluitur. Sed nec philosophorum opinio obstat. qui dicit quod stella cometa sit impressio calida et sicca generata in superiori parte aeris prope ignem. ex cuius vapore calido et sicco globus illius vaporis adunatus apparet corpus stelle. Partes autem illius vaporis discontinuatur circa illum globum et longum prentense in suis extremis partibus illi globo coniuncte sunt quasi si eius come et secundum hanc positionem significat et causat non per se sed per accidens mortalitatem pervenientem ex infirmitatibus calidis et siccis. Et quia ut plurimum divites nutriuntur calidis et siccis. Ideo illo tempore multi divites moriuntur inter quos mors regum et principum est magis notabilis. et hec positio nec distat a positione Damasceni. si quis bene considerat. nisi quo ad operationem et cooperationem angelorum quam nec philosophi excludere possunt. imo ubi vapores nunquam in sua siccitate et caliditate ad generandum cometam concurrerent adhuc operatione angelorum sepe concurrere habent causis predictis sicut et stella que sancti Thome doctoris transitum indicavit. que utique non ex superis in firmamento positus profilit. sed operatione angelorum ex materia aliqua preceperata et officio pacto iterum resoluta fuit. Unde videmus quod secundum quacunque istarum opinionum nullum penitus habent celi luminaria dominium super liberum arbitrium. Un-

nec consequēter super malitiam ⁊
mozes hoim. Nota insup quare
astronomi vt sepius vera predi/
cunt ⁊ q̄ eoz iudicia vt plurimuz
sup vnam prouinciā aut gentem
vnius terre eueniūt. Huius rō est
quia em̄ sua iudicia sumunt ex a/
stris. que etiam habēt maiorem i/
fluentiam capiēdo pbabiliozes
nō necessitante in actibus tam na/
ture q̄ volūtatis ⁊ in actibz hoim
generalibus sicut vnius gentis vt
punitie q̄ in particularibz vnius
persone. qz maior effectus stellaz
imprimitur in totaz vnam gentē
q̄ in vnū hominez. ⁊ quia maior
pars gentis vnius magis seq̄tur
affectus naturales corporis q̄ vnus
singularis homo. ideo rē. sed hoc
incidentaliter est tactuz. Secūda
via p̄ quam prefata nostra catho/
lica assertio declaratur est p̄ repro/
batōnem errorum genitaliacoz ⁊
deam fortune colentiū mathema/
ticoz. De q̄bus Irido. viij. etbi. c.
ij. generaliaci dicūtur p̄ter nata/
lium cōsideratōnem syderum qui
vulgo mathematici dicūtur. for/
tuna vero vt ibidem dicit. cap. ij. a
fortunis nomē habere dicit quasi
deam q̄ndam res hūanas varijs
casibus ⁊ fortuitis illudentē. Un̄
⁊ cecam appellant eo q̄ passim in
quoslibet incurrens sine yllo exa/
mie meritoz ⁊ ad bonos ⁊ ad ma/
los venit. hec Iridus. Sed ta/
lem deam credere aut q̄ lesiones
in corporibus ⁊ creaturis que ex ma/
leficoz operibus inferūtur nō ab
ip̄is maleficis sed ab ip̄a dea fortu

ne. puenirent. sicut est idolatria ita
⁊ asserere maleficas ip̄as ad hoc
esse natas vt talia p̄ eas in mūdo
exerceri possint. sicut a fide alie/
rum existit imo ⁊ a cōmuni phos/
rum traditōne. si cui placet inspi/
ciat doctorem sanctum. li. iij. sum
me fidei contra gentiles. q. lxxxvij
⁊ sequentibz. ⁊ inueniet plura. licz
hoc vnicum p̄ter eos qui fortas/
sis copiam libroz non habent nō
videtur obmittendū. qz in hoie/
ria sunt vt ibi notatur que a tri/
celestibus causis dirigūtur. volun/
tatis actus. intellectus actus. ⁊ cor/
poris actus. quoz p̄cipium a do/
m̄ ⁊ immediate. secundum ab ange/
lo. ⁊ tertium a celesti corpore dirig/
tur. Nam electōnes ⁊ volūtates i/
mediate a deo in bonis operibus
dirigūtur. dicente scriptura. Pro/
uerbioz. xxi. Cor regis supple qd̄
maiori potentia videtur posse resi/
stere eo minus alij nō possunt. qz
in manu dñi ⁊ quocūqz voluerit i/
clinabit illud. Et apostolus. De/
est qui opatur in nobis velle ⁊ p̄fi/
cere p̄o bona volūtate Cognitio
vero hūana intellectua a deo me/
diantibus angelis ordinatur. Ea
vero que ad corporalia p̄tinent siue
sint exteriora siue interiora i vsum
hois venientia a deo mediantibz
angelis ⁊ celestibus corporibz di/
spensant. Dic. t̄ em̄ beatus Dion/
sius. iij. de di. no. q̄ corpora celestia
sunt cause eozum que in hoc mun/
do sūt non tamē necessitate inse/
rentia. Et cum homo sit ordina/
tus s̄m corpus sub corporibz cele

stibus. fm intellectus vero sub an-
gelis. fm voluntatem autē sub deo
potest contingere qd hō spreta in-
spiratōne dei ad bonum ⁊ illumi-
natōne boni angeli ducatur affe-
ctiōne corpali ad ea ad que influē-
tia luminiarum celi inclinant. vt ⁊
sic tam volūtas q̄ intellectus ma-
licia ⁊ erroribus iuoluantur. Nō
est autē possibile hmōi erroribus
quibus malef. ci irretiti sunt ex in-
fluentijs luminiarum celi iuolui li-
cet ad fundendum sanguinez vel
furta aut latrocinia vel etiaz incō-
uenientias pessimas perpetrare pos-
sit quis ex illis inclinari. sicut etiaz
ad alia quedam naturalia. Etiaz
vt Guil. in de vniuerso dicit. Nō
per expientiaz habetur si meretrici
nititur plantare oliuam nō efficit
fructifera. que tamē per castā plan-
tata fructifera efficitur. Et aliq̄s e-
tiam medicus in sanando. ⁊ agri-
cola in plantando. ⁊ miles in ex-
pugnando aliqua ex imp̄ssione ce-
lestis corporis efficitur que alij eti-
am easdem artes habentes effice-
renō possunt. Tercia via sumit̄
ex reprobatōne fatalium effectū
Ubi notandū qd fatum esse aliqd
vno mō catholice asseritur. Alio
mō asserere est oīno hereticaz. Si
em̄ fatum estimetur eē fm estima-
tōnem quorūdam gentilium ⁊ eti-
am quorūdam mathematicoz. q̄
putabant qd ex vi positōnis syde-
rum causarēt infallibiliter diuersi-
tas morū. ita qd talis efficeret ne-
cessario maleficus vel styuosus in-

moribus. qd talem eum esse causa-
ret vis que in dispositōne syderuz
sub qua talis vel conceptus v' na-
tus esset comprehenderet. Et istam
vim vocauerūt noīe fati. Sed qz
ista opinio nō tm̄ est falsa. imo he-
retica ⁊ oīno detestanda. ppter in-
cōuenientia que necessario seque-
rentur vt supra tactum ē circa res
probatōnem pzimi erroris qz vi-
delicet tolleretur rō meriti ⁊ deme-
riti. imo gratie ⁊ glorie ⁊ qd deus
malozū nostrozū auctor eēt ⁊ plu-
ra alia. Ideo fatum sic oīno refu-
tatur qz nihil est. fm quaz accepti-
onem etiā Grego. dicit in Omel.
epiph. Absit a fidelīū cordibus vt
fatum aliqd esse dicant. ⁊ lz hec o-
pinio videatur eadem esse cū pria
que est planetarioz ⁊ hoc propter
eandem incōuenientia que vtrōbi-
qz cernūtur. tamē sunt diuersē qn-
tum inter se diuersificānt vis syde-
rum ⁊ influxus generalis septem
planetarū. Si autem estimet̄ fa-
tum esse fm quandam dispositio-
nem siue ordinatōem causaruz se-
cūdarum ad producēdum effectū
diuinitus prouisos. Hoc modo fa-
tum vere est aliqd. eo qd prouiden-
tia dei p causas medias erectur su-
os effectus. In illis videlz que se-
cūdis causis subdūtur licet in a-
lijs non vt est creatio. animarum
glorificatio. ⁊ gratie collatio. Li-
cet etiam angeli ad gratie infusio-
nem cooperari possunt intelle-
ctum et voluntatis capacitatem
illuminando ⁊ disponendo. ⁊ sic

quedam ordiatio effectuum vna ⁊ e
adem dicitur prouidentia ⁊ etiam fatum.
Si enim consideratur ut est in deo sic
dicitur prouidentia. si autem secundum quod est in
causis medijs ordinatis a deo ad ef
fectus aliquos producendos sic ha
bet rationem fati. Et hoc modo Boe
tius loquens de fato. iiii. de consol.
dicit. fatum est rebus mobilibus in
herens dispositio. per quam prouid
entia suis queque necit ordinibus.
Sed tamen sancti doctores hoc no
mie uti recusauerunt propter eos qui
illud ad vim positionis syderum re
torquebant. Cuius Augustinus ca.
quinto de ci. dei dicit. Si propterea
quod si quas res humanas fato tribuit
quod ipsam dei voluntatem vel potesta
tem fatum vocat sententiam teneat
⁊ linguam corrigat. Primum etiam ex
premissis tacita responsio ad questi
onem. An omnia fato subdantur. ⁊
an etiam maleficorum opera illi
subdantur. Quia si fatum dicitur ordi
natio causarum secundarum ad ef
fectus diuinitus prouisos. id est ubi
deus disposuit per causas secundas
producere effectus tales. sic inquam
subduntur fato id est subduntur causis
secundis sic a deo ordinatis ut sunt
influentie corporum celestium.
Ea vero que a deo immediate fiunt.
ut est creatio rerum. glorificatio sub
stantialium spiritualium ⁊ alia huiusmodi
non subduntur. Et hoc est quod di
cit Boetius ubi supra. quod ea que sunt
prime deitati propinqua fatalis or
dinis mobilitate excedunt. Unde
maleficorum opera quia non sub

sunt secundis causis cum talia preter
cursum communem ⁊ ordinem natura
re eueniunt. Ideo nec fato sed cau
sis alijs quo ad eorum originem ne
cessario subduntur.

Consequen

ter quod nec huiusmodi maleficorum
opera possunt oriri aut causari a
substantijs separatis que sunt motus
tores orbium seu corporibus cele
stium. cuius opinionis fuit Avicen.
⁊ sui sequaces hac ratione moti. quod
enim substantie ille separate altiorum
sunt virtutis animabus nostris ⁊
ab ipsa anima interdum cum fuerit
in sua imaginatone ad solam
quandam apprehensionem interio
rem circa aliquod extrinsecum im
mutatur corpus proprium. inter
dum etiam alienum seu extrinsecum.
verbi gratia. Aliquis ambu
lans supra trabem in alto positam
cadit de facili. quia imagiatur ca
sum ex timore. non autem caderet si
esset trabes illa posita super terram
ubi casum timere non posset. Item
ad solam apprehensionem anime in
calescat corpus ut in concupiscenti
bus vel iratis. aut etiam in frigidis
sicut in timoribus. potest etiam
mutari ad aliquam egritudinem
puta febrem vel lepram ex forti
maginatone ⁊ apprehensione ad ta
les egritudines. ⁊ sicut circa corpus
proprium ita ⁊ circa alienum. ut
illud immutetur ad sanitatem

velegritudinem. et hic ponit cam
etiam fascinatonis de qua supius
tactum est. Et quia fm istam po/
sitionem effectus maleficaruz ha/
derent reduci ad motores orbuz
lz non precise ad ipsa corpora cele/
stia. Ideo ultra illa que ibi tacta
sunt. Dicamus adhuc q talia sic
contingere est impossibile. qz auz
motores orbium sunt substantie i/
tellectuales et bone no tam fm na/
turam q et fm volutatem qd pa/
tet ex earz operatōnibz ad bonum
totius vniuersi. Illa autē creatura
cuius ope magice operatōnes fiūt
et si sit bona fm naturam. non tñ
potest esse bona fm volutatem.
Jo non pōt esse idēz iudicium de
ambabus substantiis. Et q non
potest esse bona fm volutatem.
probat. Nam prestare patrocini
um aliquibus in his que fiūt cōtra
ria futuri nō est alicuius intellect⁹
bene dispositi. talia autem fiūt in
hmoi operatōnibz maleficoruz fiūt
em vt in secūda parte operis pate
bit. plurima homicidia fornicatō
nes. puerozū et iumentoz occisio/
nes et alia maleficia procurāt. vn
de yrentes his artibus malefici
a malefacendo vocātur. nō est er/
go bene disposita fm futrem talis
intellectualis natura cuius auxilio
hmoi artes maleficaruz innitūtur.
lz sit bona fm naturam qz habet
esse et illud omnia appetit vt civili/
ber intuitus patet. Item nō est in/
tellectus bene dispositi familiarē
esse sceleratis et eis patrociniū ex/
hibere et non qbusdam futuosis.

Huius autem operibz maleficio/
rum vtūtur homines scelerati. qz a
fructibus eoz cognoscūtur. Auxi
lio autem substantiarz orbis mo/
uentium: in bonum quelibet crea/
tura inclinatur a natura. lz corrū/
patur p accidēs sepe. ergo ille sub/
stantie nō possunt esse originalis
causa maleficaruz. Preterea intel/
lectus bene dispositi. est reducere
hoies in ea que sunt homini pro/
pria bona. que qdem sūt bona ra/
tionis abducere ergo ab istis et p/
trahere ad alia minima bona est
intellectus indecenter dispositi.

Per huius autēz artes nō adipif/
cūtur hoies aliquem profectum i/
bonis rōnis que sunt scientie et vr/
tutes. sed in qbusdam minimis vt
sunt deprehensiones et exercitia la/
tronum et mille nocumentoz. er/
go origo nō est a substantiis sepa/
tis. sed ab aliqua alia futre nō be/
ne disposita fm futrem. Preter/
rea nō est bene dispositus fm in/
tellectum qui per aliqua scelera cō/
missa prouocatur ad auxilium ali/
cui ferendum. Hoc autem fit in
istis artibus maleficorum. naz vt
patebit in executōne harum fides
abnegant innocentes pueros occi/
dūt. Substantie em separate que
sunt orbium motores: propter su
am bonitatem nō his maleficiis
auxilium prestant. Concludendo
ergo q hmoi artes sicut nō possūt
a corporibus celestibus. ita nec ab
eozum motoribus oziri. et cum ne
cesse habent oziri ex aliqua futre
alicui creature collare. et illa etiam

g. Anso

non potest esse bona secundum voluntatem. Item si sit bona secundum naturam. et huiusmodi creature sint ipsi demones. relinquatur quod eorum virtute huiusmodi fiant. nisi fortassis adhuc obstat frivola estimatio quod ex hominum malicia concurrere super maleficorum verba comminatoria et imagines repositas ad certum locum virtute quadam stellarum sequeretur. ut verbi gratia: quando maleficus diceret imaginem aliam quam reponendo. faciam te cecam aut claudam et hoc eveniret. Tunc ideo eveniret quod talis a sua naturate ex virtute stellarum fortiretur pre ceteris hominibus talem virtutem quantumcumque alii talia verba profererent et essent instructi per disciplinam ad proferendum. adhuc tamen effuses in hominum operibus esse non possent. Ad que singula respondendo declarabitur. Primo quod ex malicia hominum hominum effectus causari non possunt. Secundo quod nec ex vocibus quorumcumque hominum concurrere quantumcumque constellatione etiam ad quas quantumcumque imagines.

¶ Primo quod

non ex malicia quantumcumque humana possint oriri hominum maleficorum opera sic declaratur. Nam malicia hominis sive sit habitualis in quantum quod ex frequentatis actibus acquirit habitum inclinante ad perpetrandum peccata non ex ignorantia nec ex infirmitate unde ceteris peccatis ex malicia. Vel sit actualis

malicia quod dicitur ipsa mali electio. que etiam ponitur peccatum in spiritu sancto. nunquam potest circa ipsum maleficum tantum efficere quod talia opera ut sunt imutationes elementorum et lesiones circa corpora indifferenter hominum et umetorum ab his assistentia alii cuius altioris virtutis proveniant. quod declaratur primo ex parte cause secundo ex parte effectus maleficis. Nam hoc quod non potest homo efficere ab his malicia pura per sua naturalia iminuta. minus potest per ipsa naturalia iam diminuta. Patet. cum iam sit virtus activa etiam diminuta. Sed homo per peccata quod licet quantumcumque per maliciam commissa diminuitur in bonis naturalibus per batur auctoritate et ratione. Nam Dico quarto ca. de di. no. dicit Malum est defectus naturalis habitus. et loquitur de malo culpe. Tunc et nemo noscens malum operatur illud. quod si operatur ex defectu operatur. Ratio sic. Sicut se habet bonum gratie ad malum nature. ita se habet malum culpe ad bonum nature. sed per gratiam diminuitur malum nature. ut fomes qui est inclinatio ad culpam. ergo per culpam a fortiori diminuitur bonum nature. Nec obstat si dicatur de falsificatione quod interdum procurat ex involuntate seu inspectone alicuius verule maliciose puerum aspicit. unde puer imutatur et fasciatur. quod sicut super tactu est. hoc tantum modo contingere potest circa pueros propter teneram complexionem. Hic autem loquimur de corporum quorum

cunq; hoim ⁊ iumētorum ac etiā
elemētorum ad grandines imuta
tiones. Si quis velit latius intel
ligere. inspiciet doctorē sanctum i
q̄stionibus de malo. Utrum pec
catum possit corū pere totum bo
num nature ⁊c. Et parte deniq;
effectū maleficialiū declaratur.

Nam ex effectibus deuenitur in
cognitionē cause. Tū sicut illi effe
ctus quo ad nos qui sūt p̄ter or
dinē nature create nobis note per
virtutē create nobis ignoret; nō
sint proprie miracula sicut illa q̄
fiunt p̄ter ordinē totius nature cre
ate/qualia s̄m potestare opatur il
le qui ē supra omnē ordinē totius
nature create/qui ē deus b̄ndictus
s̄m quam acceptionē dicitur. Tu
es qui facis mirabilia magna so
lus. ita ⁊ maleficiales effectus di
citur miraculosi in quantum sūt
ab aliqua causa nobis ignora ⁊ p̄
ter ordinē nature create nobis no
te. Et quibus elicitur q̄ virtus cor
poralis hoīs ad h̄mōi opera cau
sanda nō se extēdere pōt q̄ semper
hoc habet causa cum suo effectū
naturali nota sit naturaliter abs
q; admiratōne ⁊ q̄ effectus ma
leficiales possunt aliquo modo di
ci miracula in quantum noticiā hu
manam excedunt/ptz et seipis cuz
naturaliter non sūt. ptz ⁊ p̄ omēs
doctores p̄sertim Augustinum. i
libro lxxiiij. q̄. vbi dicit. Qd̄ ma
gicis artibus sūt miracula plerū
q; similia illis miraculis q̄ fiunt
p̄ seruos dei. Et iterum in eodem

dicit. Magi faciunt miracula per
priuatos contractus. boni christi
ani p̄ publicam iusticiā in ali chri
stiani p̄ signa publice iusticie que
om̄ia sic declarantur. Nam iusti
cia diuina ē in toto vniuerso sicut
lex publica in ciuitate. Virtus au
tem creature cuiuslibet in virtuo
so se habet vt virtus alicuius pri
uate persone in ciuitate. Ideo bo
ni christiani in quantum per diuinā
iusticiam miracula faciūt/dicuntur
facere miracula p̄ publicā iu
sticiam. Magus autē quia opera
tur ex pacto inito cuz demone. di
citur operari p̄ priuātū contractū
quia operatur p̄ demones qui sua
naturali virtute potest facere ali
quid p̄ter ordinem nature crea
te nobis note per virtutem creatu
re nobis ignoret; erit miraculum
quo ad nos sed non simplr. quia
non potest operari p̄ter ordinem
totius nature create ⁊ per omnes
virtutes creaturarum nobis igno
tarum. Sic enim solus deus di
citur facere miracula. Juxta illud
Tu es deus qui facis mirabilia
magna solus. Mali autem chri
stiani faciunt per signa publice iu
sticie. sicut inuocando nomē chri
sti vel exhibendo aliqua sacramē
ta. si cui placet inspiciat sanctum
Thomā in prima parte. q. cxi. ar
t. quarto pōt etiā attendere ea q̄
in secūda parte operis. ca. sexto de
ducentur inferius. Consequenter
q̄ nec per voces ⁊ verba concurrē
te virtute stellarum.

¶ Emum q̄

nec ex vocibus quorūcūq̄

q̄ hoīm cōcurrente quacūq̄ con/
stellatōne super qualicūq̄ imagi/
nes. Nam cum intellectus hoīs
huius dispositōis ē q̄ ei⁹ cognitō
ex rebus causatur cum intelligen/
tem necesse sit fantasimata specu/
lari. Non est eius additio q̄ ex sua
conceptōne seu intellectuali opa/
tione intrinseca vbi illam solaz p̄
verba exprimeret res ab extra ha/
beat causare/ aut q̄ conceptio in/
tellectus expressa p̄ verba haberēt
corpa imutare. Tales em̄ hoīes
qui talem haberēt virtutem nō es/
sent nobiscū vnius speciei. sed eā/
uoce dicerentur hoīes. ¶ Preterea.
si dicatur q̄ illa efficiūt per verba
concurrente virtute stellarū a nati/
uitate. Unde contingit q̄ pretere/
ris hoībus dum proferūt verba q̄
per illa aliquid efficiūt. cum tamē
aliī etiam proferētes eadem non
possent aliquem transmutatōem
efficere/ quia virtus stellarū a nati/
uitate eis nō deseruit. ¶ Pr̄ter ex pre/
cedentibz illa esse falsa ex reproba/
tione triuz errorū planetariuz ge/
netaliacoz. ⁊ fatalem ordinē po/
nentū. Preterea cuz verba expri/
munt mentis conceptū. ⁊ corpora
celestia nō possunt imprimere in/
tellectum nec etiam eoz motores
nisi p̄ se absq̄ motōne eoz ce/
lestium intellectum vellent illu/
minare ⁊ hoc solūmodo fieret ad
opera bona. quia ad mala perpe/
tranda nō illuminatur intellectus

sed obūbzatur q̄ nō est officiū hoī/
nozum spiritū sed maloz. Ideo
patet q̄ si verba eozū aliquid effi/
ciunt hoc nō est vigore alicui⁹ cor/
poris celestis sed assistentia alicu/
ius virtutis intellectiue. que etiam
⁊ si sit bona s̄m naturam. non t̄m
potest esse bona s̄m volūtates in/
quātum semp ad malum machi/
natur. ⁊ talis erit demon vt supra
ostensum est. Et q̄ nec per imagi/
nes possint talia efficere quas. cor/
pora celestia super ipsas aliqd in/
fluerent quia h̄mōi imagines qn/
tumcūq̄ caracteribz ⁊ figuris sūt
insignite sunt effectus hoīs operā/
tis per artem. Celestia autem cor/
pora effectus causant naturales.
cuiusmōi non sunt effectus malefi/
corum qui dicūtur maleficiales.
vtpote in malum creaturarum p̄
ter consuetū ordinem nature pro/
siliētes. vnde nihil ad p̄positum.
Preterea supra ostensum est etiā
q̄ duplices sunt imagines astro/
logice. ⁊ magice. que etiā ad bonū
aliquod priuatuz obtinendū ⁊ nō
ad corruptōem ordinantur. Ma/
leficoz autez imagines sunt om̄i
no alterius cū semp ad nocumen/
tum creaturaz ⁊ ex demonū iussu
ad aliq̄ locū occulte reponūtur.
vt desup ambulantes aut dormiē/
tes ledant vt ipse malefice fatent.
vñ ⁊ ab ipis demonibz efficiunt.
quicqd causant ⁊ nō ex corporum
celestiū influentijs. Ad argumen/
ta. Ad primū dictū Augustini est
intelligendū. q̄ causa deprauatio/
nis hoīs redit ad hoīs volūtates

sicut ad causam effectum p̄ficien-
tem. que proprie d̄r esse causa. nō
sic autem est causa effectum p̄mit-
tentem vel disponentem vel con-
siliante aut p̄cipientem q̄bus mo-
dis sc̄z conciliante dispositiue et
preceptiue dyabolus d̄r causa pec-
cati ⁊ deprauatōis. Deus autēz
solūmodo p̄missiue q̄ mala p̄mit-
tit propter bona. Juxta Augusti-
num in enchiridionē. Dyabolus autē dis-
ponit interius suggerendo p̄sua-
dit interius ⁊ exterius acrius sti-
mulando. / Precipit autem his q̄
ei totaliter se subdiderūt vt sūt ma-
lefici q̄bus non est opus interius
instigari sed t̄m exterius ⁊c. / Et p̄
hoc etiam ad secūdum. q̄ q̄libet ē
causa siue malitie directe intelligē-
do. ⁊ ad probatōnes p̄z eadem re-
sponsio. qz licet repugnat libero ar-
bitrio moueri p̄ modum precipiē-
tis. non autē per modum disponē-
tis. / Ad tertium. Notus ad v̄tu-
tes aut ad vicia dispositiue possūt
causari ab influentijs corporū cele-
stium ⁊ capitur motus. p̄ quada-
naturali inclinatioe ad v̄tutes hu-
manas ⁊ vicia/opa autem malefi-
corum qz excedūt cōmunem ordi-
nem nature. ideo illis influentijs
subiacere nō possunt. / Ad quartū
idem patz. qz sunt cause humano-
rum actūz corpora celestia sed il-
la opera nō sunt humanitus adi-
uenti. / Ad q̄ntum q̄ motores or-
bium possunt imprimere i animas
si intelligatur immediate sic impri-
mūt illuminādo ad bonum ⁊ nō
ad maleficia vt supra tactum est.

Si autē intelligat mediate t̄nc iu-
sta influentiā corporū celestium im-
primūt indirecte ⁊ dispositiue. / Ad
secūdum hoc q̄ demones s̄m certa
augmenta lune hoies verant. cō-
tingit p̄pter duo. Primo q̄dem
ad hoc vt infament creaturaz dei
sc̄z lunaz vt Hiero. ⁊ Chrysost. dicit
Secūdo quia cū nō possint
opari nisi mediantibz naturalibz
virtutibz vt supra dictū est. Ideo
considerant corporū aptitudines
ad effectus inducendos ⁊ qz cere-
brum est humidissimū oim parti-
um corporis. vt Aresto dicit ⁊ natu-
rales omnes. / Ideo maxime subici-
tur opationi lune que ex sua pro-
prietate habet mouere humores.
In cerebro autē perficiuntur vires
aiales. ⁊ ideo demones s̄m certa
augmenta lune perturbant hoies
fantasiam quādo cōsiderant cere-
brum ad hoc dispositū. / Ad aliud
q̄ demones aduocati in certis cō-
stellatōnibus adueniūt. faciūt pro-
pter duo. / Primo vt hoies in hūc
errorem inducāt q̄ credunt aliqd
numen esse in stellis. Secūdo. qz
considerāt s̄m aliquas cōstellatō-
nes materiam corpalez magis eē
dispositam ad effectus pro q̄bus
aduocant. / Ad tertū. q̄ sicut dicit
Aug. xxxvi. de ci. dei. Per varia
genera lapidum herbarū lignorū
aialium carminū ⁊ instrumentorū
musicorū demōes alliciuntur
non vt aialia cibis sed vt spūs si-
gnis in quātum sc̄z hec eis exhibēt
tur in signū diuini honoris cuius
ip̄i sunt cupidi. / Amen quia sepe

obicitur q̄ demones possunt im-
pediri p̄ herbas ⁊ armonias a ve-
ratōne hoim vt in argumento al-
legatur de saul p̄ armoniaz citra-
nis. Unde nititur defendere q̄ a/
liqui possent effectus maleficiales
producere p̄ certas herbas ⁊ occul-
tas causas absq̄ auxilio demonū
tantūmodo ex influentia corpoꝝ
celestium que plus possunt impri-
mere in hōmī res corporales ad ef-
fectus corpales q̄ in ip̄os demo-
nes ad producēdum hōmī effect^o
maleficiales. Ideo latius cum sit
respondēdum est aduertēdum q̄
q̄ herbe vel armonie nō possunt
sua naturali virtute totaliter exclu-
dere veratōem qua dyabolus pos-
sit hoim verare si sibi permitteret
a deo vel angelis bonis. possunt
tamen illam veratōem mitigare.
⁊ ita parua posset esset veratio il-
la q̄ possent eam penitus exclude-
re. sed hoc facerent nō agendo in
ip̄m demonem cum sit sp̄s sepa-
ratus in quē nō potest naturaliter
agere quodcūq̄ corpus. sed agen-
do in ip̄m veratum a demone
Omnis em̄ causa limitate virtutis
producere p̄t effectum intensi-
orem in materiā dispositam q̄ nō
dispositā cui ⁊ consonat illud phi-
l. de aīa. Actus actiuoz sunt in
patientē predisposito. Demon au-
tem est agens limitate virtutis er-
go veratōnem intensiorem facere
potest dyabolus in hoīe disposito
ad illam veratōnem siue ad illud
ad quod dyabolus intendit ad du-
cere q̄ in hoīe dispositōnis cōtra-

rie. Puta dyabolus potest ve-
re intensius passione melancolica
hoim dispositum ad illam quaz
hoim contrarie dispositōnis Cer-
tum est autē q̄ herbe ⁊ armonie
multum possunt imutare disposi-
tiones corpoꝝ. ⁊ et consequenti mo-
tus sensualitatis hoc p̄t de herbis
cum quedam inclinant ad leniciā.
quedam ad tristitiā. ⁊ sic de alijs.
Hoc etiam patz de armonijs per
phil. viij. pollit. vbi vult q̄ diuer-
se armonie habent puocare diuer-
sas passiones in homie. Hoc etiā
refert Boetius in musica sua. Et
auctor de ortu sciētiāz vbi loq̄ns
d̄ vtilitate musice dicit. q̄ valz ad
curandum vel alleuianduz diuer-
sas infirmitates. Et ira patere p̄t
q̄ ceteris paribz sit veratio debili-
oz. Non autem video quō her-
be vel armonie possint in homie
dispositōnem aliquā causare. pro-
pter quam hō nullo modo possit
a demone verari si tamē permittit
reuz. qz dyabolus mouendo solū
motu locali vapores ⁊ ip̄os sp̄s
inordinato motu posset hominez
multum verare. Herbe autē vel
armonie nullam dispositōnem cau-
sare possent in homie sua naturali
virtute per quam. phibetur demon
predictā cōmotōnem facere. Con-
tingit tamē quandoqz q̄ dyabolo
nō permittit hominē verare nisi
veratōne ita parua q̄ per aliquaz
fortem dispositōnem ad contrari-
um tolleretur totaliter. ⁊ tūc aliq̄
herbe vel armonie possent corpus
hominis ita qd contrariū dispo-

re q̄ illa veratio totaliter amoue-
retur. verbi gratia. Dyabolus q̄n/
doq̄ possit hoïem verare verato-
ne tristitie ira debilitet q̄ p̄ aliq̄s
herbas vel armonias que haberēt
causare dilatarōnem ⁊ diffusio-
ne spirituū qui sunt motus contrarij
tristitie totaliter amoueretur illa
tristitia. Q̄d̄ autem Augustinus
libro. ij. de doctri. christia. condē-
nat ligaturas ⁊ quedam alia de q̄
bus ibi diffusius scribit hoc attri-
buens arti magice hoc est quantū
ad illud q̄ nō possunt sua natura
li s̄tute. quod patet ex hoc q̄ dicit
sic. Ad hoc genus p̄tinent omnes
ligature atq̄ remedia que medico-
rum condēnat disciplina. In quo
satis patet q̄ illa condēnat quan-
tum ad vsum respectu cuius non
habent aliquā efficaciaz ex sua na-
turali s̄tute. Quantum autem ad
illud quod i. Regum. ca. xvi. ha-
betur. Q̄d̄ saul qui verabatur a
demone. alleuabatur quādo da-
uid cytharam p̄cutiebat coram eo
⁊ q̄ sp̄s malus recedebat ⁊c.
Sciēdum q̄ bene verum est q̄ p̄
tatum cythare s̄tute naturali il-
lius armonie alleuabatur aliqua
tulum afflictio saulis inquantū il-
la armonia aequaliter dulcora-
bat appetitum eius p̄ auditum p̄
quam dulcoratōnem reddebatur
minus aptus ad illam veratōem.
Sed q̄ sp̄s malus recederet q̄n-
do dauid cytharabat hoc erat. p̄
pter vim crucis quod satis exp̄res-
se d̄r in glosa. vbi sic dicitur. Erat

dauid in canticis musicis eruditus
diuersoz sonozum rōnabilis mos-
deratusq̄ contentus. Unitatē est
sentie significat que variis modis
quorū die reionat Dauid malignū
spiritum in cythara compeiscunt. n̄
quia tanta esset vis in cythara sed
in signo crucis qui in ligno crucis
⁊ cordarum extensione id est ves-
narum gerebatur que iam tūc des-
mones effugebat.

Sequitur quo ad ip̄as malefici-
cas demonibz se subiciētibz. Et
est sexta quo ad questionem. ⁊ les-
cūdum membrū.

Koterciaz

an nexa difficultate quo ad
ip̄as maleficas demonibz se subij-
cientibz plura super modū aggressi-
endi h̄mōi spurcitas possunt dis-
ficultari. Primo ex p̄te demonis
⁊ corporis ab eo assumpti ex quo
elemento sit illud formatum. Se-
cūdo ex parte actus an semp̄ cum
infusione semis ab altero recepto.
Tertio ex p̄te tēporis ⁊ loci. an po-
tius in vno tēpore q̄s in altero ex-
erceat. Quarto an visibiliter quo
ad circūstantes se agitat. Ex parte
mulieruz an tantūmodo ille q̄ ex
h̄mōi spurcitijs procreantur a des-
monibus frequētantur. Secūdo
an ille que ab obstetricibus tam-
pore partus demonibus offerun-
tur. Tertio. An remissio sit in ca-
libus ipsa venerea delectatio.

Ad que omnia ad presens cum non sit respondendum eo quod tantummodo generalitati studemus. et in secunda parte operis illa singula per eorum opera explanantur. ut patebit in quarto capitulo ubi de singulis modis fiet mentio ideo ad secundam principale tendamus. Et primo cur in tam fragili sexu hoc genus peccatorum die inuenitur amplius quam in uiris. Et erit questio prima generalis que ad conditiones generales mulierum. Secunda specialis cuiusmodi mulieres amplius inueniuntur superstitiose et malefice. Tercia singularis quo ad ipsas obsterices que omnes alias in malicia excedunt

Mo ad pri-

imum cur in sexu tam fragili mulierum maior multitudinis maleficantium reperitur quam inter viros. et quidem in contrarium argumenta de lucere non expedit: cum ipsa experientia propter verborum et fidelium testimonialia talia facit creditibilia. Dicamus sexum non despiciendo in quo deus semper magna fecit fortia ut consunt. quod diuersa a diuersis super hec assignantur rationes. Semper tamen in principio pali concordantes. unde et pro mulierum auisamento ipsa materia bene est predicabilis affectantibus audire ut experientia sepe docuit dummodo discrete proponatur. Nam aliqui doctores hanc rationem tradunt. Dicunt enim tria esse in rerum natura lingua. ecclesiasticus. et femina. que medi-

um in bonitate aut malitia tenere nesciunt. sed ubi limites sue conditionis excedunt. ubi quendam apicem et supremum gradum in bonitate aut malitia vendicant. In bonitate quidem quando a bono reguntur spiritu unde et optima sunt. In malitia vero quando a malo spiritu reguntur unde et pessima efficiuntur. De lingua enim patet cum eius ministerio plurima regna fidelium christianorum subingate. unde et apostolis christi in igneis liquidis spiritus sanctus visus est. Patet et in alijs sapientibus predicatoribus quotidie lingua canum vulnera et vlcera languentis lazari lingentes. Juxta illud. Lingua canum tuorum ex inimicis animas eripientes. Unde et dux et pater predicatorum ordinis in figura cattuli latrantis et accensam faculam in ore gestantis premonstratus est ut suo latratu usque ad presens habeat lupos hereticos arcere a gregibus omnium christi. Patet et ex quotidiana experientia quod unus viri prudentis lingua interdum infinitorum hominum strages prepedif. propter que non immerito in eius commendationem Salomon pro uerbis decimo plura cecinit. In labijs sapientis inuenitur sapientia. Et iterum. Argentum electum lingua iusti. cor impiorum pro nihilo. Iterum Labia iusti erudiunt plurimos qui autem indocti sunt in cordis egestate morientur. Cuius causa ibidem. xvi. subditur. quia hominibus est preparare animum et deum

gubernare linguam. De mala ve
ro lingua inuenies. *Eccli. xxviii. li*
gua tertia multos pmouit ⁊ disp
sit illos a gente in gentem. ciuita/
tes munitas destruxit. ⁊ domos
magnatorꝝ effodit. Et dicitur lin
gua tertia eoz qui inter duas p/
tes contrarias incaute vel macu/
lose loquitur. De secũdo scz eccle/
siasticis intellige clericos ⁊ religio/
sos in vtroqꝝ sexu. *Criso. sup illd*
Eiecit vendentes ⁊ emetes de tẽ
plo. Sicut omne bonum a sacerdo
tio: ita omne malum ab eo egreditur
Dyero? in epla ad Nepocianũ.
Negotiorẽ clericus ex inope di
uitem ex ignobili gloriosum qua
si quandam peste fuge. Et beatus
Bernardus Dmel. xxij. sup Cã
tic. loquens de clericis dicit. Si
urgeret apertus hereticus mitte
retur foras ⁊ arefceret. si violent
ini micus absconderet se forsitan
ab eo boni. Nũc vero quõ abijci
ent aut quõ abscondent se. Om
nes amici ⁊ tamẽ oes inimici om
nes domestici ⁊ nulli pacifici om
nes proximi ⁊ omnes que sua sunt
querũt. Et alibi nostri prelati fa
cti sunt pilati. nostri pastores. fa
cti sunt tonsores. Et loqꝛtur etiaz
de prelatis religiosozꝝ qui onera
grauia inferioribus imponũt digi
to autem suo minimo non tange
rent. Et grego. in pasto. dicit. Ne
mo amplius in ecclesia nocet q̃ q̃
peruerse agens nomẽ vel ordines
sancitatis habent. delinquentes
nanqꝝ hũc redarguere nullus pre
sumit. ⁊ in exemplum culpa vebe

menter estenditur quãdo pro res/
uerentia ordinis peccator hono/
ratur. De religiosis etiam dicit be
atus Augustinus ad Vincencius
donatistam. Simpliciter fateor
charitati vestre coram domio do
nostro q̃ testis est sup animã meã
ex quo deo seruire cepi qm̃ diffi/
cile expertus sum peiores sicut et
non meliores q̃ qui in monaste/
rijs defecerũt aut profecerũt. De
mulierum vero malicia dicitur
Eccli. xxv. Non est caput neqꝝ
super caput colubri. ⁊ nõ est ira su
per iram mulieris. Comorari leo
ni ⁊ draconi plus placebit q̃ ha
bitare cum muliere neqꝝ. Et inter
plura que sequũtur ⁊ precedit ibi
dem de muliere neqꝝ concludit.
Breuis est omnis malitia sup ma
litiam mulieris. Hinc Crisost.
super Math. xij. Nõ expedit nu
bere. Quid aliud est mulier nisi a
micitie inimica. ineffugabilis pes
na. necessarium malum. natura
lis tentatio. desiderabilis calamita
tas. domesticum periculum. dele
ctabile detrimentũ. malum natu
re. bono colore depicta. ergo si di
mittere illam peccatum est. cum
oportet tenere: iam vero tormen
tum necessariũ est. vt aut dimittẽ
tes adulteria faciamus aut quoti
dianas pugnas habeamus. Tul
lius deniqꝝ. ij. rhetorice dicit. Cui
ros ad vnũquodqꝝ maleficus sin
gule id est plures cupiditates im
pellũt. mulieres ad omnia malefi
cia cupiditas vna ducit muliebri
um em̃ vicioꝝ omnũ fundamen

stulit benedictio marie. Tñ pluri
ma ⁊ semp laudabilia sūt de ipis
predicanda Sed qz adhuc mo/
dernis ⁊ poribus hec pfidia ani/
plus in mulieribz qz in viis in/
trentur. vt ipsa experientia docet. cu
riosius causam inuestigādo vltra
premissa dicere possumus qz in oī
bus viribus tam aie qz corporis
cum sint defectuose nō mirum si
plura maleficia in eos quos emu/
lantur fieri procurant. quantū em̄
ad intellectus seu ad intelligendū
spūalia alterius videntur esse spēi
a viris cui auctoritas ⁊ ratio cum
varijs scripture exemplis alludit
Therentius ait. Mulieres ferme
vt puen leui sententia sunt. Et La
ctantius iij. institutōnis. Nunqz
aliquā mulierem phylosophiā sci
uisse nisi temestes Et proverbi. xi.
quasi deseruiens mulierem dicit.
Est circulus aureus in naribz suis
mulier pulchra ⁊ fatua. Rato na
turalis est. qz plus carnalis viro
existit. vt p̄z in multis carnalibz
spuratijs. qui etiaz defectus notā
tur in formatōne prime mulieris
cum de costa curua formata fuit.
id est de costa pectoris que est tor
ta ⁊ quasi contraria viro. Ex quo
defectu etiam procedit qz cū sit ani
mal imperfectum semper decipit.
Propter quod semp decipit Ca/
tho instruit insidias lachrymis ⁊ c̄
Et illud. Dum femina plozat. vi/
rum decipere laborat. P̄z i viro
re Sampsonis que multum infe
stans eum ad declarandum sibi
problema p̄positum sodalibz

ab eo expositus eis revelauit. ⁊ sic
decepit. Pater in prima muliere.
qz ex natura minoram habent fi/
dem cum dixit serpenti interrogā
ti quare nō ederent de omni ligno
paradisī respondit de omni ⁊ c̄. ne
forte moriamur. in quo ostendit
se dubitare ⁊ fidem nō habere ad
verba dei que omnia etiaz ethimo/
logia nois demōstrat. Dicitur em̄
femina se. ⁊ minus. qz semper mū/
nozēz haber ⁊ seruat fidem ⁊ hoc
ex natura quo ad fidelitatem. licz
ex gratia simul ⁊ natura fides i be
atissima virgine nunqz defecerat
cum tamen in oibus viris defecit
set tempe passionis christi. Mas
la ergo mulier ex natura cum citi/
us in fide dubitat etiam citius fī/
dem abnegat quod est fundamē/
tum in maleficijs. Quantū deniqz
ad aliam potentiaz anime scz vol/
luntatem. ex natura cum odit ali/
quem quē prius amauit. tūc estus/
at per iram ⁊ impatientiā. ⁊ sicut
maris estus semper bulit ⁊ currit.
sic talis est tora impatiens. Illus
dit huic ratōni auctoritas diuersa
Ecc̄i. xxx. Non est ira super iraz
mulieris. Et Seneca traged. viij.
Nulla vis flāme tumidiqz ven/
ti tanta nec teli metuēda. tōrti qn̄
ta cum cōiunt viduata tedis ardēz
⁊ odit patz in muliere que falsē ac
cusauit ioseph ⁊ incarcerare fecit.
quia noluit sibi in scelus cōsentire
adulteriū. Benesis. xxx. Et reuera
potissima causa deseruiens in au
gmentum maleficaz est doloꝝ/
lum duellum inter maritatos ⁊ ū

maritatas feminas ⁊ viros. imo ⁊
inter ipsas feminas etiam sanctas
quid tunc de ceteris Uides enim
in Genesi. quanta fuit impatiētia
⁊ inuidia sare ad agar postquam
concepit. Genesi. xxi. Quanta ra-
chel ad Lyam propter filios q̄s
nō habebat Rachel. Genesi. xxx
Quanta anne ad senennā fecun-
dam ipsa sterili existēte. i. Regū. i.
Quanta marie ad Moysen Nu-
meri. xij. Unde murmurauit ⁊ de-
traxit moysi. propter quod ⁊ lepra
perculsa. Quanta marthe ad ma-
gdalenam ipsa sedente: ⁊ martha
ministrante. Luce. x. Unde ⁊ Ec-
cle. xxxvii. Tracta cum muliere d̄
his que emulatur. quasi dicat. nō
erit tractandū cum ea quia semp e-
mulatio id est inuidia est in mala
muliere. Et que inter se sic agitan-
tur quātomagis aduersus viros
Quare etiam vt narrat Valerius.
Foroneus rex grecorum die qua
mortuus est dixit Leoncio fratri
suo. ad summam felicitatem nihil
mibi deesset si mibi semp vxor de-
fuisset. Cui Leoncius Et quomō
vxor obstat felicitati Et ille. Na-
riti hoc omnes sciūt. Et Socrates
philosophus interrogatus si ducenda es-
set vxor. Respondit. Si non ca-
pies solitudo arbitrans excipiet.
hic generis interitus hic heres alie-
nus. Sed si ceperis illic perpetua
solicitudo. conquestus querulaz
dotis exprobratio affinuꝝ graue
supplicium. garrula socrus lingua.
successor alieni matrimonij incer-
tus liberoꝝ euentus. hec dixit vt

expertus. Nam vt ait Hieronimus
contra Iovinianū. Hic so-
crates duas habuit vxores quas
ingenti patientia sustinens nō po-
tuit tamen ab earuz contumelijs
clamoribus ⁊ vituperationibus li-
berari. Unde quadā die ip̄is que-
rulantibus contra eum ⁊ ip̄e dos-
mum egressus vt earū molestias
euitaret ⁊ ante domū sederet. pro-
iecerunt ille mulieres super eum a-
quam imundaz super quo ip̄e nō
perturbatus. quia philosophus
ait. Sciebas q̄ post tonitrua plu-
uie sequerentur. Et de quodam le-
gitor cuius vxor submersa erat in
fluuio q̄ cum quereret cadauer es-
ius ad educendum de aqua ibat p̄
fluuium contra aquam. ⁊ interro-
gatus causam cum res graues de-
scendant infra ⁊ nō supra quare q̄-
reret contra aquam. Respondit.
Mulier ista in vita semper fuit
contraria dictis ⁊ factis siue man-
datis meis. ideo quero contrario
modo si forte etiam mortua con-
trariam voluntatem vltra cōsue-
tum tenuisset. Et quidem sicut ex
primo defectu intelligentie abnes-
gatōnem fidei facilius incurrunt.
Ita ex secūdo scilicet inordinatis
affectōnibus ⁊ passionibus vari-
as vindictas querunt excogitant
⁊ infligunt siue p̄ maleficia siue as-
lijs quibuscūq; medijs. Unde nō
mirum tantam multitudinez ma-
leficarum in hoc genere existere.
Quantum insuper defectum in
memoratuua potentia cum hoc

fit in eis est natura vicium nolle re-
gi sz suos sequi imperus sine qua-
cūq; pietate ad hoc studet z cūtra
memorata disponit. Unde theos/
phrastus. Si totam domū ei cō/
miseris feruendū. z si aliquid tuo
arbitrio reſeruaueris etiam muni/
mum vel magnū fidem sibi adhi-
beri nō putabit z iurgia cōcitet ei.
nisi cito confuleris parat venena
aurispices z ariolos consulit ecce
maleficia. Sed quale sit dominū/
um mulierum audi Tullium in
paradoxa. Nunqd ille liber ē cui
mulier imperat leges imponit pre-
scribit iuber vetat quod ei videtur
nec ille imperanti aliqd negare p̄t
vel audet. Ego istuz nō modo ser-
uum sed nequissimū seruoꝝ appel-
landum puto lz amplissima fami-
lia natus sit. Unde z Seneca in
periona furiose medee. quid amo-
do cessas sequere felicem imperū
pars ista vltōnis qua gaudes quo-
ta est zc. vbi m̄ta ponit ostēdens
q; mulier nō vult regi. sed suo im-
petu procedere etiam i damnum
suū sicut de multis legitur mulie-
ribus que v̄ ob amorem v̄ dolo-
rem q; vindictas facere nō potue-
runt se p̄as occiderūt sicut z de la-
odice narrat Diero. sup danielē.
que et̄is vxor regis Antiochi re/
gis syrie zelans ne pl̄ amaret be-
ronicē quā etiam habebat vxorē
beronicē z filium eius ex dicto an-
tiocho prius fecit occidi. z post se
ip̄am veneno occidit. Unde q; nō
vult regi z suo impetu procedere.
Ideo Chriſto. nō imerito dicit

Q malum om̄i malo peius mul-
lier mala siue illa paup sit siue di-
ues. Si em̄ vxor diuitis sit nō ces-
sar nocte z die virum calidum sti-
mulare sermonib; blanda neq̄ter
z impoztuna violenter. Si vero
pauperem virum habet ip̄m quo-
q; ad iracūdiam z iras incitare n̄
desinit. Et si vidua sit ip̄a p̄ semet
ip̄am omnes despicit passim z ad
omnē audaciam ip̄ū superbie in-
flāmatur. Queramus iuenimus
fere om̄ia mūdi regna p̄pter mul-
lieres fuisse euerſa. Prīmū em̄ q;
fuit regnum felix scz Troje p̄ro-
pter raptum vnius femie scz bele-
ne destructum ē multis milibus
grecoꝝ occisis. Regnum iudeoꝝ
m̄ta mala z exterminia habuit p̄-
pter pessimam reginā iezabel z fi-
liam eius Athaliam reginam in
regno iude que occidi facerat filios
filij vt eo mortuo ip̄a regnaret. sed
vtraq; occisa. Regnū romanoꝝ
multa mala sustinuit p̄pter Cleo-
patrā reginā egypti pessimā muli-
erē. Et sic de alijs. An z nō mirū.
si mūdus iā paritur ob maliciam
mulier. Demū inspiciēdo corpis
ip̄ius carnalia desideria. An inu-
mera nocumēta vite hūane conti-
gūt vt merito euz carbone vticeſi.
dicere possumus. Si absq; seina
posſit esse mundus cōuersatio n̄ra
nō esset absq; dñs. cū reuera si mu-
lierum nō eēnt neq̄te etiā tacēdo
de maleficis adhuc ab inumeris
periculis mūdus remaneret eroꝝ
natus. Valerius ad Rufinū Chi-
merā mulierē esse nescis. sed scire

debes q̄ monstruz illud triforme
insigni venustetur facie leonis olē
tis maculetur ventre capre vitu/
lente cauda vipre armetur. vult
dicere. Qd̄ aspectus eius pulcer.
tactus fetidus cōuersatio mortife
ra. Audiamus ⁊ aliam propieta
tam per vocem. Nam sicut ē men
dar in natura sic ⁊ in loquela. Nā
pungit ⁊ tamen delectat. vnde ⁊ e
grum vox cantu syrenaz ass. mī/
latur que dulci melodia transeū/
tes attrahūt ⁊ tandem occidunt.
Occidūt quidem qz ex marsupia
euacuant. vires auferit. ⁊ deum p
dere cogūt. Iterum Valerius ad
Rufinū. Hec loquens placet des/
lectatio ⁊ pungit delictuz. flos ve/
neris rosa est. qz sub eius purpura
multi latitant aculei. Prouerb' o.
v. Nitidius oleo guttur eius id ē
locutio nouissima eius amara q̄/
si absyntheū. Audiamus ⁊ aliam
in eius incessu statu ⁊ habitu ibi ē
vanitas vanitatum. Non est hō
in mūdo qui tantū studet placere
deo benigno quantū mulier: az
mediocrius suis vanitatibus studz
hominibz placere. De quo exten/
plum in vita pelagie quādo dedi
ta mūdo discurrebat p̄ anthiochi
am ornata nimis quā sanctus pa
ter nomius noie videns flere cepit
⁊ dixit socijs q̄ toto tempore vite
sue tantā diligentā nūq̄ adhibu
erat deo placere ⁊c̄ que demū ozo
nibus eius cōuersa est. Hec est de
ana Ecclē vij. ⁊ de qua iam eccle/
sia lamentatur propter ingentem

multitudinem maleficarum. In
ueni amariorē morte mulierem q̄
laqueus est venatorū sagena cor e
ius. vincula sunt manus eius qui
placet deo fugiet illam. qui aures
peccator est capietur ab ea. Amari
or est morte id ē dyabolo. Apo
cal. vi. Nomen illi mors Nam lz
dyabolus induxit eam ad peccā
dum. eua tamen seduxit adam.
Et sicut peccatum eue nō induxit
ser nobis mortem aie ⁊ corporis.
nisi subsecuta fuisset culpa in adaꝝ
ad quā induxit eua ⁊ nō dyabolus
ideo amarior morte. Iteruz ama
rior morte. qz hec naturalis ⁊ unre
rimur tñ corpus sed peccatū a mu
liere inchoarum occidit aiam puz/
uādo grām ⁊ corpus similiter in
penam peccati. Iterum amarior
morte qz mors corporalis est inimi
cus manifestus ⁊ terribilis lz mu
lier inimicus blandus ⁊ occultus
Et ideo amarior ⁊ periculosior la
queus iam nō dicitur venatoruz:
sed demonū. qz iam capiuntur ho/
mies nō solum p̄ carnalia deside/
ria eas videndo audiendo cum es
arum facies sit vetus vrens ⁊ vox
serpentis sybulus. Iuxta Bernar
dum. Clerū etiam inumeros mas/
lesciendo homies ⁊ iumenta.
Sagena dz cor eius id est insenu
ribilis malitia que in cordibus ea
rum regnat. Et manus sunt. v. n/
cula ad detinendū vbi manus ad
maleficendū creaturaz apponit
tunc dyabolo cooperante hoc effi
ciunt quod pretendit. Conclus

damus. Omnia per carnalem concupiscentiam que quia in eis est insatiabilis. Proverbiorum peruersio. Tria sunt insatiabilia. scilicet. et quartum quod nunquam dicitur sufficit scilicet os yulue. Unde et cum demonibus causa explende libidinis se agitant. Plura hinc deduci possent sed intelligentibus satis apparet non minus quod plures reperiuntur infecti heresi. maleficorum mulieres quam viri. Unde et consequenter heresis dicitur da est non maleficorum sed maleficarum ut a potiori fiat denominatio. Et benedictus altissimus qui virilem speciem a tanto flagitio usque in presentem sic preseruat in quo utique cum pro nobis nasci et pati voluit. ideo et ipsum privilegiauit.

Cuiusmodi mulieres amplius inveniuntur superstitiose et malefice.

Mo ad se //

Secundum cuiusmodi mulieres pre ceteris inveniuntur superstitiose et maleficis infecte. Dicendum est ex precedenti questione patuit quod tria generalia vicia. scilicet infidelitas. ambitio. et luxuria precipue in malis mulieribus regnare videntur. Ideo ille pre ceteris maleficis intendunt que pre ceteris illis viciis dedite sunt. Iterum quod inter illa tria vltimum amplius predicatur. ideo quod insatiabile. et ideo et ille inter ambitiosus amplius infecte sunt que pro explendis suis pravus concupiscentiis amplius inardescunt. ut

sunt adultere fornicarie et magnatorum concubine. et hoc ex septemplici maleficio ut in bulla tangitur. venerum actum et conceptus in utero variis inficiendo maleficiis. Primo mentes hominum ad inordinatum amorem et immutando. Secundo vim generatiuam impediendo. Tertio membra illi actui ac comoda auferendo. Quarto homines prestigiosa arte in bestiales formas mutando. Quinto vim generatiuam quo ad femellas destruendo. Sexto abortum procurando. Septimo. infantes demonibus offerendo absque alijs animalibus et terre frugibus quibus varia nocumenta inferunt de quibus in sequentibus tractabitur. sed ad presens de nocuentis hominum demus rationes. Et prima conclusio super eos quos maleficiunt ad amorem vel odium inordinatum. et post eadem materia pro maiori intelligentia sub difficultate est discutienda. Conclusio autem hec est. Nam sanctus Thomas in quarto di. xxxiiij. de impedimento malefici ali pertractans sicut ostendit quare permittitur dyabolo a deo maior potestas malefici super actus venereos hominis quam super alios. rationes assignando. Ita dicere a se oportet quod bene mulieres amplius infestantur que his actibus amplius deseruiunt. Dicit enim quod corruptio peccati prima per quam homo factus est seruus dyaboli in nos per actum generantem devenit.

Deo maleficij potestas permittit̃
dyabolo a deo in hoc actu magis
q̃ in alijs. sicut etiam in serpētibz
magis ostenditur fortis malefico
rum vt dicit q̃ in alijs animalibus. qz
per serpēte dyabolus tanq̃ p su-
um instrumentum mulierē tenta-
uit. Unde etiam vt postea subdit.
licet matrimonij sit opus dei tan-
quā ab eo institutum. adhuc p o-
pera dyaboli interdū destruitur.
Non q̃dem p violentiam qz cen-
seretur sic fortior deo. Sed ex di-
uina pmissione procurādo impe-
dimentū actus iugalis vel tēpo-
rale vel perpetuū. ex q̃bus hoc qd̃
experientia docet dicamus qz pro-
pter h̃mōi spurcitas explendas:
tam erga se q̃z ꝛ seculi potentes cu-
iustūqz etiam status ꝛ cōditōnis i-
numera maleficia tractant eorū
aīos ad amorem herēum ṽl phy-
locaptrōem adeo imutādo vt nul-
la confusione aut psuasione ab eis
desistere valeant. Et q̃bus etiam
ꝛ exterminij fidei seu periculuz in-
tolerabile quotidie iminet qz eorū
aīos imutare taliter scūt qz eis nul-
lum nocumētum siue p se siue ab
alijs fieri pmittant sicqz quotidie
crescūt. Et vtiā experientia nos
munime edocuisse. imo ꝛ odia ta-
lia etiam in sacramēto matrimo-
nij cōiunctis suscitata per malefi-
cia ꝛ similiter per infrigidatōnes
generatiue potentie. vt nec reddi-
tōnem nec exactōnem debiti ma-
rimonialis locum pro prole ha-
bere valeant Sed qz amor ꝛ odi-
um in anima existunt quā etiā de

mon intrare nequit. ne alicui bec
quasi incredibilia videantur sub q̃
stione sunt discutienda cum etiā
opposita iuxta se posita magis e-
luceant.

Questio: an malefici mentes
hoīm ad amorem vel odium va-
leant imutare. Et est septima in
ordine.

Meritur an

demonēs per ip̃as malef-
cas mentes hoīm ad amorem ṽl
odium inordinatum imutare ꝛ in-
citare valeant. Et arguitur qz non
s̃m p̃missa. Tria sunt in homie
volūtas. intellectus ꝛ corpus.
Prīmū deus sicut h̃z p se regere.
qz cor regis in manu dñi. ita iecū-
dū p angelū illustrare ꝛ ip̃m cor-
pus p influxus celestij corp̃m di-
rigere. Præterea intra corpora de-
monēs nō p̃nt esse illa imutando
ergo minus infra aīam eius potē-
t̃ijs odium ṽl amorem imittendo
Dat̃z p̃ntia qz ex natura maiorē
habent p̃tatem supra corp̃alia q̃z
supra sp̃ūalia. ꝛ q̃dem qz non p̃nt
imutare supra patuit i pler̃sqz lo-
cis quia nullam formā substanti-
alem ṽl accidentalē inducere pos-
sunt nisi ad miraculo alicuius alte-
rius agentis. sicut etiam q̃libet ar-
tifer est etiam ad idem. ca.
xxvi q. v. epi in fine. Qui credit a-
liquam creaturam posse transmu-
tari in melius vel in deterius nisi
ab ip̃o oīm creatore infideli ꝛ p̃q̃

garo deterior est. *Præterea* omne
agens ex proprio cognoscit suum ef-
fectum. Si igitur dyabolus possit
fer mentes hominum inmutare ad odium
vel amorem possit internas cogi-
tationes anime videre quod est contra
illud quod in libro de ecclesiasticis dog-
matibus dicitur. Dyabolus internas
cogitationes non potest videre. Et
iterum ibidem. Non omnes cogita-
tiones nostre male a dyabolo ex-
citantur. sed aliquotiens ex nostri
arbitrio motu emergunt. *Præterea*
amor et odium sunt circa voluntatem
que radicatur in anima ergo non
possunt causari a dyabolo quacum-
que arte. tenet consequentia. quod illa-
bi anime ut dicit Augustinus. illi
soli est possibile quod eam creavit.
Præterea si dicitur quod potest mo-
vere sensitives interiores. et sic con-
sequenter voluntatem non valet. quod
vis sensitiva est dignior quam vis nu-
tritiva. Sed dyabolus non potest
formare actum et status nutritive
ut formet carnem sicut os ergo ef-
ficiam non potest causare aliquem ac-
tum interiorum virtutum anime. Sed
contra. Dyabolus non solum visibiliter
sed etiam invisibiliter homines
tentare debet. hoc autem falsum est
nisi interius circa animam et eius po-
tencias aliquid causare possit. *Præ-*
terea Damascenus in suis senten-
tiis. Omnis malitia et omnis imun-
ditia a dyabolo excogitata sunt.
Et Dionysius. iiii. ca. de divinis nominibus.
Multitudo demonum causa omnium
malorum et sibi et alijs est. *Respon-*
sio. Dic primo danda est distinctio

de causa. et secundo qualiter potest in-
teriores potentias anime inmutare quod
dicitur sensitives interiores. et sic ter-
tio concludetur propositum. Duo
ad primum considerandum est quod cau-
sa alicuius potest aliquid dici dupliciter.
Uno modo directe. Alio modo
indirecte. Indirecte quod dem sicut
cum aliquod agens causat aliquam
dispositionem ad aliquem effectum
deus esse occasionaliter et indirecte causa
illius effectus. sicut si dicitur quod il-
le qui fecit ligna est occasio combus-
tionis ipsorum. et hoc modo di-
cere possumus. quod dyabolus est cau-
sa omnium peccatorum nostrorum quia
ipse inuestigavit primum hominem
ad peccandum et cuius peccato con-
secuta est in toto genere humano
quedam pronitas ad omnia pecca-
ta. Et sic intelligenda sunt verba
Damasceni. et Dionysii. Directe autem dicitur
aliquid esse causa alicuius in
quantum operatur directe ad illud
et hoc modo dyabolus non est cau-
sa omnis peccati. Non enim omnia pec-
cata committuntur dyabolo instigante
sed quedam ex libertate arbitrii
et carnis corruptione. Quia ut Ori-
genes dicit. Etiam si dyabolus non
esset homines haberent appetitum
cibi et venereorum et hominum. circa que
inordinaciones multe contingunt nisi
si pronem talis appetitus refrene-
tur. et maxime pre-supposita corruptio-
ne nature. Refrenare autem et ordi-
nare hominum appetitum subiacet
liberis. super quem etiam dyabolus mi-
nus habet potestatem. Sed quia
per hanc distinctionem non possit

mus discernere qualiter intendit
amor hercos seu philocaprio pro
curari potest. Est vltim^o aduertendū
q̄ dyabolus lz nō possit esse causa
illius inordinati amoris directe
cogendo hominis voluntatem. pot
tamē esse per modum psuadentis
Et hoc iterum dupliciter. scz visib
biliter et inuisibiliter. Visibiliter si
cut cum in aliqua specie hoīs sensi
biliter etiam a patet ipīs malefici
cis et eis sensibilibiter loq̄tur et psua
det peccatum. sicut ten taurit prios
parentes in paradiso in specie fer
pentis. christum in deserto in aliq
specie ei visibiliter apparens Et
quia nō est putādum q̄ solum sic
persuadeat hoīem. quia sequere
tur q̄ nulla alia peccata fierent ex
instructōe dyaboli nisi que dyab
olus visibiliter apparens psuade
ret. Ideo dicendum est q̄ etiaz in
uisibiliter instigat hoīem ad peccā
dum. quod q̄dem fit dupliciter. p
modum psuasionis. et per moduz
dispositōnis. Per moduz persua
sionis sicut cuz proponitur aliqd
virtuti cognitue vt bonuz. et hoc
potest fieri tripliciter. qz vī propo
nitur quantū ad intellectum. vel
quantum ad sensum interiorē. vel
quantū ad sensum exteriorē. Quā
tum ad intellectum q̄dem. quia lz
tellectus hūianus potest adiuuari
ab angelico intellectu bono. vī ali
quid cognoscendū. p modum illu
minatōnis cuiusdam. vt Dionis
sius dicit. Ratio. quia sicut intel
ligere sūm phylosophum est quod
dam pati. Ideo potest imprimere

re in intellectum aliquam specē.
vnde actus intelligendi elicitur.
Et si dicatur q̄ dyabolus etiā hoc
facere possit iua virtute naturali.
que nō est diminuta. vt ptz ex pre
cedentibus. Dicēdus. q̄ nō potest
per modum illuminatōnis. sed p
modum psuasionis. Rō. quia in
tellectus hoīs est istius conditōis
q̄ quāto magis illuminatur tanto
magis cognoscit veruz. et quanto
magis cognoscit veruz. tantoma
gis pot sibi cauere a deceptōe. Et
quia hanc deceptōem dyabolus fi
naliter intendit. ideo quecūqz eius
psuasio nō potest dici illuminatio.
licet possit dici reuelatio inquan
tum p impressiōne quādam in vis
res sensit. uas interiores aut exteri
ores vbi visibiliter psuaderet ali
quid imprimere. vī intellectualis
cognitio psuaderetur ad aliquem
actum exercendū q̄ qualiter fieri
potest vīz vt in vires interiores a
liquid imprimere possit. Aduertē
dus est q̄ quia corpalis natura na
ta est naturaliter moueri localiter
a spūali. Patet hoc in corpibz no
stris que ab aiabus mouentur sū
ter in corpibus celestibz. Non est
autē apta nata formari ab ea imes
diatē. et loq̄mur p̄cipue de formis
a foris manendo nō ab inforiā
do. vī oportet q̄ pcurrat aliquod
corpale agēs. vt probat in vii. me
taphysice. Materia corpalis na
turaliter obedit bono. vī malo an
gelo ad motum localem. quo scā
te quia demones sic p motum lo
calem semina colligere possunt et.

coniungere seu adhibere aliq̄bus ef-
fectibus mirabiliter faciendis. vt
de magis pharaonis contigit vbi
produxerūt serpentes ⁊ vera ani-
malia vbi debita actiua debitis pas-
sibus coniungebant. Ideo quecuq̄
ex motu locali materie corporali
accidere possunt nihil prohibet p̄
demonas fieri nisi diuinitus impe-
diant. Duo iterum stante si vo-
luntas intelligere quō potest fan-
tasia hominis ⁊ interiores poten-
tias sensitivas incitare ad appari-
tiones ⁊ impetuosos actus p̄ mo-
tum localem. Notandum q̄ sicut
philosophus in li. de som. ⁊ vigil.
assignat causam a partōnis som-
niorū per motum localem ex eo q̄
cum animal dormit descendente
plurimo sanguine ad principium
sensitiuū simul descendūt motus
siue impressiones relicte ex sensibili-
um motōibus p̄teritis ⁊ q̄ con-
seruatae fuerūt in spiritu siue ſen-
sibus sensibilibus interioribus q̄ sunt
fantasia seu imaginatio que idem
sunt in sanctū Thomā vt pate-
bit. Est etiā fantasia seu imaginatio
quasi thesaurus q̄dam formarū
per sensum acceptarum. Un̄ con-
tingit q̄ ita mouent principium ap-
prehensiuū id est potentia conser-
uatoria sp̄rum q̄ apparet in fan-
tasia ita recenter ac si tūc principiu
sensitiuū a rebus ip̄is exterioribus
recenter imutaretur. Verum ē q̄
non omnes hec intelligūt sed si q̄s
se occupare vellent considerare ha-
beret numerum ⁊ officium sensu-

um interiorum. qui s̄m Auicēn.
in libro de anima l3 dicit esse q̄n/
q̄ scilicet sensum cōmunem. fanta-
siam. imaginatiuam. estimatiuā.
memoriam. Tamē s̄m beati tho-
maz in i. pte. q. lxxix. dicit esse qua-
tuor t̄m eo q̄ potentiam imagina-
tiuam ⁊ fantasiam ponit vnam.
timetur prolapsitas ideo obmittit
declaratio eo q̄ etiam q̄ in pleris
q̄ locis de his pertractat. tantum
modo hoc quod dictum est fanta-
siam esse thesaurum formarum
⁊ alicui videretur memoratiuā ef-
se h̄mōi: distingue quia fantasia ē
thesaurus seu cōseruatorū forma-
rum per sensum acceptarum. mēo-
ria autem thesaurus intentionū q̄
per sensum nō accipiūtur. Quis es-
nim videns lupum fugit non pro-
pter indecentiam coloris aut figu-
re que sunt forme recepte a sensibus
exterioribus ⁊ repose in fantasia
sed fugit quia inimicus nature ⁊ h̄
habet per quandam intentionem
⁊ apprehensionem ex estimatiua q̄
apprehendit vt nociuū ⁊ canes vt
amicum sed cōseruatorū illarū
intentionum est memoria quia re-
cipere ⁊ retinere in corporalibus
reducitur ad diuersa principia. naz
humida bene recipiūt ⁊ maledici
nent econtrario autem est delicat
Ad p̄positum hoc quod con-
tingit in dormientibus de appari-
tionibus somniorū ex spiritu id
est specierum in cōseruatoris re-
positarum ⁊ hoc ex naturali mo-
tu locali p̄ter motum sanguis

z humorz ad p̄cipia illa. i. ad vir/
tutes sensitias interiores. z dicim⁹
motu locali intrinseco in capite z
in cellulis capitis. Hoc etiam p̄t
accidere ex consili^o motu locali per
demonēs p̄creato. Et non tm̄ in
dormientibz sed z vigilantibz: in
q̄bus demonēs possunt adimoue
re z cōmouere interiores spiritus
z humores vt sp̄s conseruate in
conseruatorijs educantur de the/
sauris ad p̄cipia sensitua. id ē ad
frutes illas imaginatiuā z fanta/
sticam vt res aliquas habeat talis
imaginare. z talis dicitur interior
tentatio z non mirū q̄ demō hoc
possit sua naturali frute cum q̄li/
bet homo p̄ se vigilans z vsū ra/
tionis habens p̄ voluntariam cō/
motōnem sp̄rum conseruarū e/
ducere p̄t de suis thesauris scz cō/
seruatorijs hmōi sp̄s vt res ali/
quas ad suū placitum imagineatur
quo stante vt iaz clare intelligitur
materia de amore hereos. Nam
qz demonēs vt dictum ē cōmoue
re possūt hmōi sp̄s zc. faciūt ista
dupliciter. Aliqñ absqz ligamine
vsus rōnis vt de tentatiōe dictuz
est z p̄ exēpluz de volūtaria adhe/
sione q̄ interdū fit. aliqñ autē q̄ to/
taliter vsus rōnis ligenur. z hoc e/
tiam possunt⁹ exēplificare p̄ natu/
rales quosdā defectus vt in frene/
ticis z ebrijs. q̄ nō miruz q̄ demo/
nēs sic ligare possunt deo pmitten/
te vsū rōnis. z tales dicitur ar/
repticij z inde arrepticus ab arri/
pio pis. qz arreptum a demone. z
h̄ duplr. v̄l absqz malefica z male

ficio. v̄l cum ea absqz maleficio. qz
vt p̄hs in prefato libro dicit. q̄ ali/
q̄s in passione eris a modica sili/
tudine mouet sicut amans et mo/
dica silitudine amati. z sic odū ha/
bēt. Jō demonēs q̄ per actus ho/
minū expiūt q̄bus passionibus
magis subdūt illos ad hmōi a/
more v̄l odium inordinatum insti/
gant eo fortius in eoz imagiatio/
nem z efficacius ip̄mēdo hoc qd̄
contendunt quanto etiam id fac/
lius possunt. Facilius autem possunt
quāto etiam amans facilius
sp̄m reseruatam ad p̄cipiuz sen/
sitiuū. i. imagiatiōem educit z in e/
ius cogitatiōe delectabilius mo/
ratur Cum maleficio vero quādo
talia p̄ maleficas z ad maleficaz
instantiā p̄pter pactum inūt cum
eis p̄curat. de q̄bus enūerare p̄e
multitudie tam ī sp̄ialibus q̄ sel/
cularibz nō est possibile. Quot e/
nim adulteri pulcerrimas vxores
dimittētes ī fetidissimas alias in/
ardescūt. Nouimus vetulaz tres
successiue abbates vt publica oim
fratz fama ī illo monasterio etiā
in hodiernū diē refert nō solū ī h̄
maleficiasse sed z interemisse. z q̄r/
tum iam sili modo demētasse qd̄
z ip̄a publica voce fatetur nec ves/
retur dicere feci z facio nec desiste
re a meo amore poterūt quia tan/
tum de meis stercozibus comede/
unt quantitatē per extensum bra/
chium demonstrando. fateor au/
tem quia nobis nō aderat vlciscē/
di z inquirendi sup eam facultas.
ideo adhuc supest Et quia dictuz

fuit in principio distinctōnis q̄ in
uisibiliter instigat dyabolus ho/
minē ad peccandū nō solū p mo/
dum persuasōnis vt dictum est.
uno etiam per modum dispositio
nis licet non deseruit ad propo-
situm tamē sic declaratur. Per cō-
similem em̄ admonitōnem sp̄ri-
tuū r humoruz facit aliquos ma-
gis dispositos ad irascendum vel
concupiscendum vel ad aliquid hu-
ius. Manifestū est em̄ q̄ corpore
aliqua lter disposito ē homo ma-
gis p̄n^o ad cōcupiscētiā r irā r hu-
iusmodi passiones. q̄bus insurge-
tibus homo disponitur ad cōsen-
sum. Sed quia p̄cedentia difficile
est predicare. Ideo faciliōri modo
pro populi auisamēto sunt decla-
randa. r q̄bus remedijs poss̄nt ta-
les maleficiati liberari tractatur
in tertia parte.

Modus pponendi p̄missa
de amore herese in sermonibus
ad populum.

Medicator

de supradictis sic mouet q̄
stionem. An catholicum sit asse-
rere q̄ malefice valeant ad amo-
rem alienaz semiarum inordina-
tum mentes hoim̄ inmutare r eoz
corda sic succendere vt nulla con-
fusiōe plagis verbis aut factis ad
desistendum valeant cogi. r sil-
ter ad odium inter matrimonialiter
cōiunctos incitare vt nec reddi-
tis nec exatōnis debiti, m̄mo-
nialis locuz pro prole habere va-
leant. q̄nuno interdum eos opoz

tet currere ad amafias in temp̄-
ste noctis silentio p̄ multa terraz
spacia. Sup̄ que si voluerit argu-
menta aliqua ex p̄cedenti questio-
ne sumat. si nō. dicat tantūmodo
q̄ questiones iste patiūtur difficul-
tates propter amorem r odiuz q̄
cum fundatur in volūtate que in
suo actu semp̄ libera ē nec cogi po-
test p̄ aliquam creaturaz nisi a dō
qui eam regere pōt. vnde nec de-
mon vel malefica eius h̄tute ad a-
morem vel odiuz volūtatem co-
gere videtur. Item q̄ volūtas s̄-
cur r intellectus subiectiue existūt
in aīa. r illabi aīe illi soli est possi-
bile q̄ eam creauit. ideo difficul-
tatem patitur questio quo ad verita-
tes enuclandaz in suis partibus
his tamē nō obstantibus d̄ceduz
est primo sup̄ philocaprōem r o-
diuz. secūdo sup̄ maleficiū gene-
ratiue potentie. De primo q̄ licet
in intellectū r volūtatem hoīs im-
mediate demon nequeat opari ta-
men fm̄ oēs doctores theologos
in. ij. senten. de h̄tute demonis
in opando in corpus r in potentias
corpis siue corpori alligatas siue
sint sensus interiores siue exte-
res p̄mittente deo agere valent
Doc̄p̄batur auctoritate r ratōne
ex p̄cedenti questione si placet iue-
niet. si nō. dicat auctoritatē r rōez
Job. ij. Demoni dixit deus. Ecce
in manu tua id est in potestate est
Job. r hoc erat quo ad corpus.
quod p̄tz. quia in aīam noluit da-
re. vñ dixit. vcrūtāmē aīam ei⁹ ser-
ua. i. illesam serua. Ratō. quia est
f ij

*Quoniam sancta scriptura
interpretatur, q. inter
ni.*

de lit in corpus dedit etiam super
omnes potentias corpori alligatas.
vt sunt quæ ex ore et quæ in
teriores scilicet sensus communis fanta
sia sue imaginaria estimata. et
memorata. si non potest aliter de
clarari deur de porcis et ouibus exē
plum vbi porci p memoratiuā redi
re sciūt. et oues lupum et canem di
scernūt ex naturali imaginatiōe.
vnum tanq̄ inimicū. alter tanq̄
amicū sue nature. Consequēter cū
omnis nostra cognitio intellectiua
ortū habet a sensu. cum intelligē
tem iuxta phylosophū in. ij. de aia
necesse sit fantasmata speculari.
Ideo sicut demon pōt interiores
fantasiam imutare sic etiam intel
lectum obtenebrare. Et hoc quod
nō erit imediate agere in aiam. s̄
mediantibus fantasmatibus. Itē q̄
nihil amat nisi cognitū denī exē
pla ad placitū de auro quod amat
auar⁹ q̄ intelligit eius frutes etc.
Ideo obtenebrato intellectu obre
nebratur et sua volūtas in suis af
fectōibus. Hec autē potest face
re demon et absq̄ malefica et cum
malefica. imo et accidere pōt ex so
la incautela oculorū. et de singulis
trademus exempla. Nam vt Ja
co. i. dicitur. Anusquisq̄ tentatur
a concupiscentia sua abstractus et
illectus. Deinde concupiscentia cui
conceperit parit peccatum. pecca
tum vero cum consummatum fue
rit generat mortem. Sic sychem
cum vidisset Dinam exeuntem ad
videndum mulieres regiōis ada
mauit eam et rapuit et dormiuit cū

illa et conglutinata est aia eius cū
ea. Genesis. xxxv. et in glo Infr
me anime succidit quando post
positis proprijs vt dina aliena ne
gocia curat seducitur confuetudine
ne et fit vna vnitare sensus cum il
licitis. Defecūdo q̄ etiā absq̄ ma
leficis oriatur interdum ex tenta
tione demonū principaliter sic de
claratur. Nam amon sorozem su
am thamar speciosissimā adama
uit et depierat in ea valde ita vt p
pter eius amorē egrotaret. ij. Res
gum xij. Non em̄ in tantū facin
stupri quis profiliret nisi in toto
corrupt⁹ et a dyabolo grauter ten
tatur. Unde glosa ibidem. Hoc
mouet nos et ideo deus pmissit vt
semp caute agamus ne vicia i no
bis dominentur et princeps peccati
qui falsam pacem periculis
spondet nos paratos inuenientē
prouiserrucidet De hoc secūdo ge
nere amoris refertus est liber san
ctorū patrum qui refert q̄ s̄ omnes
tentatiōem carnalis concupiscentie
sibi subtraxissent tamē vltra quā
credi potest tentabātur aliquoties
amore mulierum. Unde et ij. Cor
inth. xij. apostolus dicit. Datus
est mihi stimulus carnis mee an
gelus sathane qui me colaphiser.
vbi glosa. Tentando per libidini
nem datus est mihi. Tentatio au
tem cui nō consentitur nō est pec
catum sed materia exercende vir
tutis. et hoc intelligitur de tentati
one que ab hoste non a carne que
semp est ad minus peccatum ves
niāle etiam si ei nō consentiatur

Poterit predictator aliqua esse
pla de ducere placuerit De tertio
q amor heros proueniat ex ma/
lesicis demoni ducissum est su/
pra et de bac loquimur tentatione
Et si quis diceret quos posset discer/
ni q non ex dyabolo sed soluz ex
maleficio talis amor inordinatus
procedit. Dicendum q ex multis
Primo si taliter tentatus pulcra
et honestas habeat uxorem et op/
positum constat de altera re. Se/
cundo si iudicium rationis omnino li/
gatur q nullis plagis seu verbis
aut factis aut etiam confusionibus
ad descendendum ab ea induci va/
leat. Et tertio potissime quando se
continere non potest quin inter/
dum inopinately etiam per lon/
gum spacium non obstante aspe/
ritate itineris prout ex talium con/
fessione quisq sentire potest se tras/
ferre habeant siue de die siue d no/
cte. Nam sicut dicit Chrysostus su/
per Mattheum xx de alina qua
christus equitauit q cum demon/
voluntatem hominis peccato possi/
det quasi ad libitum trahit quo pla/
cet exemplum dans de nauis ma/
ri perditio gubernaculo que ad li/
bitum venti proicitur. et sicut qui
equo potenter insidet et rex tyran/
ni habens possessionem. Quarto
discernitur i eo q inopinately et subi/
to vehitur et imutantur interdum
vt nihil eis obstare possit. Elici/
tur etiam ex ipsius perone infamia
et antequam ad ulteriozem questio/
nem de maleficijs circa potentias
generatiuam procedamus que est

tiam annexa est primo soluenda
sunt argumenta

Sequuntur solutiones argu/
mentorum.

Dargumē

ta autem respondēdo. Ad
primū q voluntas hominis rega/
tura deo sicut intellectus ab ange/
lo bono. Patet solutio. Intellectus
enim sicut tantummodo illustra/
tur ab angelo bono ad cognoscēdas
veri. Unde sequitur amor boni.
quia verum et ens cōuertitur. ita
etiam intellectus potest a malo ob/
tenebri in cognoscētionem veri ap/
parentis. et hoc per confusionē spe/
cierum principis sensituis. id est
sūtibus et potentijs sensituis in/
terioribus representatis. vnde seq/
tur amor inordinatus a parentis
boni puta corporalis delectationis
quam etiam tales querūt. Ad se/
cūm argumentū q intra corpo/
ra nō possunt esse illa imitando.
partim est verum et partim non.
et hoc quo ad triplicē imutacōem.
Non enim possunt illa imutare qn/
tum ad educōem alicuius forme
siue substāntialis siue accidentalis. q
etiam potius dicenda est produ/
ctio q̄s imutatio sine admuniculo
alicuius alterius agentis aut etiā
sine diuina permissione. Si antes
loquamur de imutacōe qualesis/
catua vt de sanitate et infirmita/
te sic vt ex precedentibus patz pos/
sunt varias infirmitates etiam vs

q̄ ad ligamen ratiōnis imittere. ⁊
sic odium ⁊ amorem inordinatus
procurare. Potest etiam addi ter-
tia imutatio que fit quando ange-
lus bonus v̄l malus illabitur cor-
pori. sicut dicimus q̄ deus tantū/
modo illabitur anime. id est essen-
tie anime. Sed vbi dicimus q̄ an-
gelus illabitur corpi precipue ma-
lus vt in obsessis ibi non illabitur
infra terminos essentie corporis. q̄
sic ille solūmodo qui dat esse scilicet
deus creator illabi potest. ⁊ cō-
tinetur tanquā qui habet intrinse-
cam operatiōem anime. Dicitur ta-
men illabi corpi quādo aliquid
operatur circa corpus. quia ibi est
vbi operatur. vt dicit Damascen⁹
⁊ tūc operatur infra terminos cor-
poralis quantitatis ⁊ infra termi-
nos essentie corporis. Unde elici-
tur q̄ corpus habz terminos dupli-
cis ratiōnis quantitatis ⁊ essentie.
Et est distinctio sicut inter suppo-
situm ⁊ naturam. Unde sicut cor-
pori illabi possunt. ita ⁊ potentijs
affixis organis corporalibus. ⁊ p̄
consequēs possunt impressiones
facere in potentias. vnde per acci-
dens talis operatio ⁊ impressio re-
sultat in intellectum cum eius ob-
iectum sit fantasma sicut color vi-
sus. vt dicitur in. iij. de anima. ⁊ cō-
sequenter per accidens vsq̄ ad vo-
luntatem. quia voluntas suū obic-
ctum recipit ab intellectu sub ratiō-
ne boni fin q̄ intellectus apprehē-
dit aliquid in ratiōe boni veri ⁊ ap-
parentis. Ad tertium argumentū

cognoscere cogitatōnes cordis est
dupliciter. vel in suo effectu. v̄l vt
sunt in intellectu. Primo modo
nō solum angelus sed etiam ho-
mo cognoscere potest. licet angel⁹
subtilius vt patebit. Nam inter-
dum cogitatio cognoscitur nō so-
lum p̄ actum exteriorē. sed etiam
per imutatiōem vultus. ⁊ etiā me-
dici aliquas affectōnes animi per-
pulsū cognoscere possunt. Un-
de Aug⁹. in li. de dīnatiōe demo-
nuz dicit. q̄ aliquādo hominū di-
spositōnes nō solum voce prolā-
tas sed etiam cogitatōne cōceptas
cum signa quedam ex animo ex-
primūt in corpore tota facilita-
te perdiscit. quāuis in libro retrā-
ctationū hoc dicat nō esse asseren-
dum quōd hoc fiat estimo q̄ retrā-
ctat. Si quis diceret eum sensisse.
q̄ cogitatōnes demon cognosce-
ret in intellectu. Alio modo poss-
sunt cognosci cogitatōes prout sūt
in intellectu ⁊ affectōnes prout sūt
in voluntate. ⁊ sic solus deus cogi-
tatōnes cordium ⁊ affectōnes vo-
luntati cognoscere pōt. Cuius rō ē
q̄ voluntas creature ratiōnalis solū
deo subiacet. ⁊ ipse in eā solus opa-
ri pōt qui est p̄cipale ei⁹ obiectus
⁊ vltimus finis. ⁊ iō ea que in vo-
luntate sunt v̄l ex voluntate sola de-
pendent. soli deo sunt nota. Ma-
nifestum est autē q̄ ex sola volun-
tate dependet. q̄ actu aliquis ali-
qua p̄sideret. q̄ cū alijs hz habi-
tū scie vel spēs intelligibiles in eo

entes videtur eis cum vult. Pro/
batur etiam ex his que dicta sunt
qz angelus nō potest illabi aie. er/
go non pōt per naturas videre ea
que sunt in aia. ⁊ q̄sd. u sunt i inti/
mo aie. Un̄ quando arguitur. De
mon non pōt videre cogitatōnes
cordium. ergo non pōt corda seu
mentes hoim ad amorem vl' odi/
um incitare. Dicit q' sicut cogno/
scit scz per effectus ⁊ subtiliori mō
q̄s homo. ita etiam subtiliori mo/
do pōt imutare ad odiuz vl' amo/
rem cōmouendo fantasinata ⁊ in
tellectum obtenebrando. Est eti/
am al' qd timorosis conscientijs ⁊
p̄uosis pro coruz consolatōne ad
uertendum. q' imutatio sensibilibis
exterior ⁊ corpalis que cōcomitat
cogitatōnes hois q̄nqz est ita ext/
lis ⁊ indeterminata q' dyabolus p
eam in certam cognitōem cogita
tionis venire nō pōt. p̄sertim quā/
do studijs aut bonis opibz vacāt
interpellatim ⁊ tales tūc in sōnis
pl' verat. experientia hec docet. Quā
qz ē ita fortis ⁊ determinata q' p il/
lā pōt cognoscere cogitatōnē quā
tum ad spēm. vt q' cogitat de iui/
dia vl' de luxuria. s; an p eā possit
certitudinaliter cognoscere quantū
ad oēs circūstantias vt vicz sup
talē vel talē sub dubio dimittam⁹
sicut ⁊ repimus. nisi quod verum
est q' tales circūstantias ex actibz
postmodū cognoscere pōt. Ad q̄r
tum patz. quia lz illabi aie tm̄ con
uenit deo. tamē illabi corpori. ⁊
p consequēs potētis affixis corpo
ri modo supra tacto. hec pōt cons

uenire angelo siue bono siue ma/
lo: vñ amor ⁊ odium in tali hoie
causari possunt. Ad illud q' fortis
sensitiua sit dignior q̄s nutritiua q̄
tamē non pōt imutari ab eo. Dis/
cedum q' imo sup vim nutritiuz
etiam posset ita vt aliqd citius vl'
tardius dirigeretur i os vl' in carnē.
s; ad illud non cooperatur sicut ad
ipediendum vl' agitandum vires
sensitiuas interiores vl' exteriores
⁊ hoc propter suū lucrum quod ex
sensuū deceptōne ⁊ intellectus il/
lusione plurimū procurat.

Questio octaua. An generati
uam potētiam seu actum venere/
um malefice impedire possunt qd
maleficium i bulla conietur

Ecūdo ea

dē veritas scilz q' adultere
fornicarie ⁊c. amplius existit ma
lefice ostenditur p impedimētum
maleficiale sup actum generatiue
potētie ⁊ vt veritas magis eluces
cat arguitur primo. q' nō sit possi/
bile. quia si tale maleficiū eēt possi
bile: posset etiā maritatis contige
re. quod si conceditur tūc cuz miri
monium sit opus dei ⁊ maleficiū
opus dyaboli fort⁹ erit opus dia
boli opere dei. Si vero concedit.
q' tantū modo fornicarijs ⁊ non
maritatis tūc redibit opinio q' ma
leficiū nihil sit in re. sed tm̄ in o/
pinione hominū cuius opposituz
in prima questione tactuz est. aut
dabitur ratio cur istis ⁊ non illis

Directe rigorem mēbri fructificatō
ni congruenti sicut etiā motus lo/
calem reprimere pōt. Quito pro/
hibendo in fione spiritū ad mē
bra in q̄bus est fructus motiua. qua
si intercludendo vias seminis ne
ad vasa generatōis descendat. v̄l
ne ab eis recedat. vel ne excidat v̄l
emittatur ⁊ multis alijs modis
Et subdit hoc quod supra tactus
est ab alijs doctoribus cōcordan
do dicens. Plus eñ permittit de
us super hūc actum p̄ quem pri/
mū peccatus diffunditur q̄ sup̄ a/
lios actus humanos sicut ⁊ super
serpentes q̄ magis incantatōnibz
deseruiūt q̄ alia animalia. ⁊ post
paucā dicit. Item etiā de mul
ere est. qz potest imagiatōnē eius
sic demetare vt exosum habeat vi
rum q̄ pro toto mundo nō p̄mit
tē se cognosci. Post vult dare rō/
nem quare plus maleficiūt viri
circa talem actum q̄ mulieres. et
dicit qz qz tale impedimentū fit in
terdū per obstrusionē vasis. v̄l eti
am p̄ motū locale reprimendo ri
gorem mēbri que potius ⁊ facili⁹
in viris p̄rigere p̄nt. ideo plures vi
ri maleficiantur q̄ mulieres. Pos
set etiā d̄s dicere qz ideo qz plu
res mulieres sup̄st̄iose sunt q̄ vi
ris. ⁊ potius allicere cupiūt viros
q̄ mulieres. v̄l etiā in despectus
hoc faciūt mulieris cōiūcte vt v̄ro
biqz faciant occasionem adulterā/
di. dum vir alias cognoscere pōt ⁊
non p̄p̄riam. ⁊ similiter v̄roz etiā
alios habeat querere amatores.

Addit etiā qz deus permittit ama
plus scire in peccatores q̄ in iu
stos. Unde angelus dixit. T̄ ho/
bie. In illos q̄ libidini vacant ac
cipit demoniū potestatem lz etiā
aliquando in iustos. sicut in Job.
sed non circa vim generatiuam. p̄
pter que debent facere confessiōes
⁊ alia bona ne ferro manēte i vultu
nere frustra sit. medicinam appo/
nere. hec Pe. sed de amorōne talis
effectus patebit in tertia parte
operis.

Incidentaliter aliqua dubia
deklarantur.

Incidentaliter

ter vero si querit. Quare a
ctus ille aliquādo impeditur respec
tu vnius mulieris. ⁊ nō respectu
alterius. Responsio s̄m Bonauē
turam hec est. vel quia fornegus
seu malefica ad hoc respectu perso
ne determinate dyabolum imuta
uit. vel quia deus respectu plone
cuiuslibet impedire nō permittit
Occultum eñ dei iudicium h̄ la/
ter. vt p̄tz in v̄roz thobie. Et ad
dit. si queritur. quō dyabolus hoc
facit. Dicendum qz impedit genes
ratiuam nō impedimento extrinse
co ledendo organum. sed extrinse
co impediendo vsū. Tñ quia ē
impedimentum artificiale nō nat
urale. ideo pōt impedire ad vna.
quod nō ad alias. vel tollendo ex
citātōnem concupiscentie ad il
lam. ⁊ non ad aduersus aliam. ⁊

lem errorem ex radice infidelitatis
procedere. Nam in questionibus
de malo ubi tractat de demonibus
et in q. i. an demones habeant cor
pora naturaliter sibi unita. Inter
alia que ibi recitantur mentio de
illis qui singulos effectus ad virtu-
tes celestium corporum quibus et sub-
esse dicebant occultas causas effe-
ctuum inferiorum dicens. Consideran-
dum est quod peripatetici aristotelis
sectatores non posuerunt demones
esse sed ea que attribuuntur demo-
nibus dicebant provenire ex virtu-
te celestium corporum et aliarum natu-
ralium rerum. Unde Augustinus dicit r. de ci-
vi. dei. porphirium visum fuisse quod her-
bis et lapidibus et aiantibus ac so-
nis certis et vocibus ac figuratoni-
bus atque signis quibusdam etiam
observatis in celi conversione moti-
bus siderum fabricari in terra ab
hoibus potestates siderum ido-
neas variis effectibus exequedas
Et quibus apparet error quod omnia re-
ducebant in causas occultas syde-
rum et demones tantummodo fa-
bricarentur ex opinione hominum.
Sed quod hec positio sit falsa manifeste
probat sanctus Thomas ex hoc ibi-
dem quod reperitur aliquo operatio-
nel demonum que nullo modo pos-
sunt ex aliqua naturali causa pro-
cedere. puta quod aliquis obsessus a
demone loquatur linguam igno-
tam et multa alia inveniuntur opera
demonum tam in arrepticis quam in
gromanticis artibus que nullo mo-
do possunt nisi ex aliquo intellectu
procedere ad minus bona sed natura lz

mala secundum voluntatem. Et ideo coacti
fuerunt propter inconuenientia tacta aliqui
prohibere demones esse lz post in
varios errores inciderunt alij pu-
tantibus aias hominum a corporibus
exercitibus demones fieri. Unde
multi auruspices pueros occiderunt
ut aias eorum suos cooperatores hab-
berent et plures alij ibi errores res-
citantur. Unde patet quod non immerito
doctor sanctus dicit talem opinionem
ex radice infidelitatis procedere. Si
cui placet legat Augustinus in viij. r. ix.
de ci. dei. super varios errores infidelium
circa naturam demonum que
etiam communis ratio omnium doctorum
que in prefata distinctione allegatur
contra hominum errantes scilicet quod malefici
aliquid esse negantes magne
est efficacie in sententia. lz breuis
sit in verbis. ubi dicitur quod quod malefici
cum nihil esse in mundo asserunt.
contrariatur omnium doctorum sententia
et sacre scripture declaratis de-
mones esse et demones habere po-
testatem supra corpora et supra ima-
ginationes hominum deo permittente
vnde et per eos malefici multa opera-
ri possunt circa creaturas. Unde
et merito ipsorum demonum instrum-
enta et ad quorum instantiam demones
interdum ad creaturas no-
cumenta operantur malefici dis-
cuntur. Et quidem quod per reprobationem
huius primi erroris a doctoribus non
fit mentio de infirmo aliter diu-
ctis nisi per reprobationem secundi erro-
ris hoc patet. Dicit enim quod aliorum erro-
ror erat quod lz malefici esse et abun-
daret in mundo etiam contra carnaliter

copulā. tñ qz nullū tale maleficiū
pōt cēferi pperuū. ideo nūqz diri
mōret mīrmonū iam ptractum.
Ecce qz mēto fit de mīrmonialit
ter pūctis. Improbādo autē hūc
errore lz declarare h nō deseruiat
ad ppositum. tñ ppter eos qz copā
libroz non hnt. Notandū qz im/
probant p hoc qz talia asserere di/
cūt esse contra experimētum 7 cō/
tra uera antiqua 7 noua. Uñ dant
talem catholici doctores dīctio
nez qz impōtētia ex maleficio pro/
creata aut est tpalis aut ppetua.

Si rpalis tūc nō impēdit. Tunc
autē psumitur eē tēporalis quā
do infra spaciū trūi anno 7 co/
habitantes 7 quantū possunt ope
ram dātes siue p ecclīastica sacra/
mēta siue per alia remedia ianari
pnt. Si uero nō sanent aliquo re/
medio tūc psumitur esse ppetua
7 tūc aut pcedit mīrmonij contra
ctionē 7 consumatōem 7 sic impe
dit mīrmonū contrahēdum 7 di
rimit iam cōtractū. aut seqtur ma
trimonij contractōem sed nō con/
sumatōem. 7 sic etiā ut dicūt aliq
dirimit mīrmonū iam ptractum
dē em xxxiij. q. i. ca. i. qz pūgiū con
firmatur officio sz carnis. ut dicit
glo. aut seqtur mīrmonū consum
matū 7 tūc vinculus mīrmoniale
nō dirimit plura ibi notant. eē de
frigid. 2c. p hostien. 7 gorfre. 7 do
ctores. etiā theologos vbi sup. Ad
argumēta. Ad primū satis piz ex
his que dicta sunt. Nam primo.
qz dei opera possunt destrui p ope
ra dyaboli si maleficio possent in

ter pūgatos contrigere. non valet
instantia. uno opositum patz cū
nihil possit dyabolus nisi deo per
mittēte. Item qz non p uolētiam
destruit vti tyrānus. sed p quandā
artem extrīsecam vt supra patuit.
Ad secūdum patuit supra. quare
potius deus pmittit sup hūc actū
uenerā qz sup alios actus pōt eti
am sup alios quādo deus pmittit
Uñ non valet qz perimat mūdus
Ad tertū sūt piz ex dictis.

Questio nona. An malefice p
stigiōsa illūde opantur circa mē
bra uirilia qz illa oīno sūt a cor/
poribus euulsa.

Artio eadē

veritas declaratur p dya/
bolicas opatōnes circa mēbrum
virile cuius rei veritas vt magis e
lucescat queritur. An malefice va
leant mēbra uirilia frute demo/
num vere 7 realiter vt solūmodo
pstiigiōsa apparitōne auferre. 7 ar/
guitur qz vere 7 realiter p argumē
tum a fortiori. Maiora pnt dmo
nes vt hoies occidere vel localiter
transfere. vt supra patuit de iob.
7 thobie. vij. uis occis. ergo eti/
am pnt mēbra hois vere 7 rea/
liter auferre. Pterea. glo. super
illud ps. Immissiones p angelos
malos. Deus punit p malos an/
gelos sicut populū israelitū sepe
punit varijs languoribz vere et
realiter corpibz immissis ergo 7 hu
iūsmōi infirmitates circa mēbrz
tale immittere potest. Si dicatur qz

potest diuina pmissione tūc sic in
in pcedentibus dictum est q̄ deul
amplius pmittit vim generatiuā
maleficiari propter primam cor/
ruptōnem peccati que p actum ge/
nerant ē in nos deuenit. ergo etiaz
āpli^r pmittit sup mēbrum illius
potentie generatiue vt ipm totali/
ter auferat. **P**reterea maior fuit cō/
uersio yforis loth in statuaz salis
Beñ. xix. q̄z auferre mēbrum viri/
le. sed illa fuit vera ⁊ realis ⁊ non
apparens. **Q**uersio q̄z adhuc visibi/
liter vt dicitur supēst illa statua. **E**t fa/
ctum fuit p malum angelū vt coa/
cti a bonis qui prius cecitate eos p/
cusserant vt ostium domus inue/
nire nō possent. sicut etiaz alie pu/
nitōes sodomitarū. quia ⁊ glo. **i. b. i.**
dem asserit ipam etiam illo vicio
infectam. ergo ⁊ ista facere possūt.
Preterea q̄cumq̄ potest inducere
formā naturalem pōt ⁊ illam au/
ferre. **S**ed demones formas na/
turales pluries inducunt. vt patz
de magis pharaonis qui p̄tute de/
monū ranas ⁊ serpentes fecerunt
Item **Aug^o** in li. **lxviii. q.** dicit q̄
om̄ia que visibiliter fiūt etiaz p in/
feriores potestates aeris. **N**ec nō
absurde fieri posse creduntur. sed
hoc p̄nt facere hoies vt aliqua ar/
te vel incisione mēbrum auferat.
ergo ⁊ demōes ista facere invisibili/
ter qd aliū visibiliter p̄nt. s̄z contra
Aug^o **xviii. de ci. dei.** **N**on est cre/
dendū etiā hois corpus demonū
arte vel prāte in bestiali lineamen/
ta posse p̄uerti. ergo etiā a sili non
potest auferre hoc quod ad verita

tem corporis humani deseruit.
Item. **iii. detri. dicit.** **N**on ē putā/
dum istis transgressoribz angelis
ad nutum seruire hanc vif. bilium
rerum materiam sed soli deo. **R**e/
sponso. **N**ulli dubium qn male/
fice quedā mira opantur circa mē/
bra vintia vt ex visis ⁊ audit^r plu/
rimoz imo ⁊ ex ipa publica fama
constat de hoc q̄ p sensum visus
aut tactus veritas illius membri
p̄gnoscebat. quod qualiter fieri p̄t
Dicēdum q̄ s̄z dupliciter fieri pos/
sit s̄z vere ⁊ realiter vt argumēta
prima tetigerūt ⁊ p̄stigiōsa opatō/
ne. ea tame que a maleficiis fiūt cir/
ca hmōi non fiūt nisi p̄stigiōsa illu/
sione que tame illusio nō habz
locum in imagiatiōe patientis.
quia imagiatio eius pōt vere ⁊ rea/
liter estimare aliquam rem nō eē
p̄ntem licet p nullam opatōnem
sensus exterioris s̄z visum aut ta/
ctum p̄cipit esse p̄sentem. **U**n̄ pos/
test dici vera ablatio membri ex p̄/
te imaginatōnis patientis licz nō
ex parte rei. quod qualiter fit sunt
plura notanda. **P**rimo duo mo/
di quibus ista fieri possunt. **N**on
mirum q̄ dyabolus sensus hūa/
nos exteriores decipere potest qui i/
teriores de q̄bus supra tactum est
illudere potest formas reseruatias
educendo ad p̄cipia sua sensitiua
decipit autē eos in sua naturali op̄/
peratiōe. vt quod visibile est fit il/
li inuisibile tangibile intangibile.
audibile inaudibile. ⁊ sic de alijs
Hec autem veritas ita nihil pos/
nit ex parte rei q̄ omnia fiunt ex

imutacione organoꝝ defruentiu
ad visum auditum ꝛc. vt sunt ocu
li ꝛ manus qbus imutatis iaz fal
litur sensus iudiciu. Possumus
ista ex naturalibꝝ qbusdaz demō/
strare. nam sicut vinu dulce ppter
infectōem lingue in febricitante vi
detur amarum. vnde gustus deci
pitur nō ex parte rei sed ex pte bu/
mori. Ita ꝛ ibi nulla deceptio ex
parte rei qn ibi sit virga adherens
sed deceptio ex pte organi sensus.
Iteru sicut supra dictum est de vi
generatiua illam impediēdo p im
positōem alicuius alterius corpis
eiusdē coloris ꝛ a parentie. ita ꝛ a
liquod corpus planū figuratum
colore carneo interponere possūt
inter visum ꝛ tactuꝝ oculoꝝ ꝛ ma
nuū ꝛ inter ipm veruz corpus pas
tictꝝ ita q suo iudicio nihil valeat
videre ꝛ sentire nisi corpus planū
ꝛ nullo mēbro interruptum. Ci
deatur dicta sancti Tho. in. ij. dis.
vij. arti. v. de prestigiosis illusioni
bus. ꝛ siltiter secūda secūde. q. xci. et
in questionibꝝ de malo. frequēter
allegans illud Aug^o. in li. lxxxij.
q. serpit hoc malum demonis per
omnes additus sensuales. dat se si/
guris. accommodat se coloribus. ad
heret sonis. odoribꝝ se subijcit. in/
fundit se saporibꝝ. Preterea allu
dit ratio q nō solum p interpositi
onem alicuius corporis plani nō
membro talis illusio p̄stigiosa i
vidēte ꝛ tangēte fiat. imo ꝛ p mo/
dum quo certi spūs seu species re/
seruati educūtur. ad sua principia
sensitiua interiora sez ad imagina

tionez ꝛ fantasiam. vnde contigit
aliqd imaginari ac si primo elicia
tur ex sensu exteriori. Nam vt in
precedenti questione tactum est
Demonēs frute propria possunt
localiter corpora mutare. ex trans
mutacione autē spirituu ꝛ humoꝝ
etiam fm nature opatōnem conti
gunt. aliqua fm imagiatōnem vt
sensum videri naturaliter dico. qz
ꝛ phus in de som. ꝛ vigi. assignāf
causam a apparitōnis somnioꝝ dis
cit. q cum aial dormierit descendē
te plurimo sanguie ad priapium
sensitiuu simul descendūt motus si/
ue impressiones relicte ex sensibili
um motōibus que in spiritibus
sensibilibus conseruātur. Termi
ni fuerit superius declarati ita q
tūc aliqua appareant ac si tūc pri
mo a rebus exterioribus sensus i/
mutaretur. Et qz hoc natura face
re potest a fortiori dyabolus for
mas seu species corporis plani ꝛ
nō membro virili organifato edu
cere pōr ad vim fantasticaꝝ ꝛ ima
giatiuam vt inde sensus iudicent
ac si in rerum veritate ita esset.
Per hūc etiam modum vt pare
bit inferius homies vidētur aialia
cum tñ nō sint in rez veritate.

Ecūdo no

tādī sūt alij mōi faciliores
ad intelligēdū ꝛ p̄dicandū. Nā qz
p̄stigiū nihil aliud ē fm Jsid. viij.
ethymo. ca. ix. q̄ sensuū qdam de
lusio ꝛ p̄sertim oculoꝝ. Cū ꝛ di/
citur a p̄stringo quia aciem oculo
rum p̄stringit. ita vt res videatur.

aliter esse q̄ sint. Et vt alexander
de ales dicit parte ij. Prestigiuz
p̄re sumptū est illusio demonis
que nō habet cām ex p̄te mutatio
nis rei sed solū modo ex p̄te cogno
scētis q̄ deludatur siue q̄ntuz ad
interiores sensus siue q̄ntuz ad
exteriores. Unde in genere loquē
do etiam de hūana prestigiosa ar
te dicamus. Tribus modis potest
fieri. Una abiq̄ demonibz. et illa
potius dicitur delusio. quia artificiali
ter fit a gitatione hoim ostenden
tium vt occultantū aliquas res.
sicut fit in traiectionibz per iocula
tores vel p̄ mimos. Alius modus
fit etiam sine virtute demonuz vt
pote naturaliter virtute corp̄m na
turaliū vel etiam mineraliū q̄ qui
habent p̄nt̄ fm quandā virtutem
hōmōi rebus inditaz rē ostendere
vel facere apparere nō sicut est.
Unde Tho prima p̄te. q. cxiij.
arti q̄rto. et fm alios plures que
dam herba succensa seu accēsa fu
migans facit trabes apparere ser
pentes. Tercius modus delusio
nis ē que fit p̄ demones deo t̄m p̄
mittente. Habent enī demones
et natura vt patuit quandā pote
statem sup̄ quasdam res inferio
res q̄s p̄nt̄ exercere circa illas q̄m
do deus sunt vt tūc etiam res ap
pareant aliter q̄ sint. Pro quo
notandum tertio q̄ demon pōt
q̄nq̄ modis illudere aliquē q̄ iu
dicat rem aliter q̄ est. Primo ar
tificialiter a gitatione. vt dictum est.
quia qui equid homo scit per ar
tem. melius ip̄e scire potest. *Sec*

cūdo modo naturali applicatōne
alicuius rei prout dictum est per
interpositōnem al cuius corporis
vt alterū occultetur vel etiam ex
fantasijs hoim illas p̄turbando.
Tertio modo vt quando in assū
pro corpore ostēdit se esse aliq̄
rem que nō est. sicut Gregorius i
primo dyalogo narrat de mos
niali que comedit lactucam que
tamē vt ip̄e demon fastus fuerat
lactuca non sed demon in lactu
ce specie aut in ip̄a lactuca erat. vt
etiam contigit Anthonio in mas
sa auri quam in deserto reperit.
vel etiam quādo hoim veruz te
git et facit vt brutum aīal videat.
prout tā dicitur. Quarto mō vt
quādo turbat organū visus vt vi
deatur res nubilosa que est clara
vel ecōuerso. vt vetula a p̄pareat
iuuencula. Nam et post fletū ap̄
paret aliter lumen q̄ ante. Quin
to modo vt in imagiatuam pos
tēt am opando et transmutatōez
sp̄rum sensibilium p̄ cōmōtōem
humoz vt supra tactum est faciē
do. vt tūc quasi recētes et noue ap
paritōnes in ip̄is potentijs sensu
tius causentur. Et sic tribus vlti
mis modis demon illudere pōt
prestigiōsa arte sensus hois. et eri
am secūdo modo. Cū nulla diffi
cultas q̄n membrū virile occulta
re prestigiosa arte velit. Euidens
iudiciū siue experimentū quod nob
ni officio inq̄sitionis exiitibus res
uelatum fuit infra ponetur vbi d̄
his et alijs factis plura recitantur
in secūda parte tractatus

Quomodo maleficiū a dese-
ctu naturali potest discerni.

¶ Maleficialis

questio cum certis alijs dif-
ficultatibz. ¶ Si queritur Petro
ablatum est mēbrum ignorat at
an p maleficiū seu als diuina per-
missione p demonis potentia sit
ablatum sunt ne modi cognoscē-
di z discernendi inter ista. Rōde-
ri pōt q sic. Primo q tales qbus
accidit vt plurimū sunt adulteri
seu als fornicarij. Unde dum a/
malis nō ad nutū seruiūt seu eas
relinquere volūt alijs adberendo
tūc in vindictam talia procurant
aut als potentia illius mēbrum
putant. Secūdo cognoscitur p
hoc q nō est durable. Nam si nō
sit ex maleficio tūc nō ē durabi-
le sed qnqz redibit. Sed hic iterū
suboritur dubitatio. an hoc sit ex
natura maleficij q nō sit durabi-
le. Respondetur q potest esse p
petuū z durare vsqz ad mortem
sicut etiam de impedimento ma-
leficiāli in matrimonio Judicant
canoniste z theologi q reperitur
tēporale z perpetuū. Nam dicit
Bosfire. in summa. Maleficium
nō potest solui semp per illum q
fecit. vel quia est mortuus. vel qz
nescit delere ipm. vel qz malefici-
um est perditum. Unde a simili
dicere possumus q maleficiū pes-
tro illatum erit perpetuū. vel qz il-
la malefica que fecit nō potest eū
sanare. Sunt em malefice in tri-

plici genere. Nam quedaz sanāt
z ledunt. Quedaz ledunt sed sa-
nari nequeūt. Quedaz tantimo-
do sanare videntur. id est lesione
amouere vt inferius patebit Sic
em nobis contingit. Nam due ma-
lefice mutuo rīpantes duz vna al-
teri impropereat vna dicit. Nō
sum tam pessima sicut tu. qz quos
ledo sanare scio. Vel etiam dura-
bit vbi ante eius sanationem ma-
lefica discederet vel locum mufā-
do. vel ab hac vita discedendo.

Nam z sanctus Thomas dicit
Maleficium quodlibet ita pōt
esse perpetuū q non pōt habere
hūanum remedium. qz z si habet
remediū. non est tamē hoc homi-
ni notum vel licitum. licet deus
possit prestare remedium p san-
ctum angelum demonem h non
maleficam cogendo. Verūtamē
sūmum remedium contra malef-
ficium est penitētie sacramētum.
extra de frigid. Nam z infirmitas
corpalis sepe puenit ex peccato.
extra de peni. cum infirmitas. qua-
liter etiam maleficia sint auferen-
da. patebit in tertia parte tractat-
us. z in secūda pre caplo. vi. tres
alie differentie tangūtur.

Solutōnes argumētōz

¶ Atet ad pri-

mum. q nulli dubiū qn sū-
t deo pmittēte occidere possūt
homies. ita z mēbrū illud seu a-
lia auferre possunt vere z realiter.
Sed tūc demones non operant-
tur per maleficas. de quibus iam

mentio habetur. Et p hec etiam ad secundum patet solutio. Sed ad illud q quia deus amplius p mittit vim generatiuaz malefici ori propter tē ergo etiam p mitti tur vt illud membrū vere r reali/ ter auferatur. nō valet vt semper hoc fiat. quia nō esset p modū maleficij hoc fieri. nec etiam malefi/ ce hoc affectant dum talia opant/ tur q nō habeant potestātē resti/ tuendi membrū quando volunt r sciūt. Et quo patet q nō vere: s; prestigiosa arte auferitur. Ad tertium de puerione yporis loth di cimus vera fuit r non prestigiosa arte. nūc autē loqmur de arte pre stigiosa. Ad quartum q demōes possunt inducere aliquas formas substantiales. ergo etiam auferre Dicitur quantum ad magos pha/ raonis q fecerunt veros serpētes r possunt demones circa aliquas imperfectas creaturas adminiculo alicuius alterius agentis aliquos effectus producere que nō possūt circa hoies de quibus deo magis est cura. Juxta illud. Nūquid dō cura est de bobus. Possunt tamē semp vt dictum est deo p mittere/ te hominib; etiam nocere vere r realiter. aut etiā prestigiosa arte. r per hec etiam patz solutio ad vlti mum argumentum

Questio decima. An malefi/ ce operantur circa homies in bes tiales formas prestigiosa arte il/ los transmutando.

Warto ipsa

veritas declaratur. vbi etiam ho mies transformāt in bestias. qd qualiter fiat arguit q nō sit possi bile hoc fieri. xxvi. q. v. Epi ex cō/ silio acquirenti. Quisquis credit posse fieri aliquam creaturaz. aut melius aut deterius imurari aut transformari in aliam spēm. vel aliam in similitudinē nisi ab ipō cre atore qui oīa fecit. r p quem om/ nia facta sunt. pculdubio infidelis est r pagano deterior. r vtamur argumentis sancti Tho. in. ij. sen ten. di. viij. An demones possint imprimere in sensus corporales pre stigijs deludendo. Ubi primo ar guit q nō Nam illa forma bestie que videtur oportet q sit alicubi. sed non pōt esse tantū in sensu. qz sensus nō habet aliquaz spēm ni si a rebus acceptaz. r ibi nō est ve ra bestia p auctoritatem cañ. alle gatam. nec iterum pōt esse in re q videtur. sicut q mulier videatur bestia. qz due forme substantiales non pōt esse in eodem simul r se/ mel. ergo cum illa forma bestie q videtur nullibi possit esse. iō nul/ la prestigiosa illusio in oculo vidē/ tis fieri potest. cum visio p aliquā formam necessario habeat termi nari. Preterea. si dicatur. q for/ ma illa sit in aere circūstante. hoc nō potest esse. tum qz aer non est susceptiuus alicuius forme seu sū/ gure. tum etiam quia nō semper vnus r idem aer circa illam plos nam propter fluxibilitatem ma/ nere potest precipue quādo moue tur. tum etiam quia sic videretur

ab omnibus talis transformatio. quod tamen non fit quia demones non videntur ad minus sanctorum viros visiones decipere. Preterea sensus visus seu potentia visiva est potentia passiva. sed omne passivum movetur ab activo sibi proportionato. activum autem proportionatum sensui est duplex. Unum quasi originans actum scilicet obiectum. Aliud autem quasi deferens sicut medium. sed forma illa que videtur non potest esse obiectum sensus neque etiam medium quasi deferens. De primo scilicet quod non potest esse obiectum quia a nulla re sumi potest. ut in precedenti argumento tactus est cum non sit in sensu a re accepta. nec in ipsa re nec etiam in ipso aere quasi in medio deferente ut prius tactum est in tertio argumento. Preterea si demon movet visum cognitivam interiorum aut hoc facit se obiectando sicuti cognitivae. aut hoc facit immutando ipsam. non autem hoc facit se ei obiectando. quia oporteret quod vel assumeret corpus. et sic non posset interiori ingredi ad organum imaginativum cum duo corpora non sint simul in eodem loco neque in assumendo fantasiam quod etiam esse non potest. quod fantasima non est sine quantitate. Demon autem omni quantitate caret. sicut etiam non potest hoc facere immutando. quod aut immutaret alterando quod videtur non posse facere quod omnis alteratio fit per qualitates activas quibus demones carent. Aut immutaret transmutando sive locali-

liter movendo quod videtur esse in eo veniens duabus rationibus. Primo quod dem quod transmutatio organi non posset fieri sine sensu doloris. Secundo quod secundum hoc demon non ostenderet homini nisi nota cum tamen Augustinus dicit quod ostendit homini formas et notas et ignotas. ergo videtur quod demones nullo modo possunt imaginativam vel sensum hominis decipere. Sed contra Augustinus xviii. de ci. dei. dicit quod transmutationes hominum in animalia brutia que dicuntur arte demum facte non fuerunt secundum veritatem. sed solum secundum apparetiam. Hoc autem fieri non posset si demones manus sensus transmutare non possent. Preterea alludit et auctoritas Augustinus in li. lxxviii. q. que etiam prius allegata fuit. scripsit hoc malum demones per omnes additus sensuales etc. Responso si lector voluerit super modum transmutandi in spiritali iuveniet in secunda parte operis cap. vi. varios modos. Ad prius tantummodo scholasticum procedendo dicamus trium doctorum sententias concordantes in eo quod dyabolus potest fantasiam hominis decipere ut homo verus animam videatur. inter quas etiam vltima subtilior ceteris que in sancti Thome est. Et prima est domini Anthonium in prima parte summe t. v. ca. v. §. v. declarat quod dyabolus fantasiam hominis ad decipiendum quicquid operatur. et precipue circa illusionem sensuum. et declarat naturam rationis canonicis auctoritate et experimentorum multipliciter. Primum sic. Corpora naturalia subduntur obedienter nature angelice spiritui ad movendum

localē. Angeli autē mali etiā si
amiserint gratiā nō tamē futūre
naturalē. vt sepius supra tactum ē
Cum autē potentia fantastica si/
ue imagiatiua sit corporalis id est
affixa organo corporeo naturali/
ter subditur etiā malis. vt pos/
sint eam trāsmutare causando va/
rias fantasias ex defectōne humo/
rum et spiritū ad p̄cipium sensu/
tiū curata ab eis. hec ille. et sub/
dit. Pars et ex hoc canone. xxvi. q.
q̄nta. epi. Illud nō est obnūten/
dum q̄ q̄dam scelerate mulieres
post sathan retro p̄uerse demonū
illusionibus et fantasmatibz sedu/
cte credunt se et profitētur euz dya/
na horis nocturnis dea pagano/
rum. vlt̄ cum herodiade et cum in/
numera mulierum multitudine e/
quitare sup̄ quasdā bestias. et mul/
ta terrarum spacia in tempeste no/
ctis silētio p̄transire. et infra. Qua
propter sacerdotes p̄dicare debēt
populo dei vt nouerint oīno hec
falsa eē. et non a diuino. sed a mali/
gno spū talia fantasmata mētibus
fideliz urrogari. si q̄dem ipse satha/
nas transformat se in diuersarum
psonarum spēs atq̄ similitudines et
mentem quam captiuam tenet in
somnia deludēdo per deuiā que/
q̄s deducit. Et quidez intellectus
huius canonis in prima q̄stione
tactus ē quo ad quattuor que p̄di/
canda sunt. Sed q̄ non valeant
etiā vehi vbi hoc affectant et nō
impediūtur dina virtute sic nō es/
set verus intellectus. quia sepiissime
hoies inuiti et nō malefici p̄ multa

terrarum spacia corporaliter transe/
runtur. Sed q̄ vtrōq̄ modo po/
reū fieri seq̄tur in p̄fata sūma. et in
ea. nec mirum. ea. q. Aug. narrat
q̄ in libris gēnium legitur de q̄/
dam maga dicta circes que socios
vlixis mutauerat in bestias quod
magicis p̄stigijs potius fingebat.
q̄ in rerum veritate completeretur
alterando fantasias hoim. Pars
hoc etiā p̄ plura exempla. Legi/
tur em̄ in vira patriū. q̄ q̄dam u/
uencula q̄ assentire noluit cuidaz
iuueni de turpitudine eam sollici/
tanti ipse iuuenis turbatus ex hoc
a quodam iudeo procurauit ma/
leficium fieri contra illam. quo pa/
cto mulier p̄uersa ē in equam. que
cōuersio nō fuit fm̄ rei veritatē. s̄
fm̄ ludificatiōem demonis imutā/
tis fantasiam et sensum ipsius mu/
lieris et aspiciētium eam vt videre
tur equa que erat vera mulier. vñ
ducta ad beatum. Nachariū nō
potuit dyabolus ita opari q̄ illu/
deret sensus eius sicut alioz pro/
pter suam sanctitatē. naz sibi vide/
batur mulier vera nō equa. cuius
tandē oratiōe liberata ē ab illa il/
lusione. dicēs hoc sibi accidisse. q̄
non vacabat diuis nec frequenta/
bat sacramēta vt dicebat. iō dya/
bolus potestatiē habuerat sup̄ eaz
et si alias eēt honesta. P̄o igitur
dyabolus p̄ cōmotiōem interioruz
spiritū et humoz opari ad imu/
tandū actū et potētiā nutritiue.
sensitiue. et appetitiue. et cuiuscūq̄ po/
tentie corporalis organo vtētis. fm̄
b̄m̄ Thomā. i. p̄te. q. xci. Sicut

credi pōt fuisse gestum sup symo/
nem magū in incantationibz suis.
que de eo narratur. Sz nihil ho/
rum pōt dyabolus facere nisi deo
pmittente q̄ cum angelis suis bo
nis frequenter reprimit maliciam
eius decipe nos ⁊ nocere querētis
Un̄ dicit Aug⁹ loquens de male
ficiis. Hi sunt q̄ pmisū dei elemē/
ta ꝓcutiūt hoīm mentes ꝓturbāt
minus confidētius in deo. ꝓvi. q.
q̄nta. nec mix. Hoc etiam opati
one ꝓ maleficā arte fit q̄nq̄z vt vir
nō possit videre vrozē ⁊ ecōuerso.
⁊ hoc ꝓ imutatōem fantasie repre
sentādo ei talem vt rē odibilem ⁊
horribilē. Ip̄e etiā dyabolus vigi
lantibz ⁊ dormiētibus suggerit re
p̄ntatōnes turpiū fantasie ad deci
piēdum ⁊ inducēdum ad malum
Verū qz peccatum nō consistit in
imaginatione sed in volūtate. ideo
ex h̄mōi fantasias ꝓ dyaboluz sug
gestis ⁊ alterationibus varijs hō
nō peccat nisi volūtate ꝓpria ꝓch
cato assentiat. Secūda sententia
ad idēz modernoz doctoz decla
rantes primo qd̄ sit ꝓstigiū ⁊ q̄t
modis demon pōt h̄mōi illusiōes
causare. Hic nota qz Anthoni⁹ al
legat ea que in ꝓcedenti. q. ix. tacta
sunt. vñ non ē opus illa renouare
Tercia sentētia est sancti Tho. ⁊
est responsiua sup argumētū quo
querit vbi sit illa forma bestie que
videt. Aut in sensu. aut in re aut in
aere circūstante. ⁊ ē talis. qz illa for
ma bestie q̄ videtur nō est nisi i sen
su primo interiori ⁊ ꝓ forte imagi
natōem resulat in sensum extero

rem quodāmo. ⁊ q̄ ibi sit ꝓt ꝓ de/
monis opatōem contingere dulꝓr.
Uno mō vt spēs aialium dicam⁹
que sunt in thesauro imaginatōis
releuate fluant opatōne demonū
ad organa sensuū interiorz. sic et ā
in somno ꝓtigit. ꝓt supra decla
ratū est. Et iō quando ille spēs cō
tingūt organa sensus exterioris.
puta visus videtur acli essent res
ꝓites extra ⁊ actu sentitēnt. Illius
modus pōt esse ex imutatōne or
ganoz interiorz q̄ bus mutat⁹ sal
litur sensus iudiciū sicut ꝓt in eo
qui habet gustū corruptuz cui oīa
dulcia videtur amara. ⁊ parū dis
fert a ꝓrio. Hoc at̄ facere ꝓnt etiā
hoies s̄tute quarūdam rerum na
turalium. sicut ad vaporatōez cuz
uisdam fumi trabes domus vidē
tur serpentes. ⁊ multa expimenta
hui⁹ inueniūtur vt s̄ tactū est

Solutōnes argumētōz

D argumē

ta ꝓtꝓ ad primū qz textus il
le sepe allegat⁹ ⁊ male intelligit.
Nā quo ad hoc qz loq̄tur de trās/
formatōne in aliā spēm vel sil. tuz
dinem declaratum ē qualiter hoc
fieri pōt ꝓstigiōsa arte. Sed quo
ad hoc qz dicit qz nō possit fieri ali
qua creatura s̄tute demonis si ca
pitur fieri ꝓo creati. manifestū est
qz nō. si vero capitur fieri ꝓo natu
rali productōne sic certum ē qz ꝓs
sunt facere aliquas creaturas imp
fectas qd̄ qualiter sit declarat san
ctus Tho. vbi supra. Nā dicit qz
oēs transmutatōnes corporaliū res

rum que pnt fieri per aliquas sru
res naturales ad quas pntent se/
mina que in elemētis huius mundi
inueniuntur puta in terra vñ aquis
sicut relinquitur sua semina serpentes
et rane et his similia possunt fieri p o/
peratōnes demonū huiusmodi semini
bus adhibitis sicut cum aliqua res
transmutat in serpentes vñ ranas
que p putrefactōem generari pos/
sunt. Ille vero transmutatōes cor
poraliū rerum que nō possunt vir
tute nature fieri nullo modo ope
ratōne demonū sicut rei veritatem
pferat possunt sicut q corpus hūa/
nus mutetur in corpus bestie aut
q corpus mortui reuiuiscat qd si
fieri videatur a parentia est pstrigi
osa aut dyabolus in assumpto cor
pore se agit coram hoibus. forti
ficantur ista. Naz Albertus in li.
de aialibus vbi querit. An demo
nes seu etiam dicam malefici pos
sunt facere vere aialia. Respondit
q sic deo pmittente et hoc quo ad
impfeca aialia sed nō possunt in
instātia sicut deus facere sed motu
quodam lz subito sicut puz de ma
lefici Exodi vij sup ista. Uoca/
uit pharao sapientes dicit Demo
nes discurrūt per mūdum et colli/
gūt diuersa semina et eoz adaptōe
pnt prouipere diuersē spēs Et glo
sa ibidē sic dicit. Dū per incantati
onē demonū malefici aliqd effice
re conant discunt p mūdum et se
mina subito eoz de qbus hoc agi
tant afferūt et sic ex illis pmittente
deo nouas spēs rez pducūt Hec
etiam supius tacta sunt. Et vbi si

difficultas suboriretur An talia
facta demonū essent opera mira/
culosa dicenda. Responso patuit
ex pcedentibus q etiam demones
aliqua vera miracia facere pnt ad
que sicut nature particularis se ex
tendere pōt. Et lz talia sunt vera nō
tamē ad veri cognitōnem ab eo fi
unt sicut quem sensus opa antixpi
pnt dici signa mēdacia qz ad sedu
ctiōne hoim sūt. Pater et solutio
ad aliud argumētum de subiecto
forme dicamus. Bestie forma q
videtur nō est in aere nec in ipa re:
vt patuit. lz in ipō sensu. put ex sen
tētia sancti Tho. vt supius decla
ratū est. Ad illud q omne passiuū
mouet ab actiuo sibi pportionato
concedit. Et quando subinfertur.
q forma illa que videt non pōt eē
obiectum originans actū sui elici
ens eo q a nulla re sumatur. Dicitur
q imo a re q a specie sensibili
in imagiatiōne reseruaata quam es
ducere pōt et imagiatiōni seu etiā
sensitiue potētie offerre pōt vt di
ctum est supra. Ad vltimū dicens
dum q demon non imutat potē
tiam sensitiuam et imagiatiuam
se ei obijciendo vt ostensum est. lz
eam transmutando non quidem
alterando nisi quantum ad motū
localem. quia non pōt de se impri
miere nouas species vt dictum est
imutat autem trāsmutando. id est
localiter mouendo. et hoc iterū fa
cit nō substantiā organi diuidēdo
vt sic consequatur sensus doloris
sed mouēdo spūs et humores. D
ant vltē obijciat q sequeret q fz

hoc demon non possit aliqd noui
 hōi demonstrare fm imagiatuā
 visionē. Dicendum ē q̄ nouum ali
 quid pōt intelligi dupl̄. Uno mo
 do totaliter nouum ⁊ fm se ⁊ fm
 sua p̄cipia. ⁊ fm hoc demon nō
 pōt aliquid nouum hōi fm visio
 nem imagiatam demonstrare. si
 em̄ pōt facere q̄ cecus natus ima
 ginetur colores. vl̄ q̄ surdus nat⁹
 imaginetur sonos. Alio modo d̄r
 aliqd nouum fm sp̄m totius. pu
 ta si dicamus eē nouum in imagi
 natōne q̄ aliqs imaginetur mon
 tes aureos quos nunq̄ vidit. q̄ ta
 mē vidit ⁊ aurum ⁊ montē pōt na
 turali motu imagiatū fantasmata
 aurei montis. ⁊ hoc modo pōt de
 mon aliqd noui imagiatōi offerre

Quid de lupis interdum ho
 mīes ⁊ pueros ex cunabulis rapiē
 tes ⁊ comedētes sentiendum sit. an
 etiā p̄stigiōsa arte p̄ maleficas.

Accidentia

lis q̄stio de lupis interdum
 homīes ⁊ pueros e domibz rapiē
 tes ⁊ comedētes ⁊ cum magna as
 tucia discurrētes ita vt neq̄ aliq̄
 arte aut potētia ledi aut capi vale
 ant. Dicendum ē q̄ hoc interdum
 habz naturalē causam. interdū ve
 ro p̄st̄ giosam artē dum p̄ malefi
 cas contingūt. De p̄rio Albtus in
 de aialibus dicit q̄ ex q̄nq; causis
 prouenire pōt. Aliquādo p̄pter sa
 mis augmētuz. sicut ⁊ cerui aliq̄n
 do ⁊ aliē bestie hoibus appropin
 quant. Aliquādo propter ferocit̄

tatē virium ⁊ hoc in regionibz fri
 gidis. ⁊ etiam quādo habēt catul
 los. S; quia de his nihil ad p̄f
 positum. dicimus q̄ demonū illu
 sione. ut. quādo deus propter pec
 cata punit aliq̄ē populū. Juxta
 illud Leuit. xvi. Si non feceritis
 mandata mea mitram in vos bes
 stias agri que consumāt vos ⁊ pe
 cora v̄ra. ⁊ Deutro xxxij. Dētes be
 stiarū imittam in eos cum furore.
 ⁊c. Per quē autē moduz. An sint
 veri lupi vl̄ demones in formis sic
 apparetibus d̄r q̄ sunt veri lupi s;
 obsidētur a demonibus vl̄ agitā
 tur duplici modo. Uno modo abs
 q̄ maleficor̄ opatōne. sicut q̄dra
 gintaduobus pueris contigit a du
 obus v̄sis de silua exēitibus quos
 iugulauerūt propter irrationē fas
 ctaz heliseo prophete dicēdo. ascē
 de calue ⁊c. Et de leone qui p̄f
 p̄betam dei iussū nō implere oc
 cidit. iij. Regum. xij. Et hystoria
 de ep̄o vienēsi. qui letanias mino
 res instituerat añ ascensionē d̄i l̄
 eo q̄ lupi ciuitates intrantes hos
 mīes vorauerūt publice. Alio mo
 do etiam maleficor̄ illusione. Si
 cut Sul. vbi supra narrat de quo
 dam viro q̄ se cōverti putabat in
 lupum certis tēporibus quibus in
 antris latitabat. Illuc em̄ certo
 tēpore iuit ⁊ sibi interim cuz situs
 maneret videbatur q̄ lup⁹ ip̄e fas
 ctus circūiret pueros deuorādo ⁊
 cum illud realiter soluz demō q̄nq;
 dam lupuz possidēs faceret puta
 bat falso se somnians circūire ⁊ sic
 tam diu demētatus fuit quousq̄

inuentus est iacere in silua raptus
Delectatur in his demon vt pa/
ganor errorem qui hoies: r vetu/
las in bestias mutari credebant.
inducat. Unde discernit qd ex sin/
gulari dei pmissione r demonuz
opere talia eueniūt. r nō ex natu/
rali aliquo defectu. quādo nulla
arte aut potētia ledi aut capi pnt.
sicut etiam Thincē. in specu. histo.
li. vi. ca. xl. narrat. In gallia inqt
ante xpi incarnatōnem. r ante bel/
lum punicum. lupus vigile vagi/
na gladium abstulit.

Questio nona. qd obstetrices
malefice concepti in vtero diuer/
sis modis interimūt abozsum. p/
curant. r vbi hoc nō faciūt demo/
nibus natos infantes offerūt.

¶ Vnto sex

to r septimo insimul veri/
tas supradicta probatur p quat/
tuor horrendos actus quos circa
infantes in vtero r ex vtero mris
exercent que cum p mulieres des/
mones exercere habent r nō per
viros. ideo potius mulieres qd vi/
ros sibi associare ille insatiabilis
homicida satagit r sunt hmoi o/
pera. Nā canoniste plus qd theo/
logi de maleficiali impedimento
tractātes vbi supra. Dicūt qd ma/
lesicium sit nō solum ne qd actuz
carnalem exercere valeat de quo
supra tactum est. Sed etiam sit
ne mulier concipiat vl' si concipit
qd tūc abozsum faciat Et additur
tertius modus cū quarto. qd vbi
abozsum nō pcurant qd tūc infan

tem sumūt vel demoni offerūt.
De primis duobz modis non est
dubiū. cum p naturalia hō absqz
demonū auxilio vt p herbas vel
alia impedimenta pcurare posset
qd mulier nō posset generare vl' cō/
cipere vt supra tactum est. Sed
de alijs duobus qd etiā a malefici/
pcurantur differēdū est nec opus
est argumenta deducere vbi eui/
dent. s. m. iudicia r experimenta
hec reddūt credibilis. Et de pri/
mo qd certe malefice contra hūa/
ne nature inclinātōnem. imo ad/
uersus oim bestiaz conditōnes
lupina dūtaxat specie excepta in/
fantes deuorare r comedere so/
lent. Est inq̄sitor cumanus de qd
supra mentio habita est. qui hec
nobis retulit qd ea de causa ab in/
colis comitatus burbie vocatus
ad inq̄sitōnem faciendā. eo vide/
licet qd qdam cum puez ex cunis
amississet r explorando p̄uētione
mulierū nocturno tēpoze vidissz
r perpēdisset infantem occidi r li/
quore ebibito deuorare. Ideo vt
prius tactum ē vnico anno qui r
fuit annus proxime elapsus. xl. r
vnam maleficas igni tradidit cer/
tis alijs ad dominū archyducis
austrie Sigismūdi fugam capiē
tibi. assunt p cōfirmatōne huius
scripta qdā Johanni. nider in suo
fo:micario cur^o vtiqz r eoz qd scri/
psit recens mēoria supest. vñ nō
incredibilia sicut apparet existunt
sed r hoc qd maiorā dāna in his
oibus obstetrices malefice procu/
rant prout malefice penitētes no

bis ⁊ alijs sepius retulerūt dicētes
Nō fidei catholice ampli⁹ nocē
q̄ obstetrices. vbi em̄ pueros nō
interimūt tūc quasi aliquid actu
ri foris extra camerā infantem de
ferūt ⁊ sursum in aere eleuātes de
monib⁹ offerunt. Modus autē
in h̄mōi flagitijs qui obseruat in
sc̄da iam p̄te patebit. ⁊ ca. vii. quā
⁊ aggredi necesse ē prius vnica dū
taxat decisione q̄stionis de p̄mis
sione diuina p̄missa. Dictū est em̄
a principio tria necessario ad ma
leficalem effectū concurrere. de
monem cum malefica ⁊ diuinaz
permissionem.

Et inde con

siderandū est de ipsa p̄mis
sione diuina. circa quā quattuor
querūtur. Primo an necessarius
sit ipsam p̄missionem ad malefici
alem effectū concurrere. Sc̄do q̄
deus iuste p̄mittit creaturā ex na
tura peccabile etiam actū malefi
cīalem ⁊ alia horrenda flagicia p̄
petrare alijs duab⁹ p̄missionib⁹
p̄sensu p̄positis. Tertio q̄ malefico
ruz flagitia cūcta mala q̄ deus fie
ri p̄mittit excedūt. Quarto q̄liter
hec materia sit p̄lo publicāda.

¶ Circa ter

tū p̄cipale hui⁹ p̄si
me p̄tis tangēs diuinā
p̄missionē q̄rit. An diuinā p̄mis
sionē in his opib⁹ maleficorū cō
mēdare ita sit catholicū q̄ ei⁹ op
positū. s. redarguere illam oīno sit
hereticū. ⁊ arguit q̄ nō sit hereti

cum asserere. q̄ deus tantā p̄rātes
nō p̄mittat dyabolo in h̄mōi ma
leficjs. refutare em̄ illa q̄ in cōtu
mcliam creatoris possunt cedere
est catholicū ⁊ nō hereticū. Sed
asserere q̄ dyabolo nō permittat
talis potestas nocendi hoibus ē
catholicū. probatur. q̄ opposituz
asserere videntur cedere in cōtume
liam creatoris. Nam sc̄ctur q̄ nō
oīnia sint subiecta diuine. p̄uiden
tie eo q̄ oīnis sapiens p̄uoloz ex
cludit defectum ⁊ malum quānū
potest ab his quoz curam gerit.
Cum autē ea q̄ per maleficia sūt
si a deo p̄mittūtur ab eo nō exclu
dūtur. ⁊ si ab eo nō excludūtur nō
erit sapiēs p̄uoloz ipse deus. ⁊ sic
non subsunt oīa sue p̄uidētie. qd̄
q̄ falsum est ideo hoc falsum qd̄
deus p̄mittat. Præterea ille ali
quid p̄mittit fieri qd̄ possit impe
dire si velle. aut q̄ non p̄t impe
dire etiam si velle. sed neutri illo
rum deo potest cōuenire. Nō p̄i
mum. q̄ talis iudicatur inuidus
nō secūdum q̄ talis iudicatur im
potens. Tūc queritur incidētali
ter. hoc maleficiū petro accidit et
deus potuit impedire ⁊ nō fecit. q̄
deus est inuidus seu nō habet cur
ram de oibus. Si vero nō potuit
impedire etiam si velle. tūc nō est
oipotens que oīa sicut incōueniē
est asserere sc̄z deū nō habere curā
oim ⁊c. ergo ⁊ hoc q̄ maleficia ex
dei p̄missione cōtingūt. Præterea
quicūq̄ p̄mittit sibi ⁊ est domin⁹
actuū suoz non subest p̄missioni
aut p̄uidētie alicuius gubernā

nis sed hoies sibi p̄p̄is dimituntur a deo s̄m illud Eccl̄i. xv. Deus ab initio constituit hoiem. ⁊ reliquit euz in manu consilij sui. sp̄caliter etiam mali in suis operibz relinquitur s̄m illud. Dimisit eos s̄m desideria cordis eorum. igitur nō omnia mala diuina p̄missioni subduntur. Preterea. Aug⁹. dicit in Encheri. sicut etiam phus in. i. meta. Melius est q̄dam nescire q̄s̄ scire vt vilia. sed om̄e q̄d est melius est deo attribuendū. ergo d̄s nō ipedit se de illis vilissimis maleficorū opibus vt illa p̄mittat v̄l nō Ad idem apl̄s. ij. Coz. i. r. Nō est deo cura de bobus. ⁊ eadem rōne de alijs irōnalibus creaturis. vñ quando maleficiat vel nō. nō est deo cura. nec etiā eius p̄missio ni que ex eius p̄ouidentia. p̄cedit subdūtur. Preterea que ex necessitate contingūt. puidam p̄missio nem nō requirūt sicut nec p̄udentiam. p̄t̄ hoc per ph̄m in vi. ethi. Prudentia ē recta ratio cōtingētum de q̄bus est consiliū ⁊ electō sed plures effectus maleficiales ex necessitate contingūt. puta q̄n/ do ex aliqua causa ⁊ influētia eoz porum celestius accidunt in firmi tates vel aliqua alia que nos iudicamus maleficia. vnde nō semp subdūtur diuine p̄missioni. Preterea. si p̄missione diuina homies maleficiantur tunc queritur. Cur potius super vnum q̄s̄ super aliū. Si dicatur q̄ propter peccata q̄ maḡs abūdant in vno q̄s̄ in altero. hoc videtur esse falsum. quia

hic maior es peccatores amplius maleficiarētur. cuius contrarium dum apparet eo q̄ minus in mūdo sicut puniūtur. Juxta illud. Bene est om̄ibus qui p̄uaricāstur. ita etiam maleficiantur. Patet deniq̄ ex eo q̄ innocentes pueri ⁊ alijs iusti amplius maleficiantur. Sed contra. deus permittit licet non velit malum fieri ⁊ hoc propter p̄fectiones vniuersi. Dionisius. iij. ca. de di. nominibz. Erit malum ad om̄es id est p̄fectōem vniuersi conferens. Et Aug⁹. in ench̄. Ex oibz bonis ⁊ malis p̄sistit vniuersitatis admirabil pulchritudo. Inquantū etiam illud quod malum d̄r bene ordinatum ⁊ in loco suo positum eminentius cōmendat bona ⁊ illa magis placeant ⁊ laudabiliora sunt dum comparātur malis. Itē sanct⁹ Thomas improbat opinionem illoz q̄ licet deus nō velit mala qz neq̄ creatura aliqua appetit maluz siue a p̄petitu naturali siue aiali siue intellectuali que est volūtas cuius obiectum est bonum. vult tamen mala eē vel fieri. hoc dicit eē falsum. qz de⁹ neq̄ vult mala fieri neq̄ vult mala nō fieri. s̄ vult p̄mittere malū fieri. ⁊ hoc est bonū p̄pter p̄fectōem vniuersi. Quare autem sit erroneū dicere. Deus vult mala esse v̄l fieri. p̄pter bonū vniuersi dicit. Quia nihil est iudicandū bonū nisi s̄m id q̄d competit ei p̄ se ⁊ non p̄ accidēs. sicut v̄r tuosus iudicat bon⁹ in intellectuali creatura ⁊ nō aiali. Malū autē nō

ordinatur ad bonū per se sed p ac
cidens. qz preter intentōem eorū
qui malū opantur resultat bonū
sicut pter intentōem maleficorū
aut pter intentōem tyrānoz fuit
qz ex eoz persecutiōe claresceret pa
trentia martyz. **Responſio.** Que/
ſtio quanta vtilior ad p̄dicandū.
tanto etiā difficilior ad intelligē/
dum exiſtit. Est em̄ inter argumē
ta hoc p̄cipuū non tā laycorum
q̄z r̄ quozūdam ſapientū **Male/
ficia** tam horrenda vt ſupius ta/
cta ſunt non p̄mitti a deo cauſas
diuine p̄miſſionis huius ignozā/
tes. ex qua etiā ignozantia qz ma
leſice nō ſupprimūtur p̄ vltōnem
debitam iam totam xp̄ianitatez
depopulare videntur. vt ergo ad
vtranqz viam iuxta theologoz
ſentētiā docto r̄ indocto ſatiffiat
per diſcuſſiones duaz difficulta/
rum eſt reſpondendū r̄ primo.

Qd̄ mūdus diuine p̄uidētie ita
ſubiaceret qz ip̄e im̄mediate oibus p̄/
uidet. **Secūdo** qz vniuerſitatem
maloz que ſūt ſiue in malis cul
pe. ſiue pene. ſiue damni. ex duabz
primis p̄miſſionibz circa caſum
angeloz r̄ primoz parentū iuſte
p̄mittit. **Uñ** r̄ patebit qz i his diſ
ſidere p̄naciter heresiſm ſapit cū
erroribz infidelium talis ſe impli
cat. **Quo** ad primū notādū. qz p̄/
ſuppoſito illo qz p̄uidētia deo cō
ueniat. **Iuſt̄** illud **Sap̄. xiiij.** Tu
aut̄ p̄ gubernas oīa. p̄uidētia. o/
portet etiā aſſerere qz oīa ſunt ita
ſubiecta ſue p̄uidētie qz etiā oībz
im̄mediate p̄uideat. qd̄ vt pateat o

ſtēdamus primo p̄ reprobatōem
cuiuſdā p̄trarij erroris. **Nā** ſup̄ il
lud **Job. xxiij.** Nubes latibulū e.
r̄ circa cardies celi pambulat nec
noſtra cōſiderat. **Quidā** opinati
fuerūt iuſt̄ doctriā ſancti **Tho. i.**
parte. q. xxiij. **Ponere** tantūmō in
corruptibilia ſubiacere diuine p̄/
uidētie. prout ſunt ſubſtātie ſepa/
te r̄ corpa ceſtalia cum ſp̄ibus re/
rum inferioroz que etiā ſunt in cor/
ruptibilia. **Indiuidua** vero ſp̄ez
qz ſunt corruptibilia dicebant nō
ſubiacere. **Uñ** ſic diuine p̄uidēſ
tie dicebant ſubiacere oīa inferior/
ra que in mūdo agūtur in vñ tan
tum r̄ nō in p̄ticulari ſeu ſingula/
ri. **Sed** qz hoc alijs videbat̄ incō
ueniēs. vt de hoīe nō eſt amplior
deo cura q̄z de alijs aīalibus. **Jō**
rabbi moyses volens mediuz te
nere dixit cōcordando cū primis
Corruptibilia oīa ſicut ſunt inſ
diuidua rerum oīno nō ſubiacere
diuine gubernatōni ſed tantūmō
vñ r̄ alia que tacta ſunt **Hoīem**
vero ab illa generalitate corrupri
bilium excepit. r̄ hoc propter ſplē
dozem intellectus quo p̄cipant
cum ſubſtantijs ſepatis. r̄ ſic ſm̄
iſtam opinionem quicqd̄ hoībus
accideret in maleficijs eſſet ex p̄
miſſione dei. non autē quicqd̄ aīa
libus aut alijs terre frugibus eue
niret. **Et** hec opinio licet ſit veri/
tati propinq̄oz q̄z illa que oīmino
p̄uidētiā dei de rebus mun
di negabat aſſerens mūdum ca/
ſu eſſe factum ſicut fuerūt **Demo
critus r̄ Epicuri.** tamē etiā non

caret magna falsitate eo q̄ neces
se est dicere oīa diuine prouidētie
subiacere. non in vli tantum. sed e
tiam in priculari. vt non solū ma
leficia hoīm sed ⁊ iumētorum ⁊
terre frugum ex diuina ⁊ puida p
missiōe eueniūt. quod sic prz. Ad
tantū se extendit prouidētia ⁊ or
dinantia rerum in finem quantū
īpa causalitas se extendit. sicut a si
mili in rebus alicui⁹ dominio sub
iectis que intantū subiacent eius
prouidentie inquantū sibi existūt
subiecte. Cum autē causalitas dei
que est primū agens extendit se ad
oīa entia nō solū q̄ntū ad p̄cipia
speciei. sed etiam q̄ntum ad prin
cipia indiuidualia. ⁊ non solū in
corruptibiliū sed etiam corrupti
bilium. Ideo sicut oīa habēt esse
a deo. ita oīa sunt prouisa ab eo.
id est ad aliquē finem ordinata
Et hoc tangit apostolus ad Ro
ma. xij. Que a deo sunt ordinata
sunt. quasi dicat. Sicut oīa a deo
sunt. ita etiam oīa ab ip̄o ordina
ta sunt. ⁊ per consequēs puiden
tie eius subiecte. quia prouidētia di
nihil aliud esse noscitur q̄ ratio. i.
causa ordinis rerum in finē Om
nia ergo inq̄ntum participant de
esse intantū etiam subdūtur diuī
ne prouidētie. Item deus oīa co
gnoscit non solum in vli seu vliā
imo ⁊ in particulari seu particula
ria. Et cum dei cognitio compa
tur ad res creatas sicut cognitio
artis ad artificiatā. Jō. sicut om
nia artificiatā subduntur ordini
⁊ prouidentie artis. ita oīa sub

duntur ordini ⁊ prouidentie dei.
Sed quia per hoc nō satis fit vt
intelligatur q̄ deus iuste p̄mit
tat mala fieri. ⁊ maleficia in mun
do licet intelligamus hoc q̄ ipse
fit prouisor oīa gubernans qd̄
quia conceditur ideo etiam debe
ret oīne malum ab his quoz cus
ram gerit excludere. Inter homi
nes em̄ videmus ita fieri q̄ sapi
ens prouisor excludit defectum ⁊
maluz quantū potest ab his quo
rum curam gerit. ideo ad intelli
gendum ista. cur non oīa ma
la deus excludit. Notandum q̄
aliud est loqui de prouisore parti
culari. ⁊ aliud de prouisore vniū
sali. Prouisor em̄ particularis ne
cesse habet malum excludere q̄n
tum potest. quia nō potest ex ma
lo elicere bonum. Deus autē cuz
sit vniūsalis prouisor totius mū
di ⁊ potest ex particularibus ma
lis plurima bona elicere. sicut ex
p̄secutione tyrānorum patientiā
martyrum. ⁊ ex operibus malefici
corum purgationem seu probatō
nem fidei ⁊ iustozum vt patebit.
Ideo nō habet deus oīa mala
impedire ne mltā bona deesse cō
tingat vniuerso. Unde Augusti
nus in enche. Adeo misericors ē
oipotens deus q̄ nō sineret aliqd̄
malum esse in operibus suis. nisi
adeo esset oipotens ⁊ bonus vt
b̄nifaceret etiam de malo. Et hu
ius exemplum etiam habemus
in actōibus rerum naturalium.
Nam corrupciones ⁊ defectus q̄
accidūt in rebus naturalibz. licet

sunt cōtra intentōem nature par/
ticularis illius videlicet cui ta lis
corruptio cōtingit. vt q̄ fur suspē
datur vel q̄ aialia in cibum hoīs
occidant. sunt tñ de intētoe natu
re vltis. vt videlicet conseruātur
homies in vita ⁊ in bonis vt ⁊ sic
bonū vniuersi cōseruet. vt em̄ spe
cies rerum conseruātur: oportet
vt corruptio vnius sit conseruatio
alterius. Occisiones em̄ aialium
conseruat vitā leonum.

Declaratur sup̄ permissionē
diuinā q̄ deus non potuit con
ferre creature vt ex natura esset i/
peccabilis.

Mo ad se //

cūdm q̄ vniūitatē m. a.
lorum siue in culpis siue in penis
iuste deus p̄mittat ⁊ p̄ertim iaz
refrigescēte ⁊ mundo ad occa
sum declinante declaratur ex du
abus p̄positōnibus necessario pre
supponendū. Quarum prima q̄
deus nō potest facere siue melius
vt cum timore dei loquamur. nō
est possibile vt natura creata vt ē
homo vel āgelus haberet hoc q̄
ex conditōne sue nature peccare nō
posset. Secūda q̄ deus iuste per
misit hoīem peccare vel tentari.
quibus stantibus cum ad diuinā
providentiam p̄tineret. vt vnaq̄
q̄ creatura in sua natura relinq
tur dicere oportet. q̄ ex p̄missis i/
possibile est q̄ deus nō permittat
maleficia fieri. s̄tute demonum.
Et primū quidem q̄ nō fuit poss
sibile creature cōmunicare q̄ pec

care non posset ex cōditōne natu
re. ostenditur a doctore sancto in
ij. di. xxiij. ar. i. quia si hoc fuisset cō
municabile alicui creature de^o vni
q̄ cōmunicasset. eo q̄ om̄es alie
cōmunicabiles bonitates ⁊ perfe
ctiones creaturarū sunt cōmuni
cate saltem in genere. vt vniō p̄
sonalis duarum naturaz in xpo.
maternitatis ⁊ virginitatis i ma
ria. vniō gratuita in viatoribus.
vniō beatifica in electis ⁊ sic de a
lijs. Cum ergo non legimus hoc
alicui creature cōdicatum. q̄ nec
homini nec angelo. Iuxta illud.
Et in angelis ius p̄auitatez cer
tum est q̄ hōia deo nō potest cō
municari hoc q̄ ex natura sit i/
peccabilis licet hoc p̄ gratiā inue
niant. Secūdo ad idem q̄ si esset
cōmunicabile ⁊ nō cōmunicaret
vniūsum nō esset perfectū cuius p̄
fectio in hoc consistit vt om̄es bo
nitates creaturaz cōmunicabiles
in genere sint cōmunicate. Nec
valet argumētum. q̄ deus cuz sit
sūme potens ⁊ alias ad suā sū
ditudinē hoīes ⁊ angelos creauit. q̄ e
tiam hoc conferre potuerit q̄ cre
atura ex conditōne sue nature ha
beret q̄ peccare nō posset. Vel e
tiam q̄ faceret vt habit^o ille grē q̄
cōfirmatōem in bono causat esset
ps essentialis nature angeli vlt^o ho
minis vt sic fm̄ naturale suū p̄ci
cipiū ⁊ naturalē cōditōnem habe
ret p̄firmatōes. in bono. vt pecca
re nō posset. Nā primū argumēt^o
tum nō concludit. quia lz deus sit
sūme potens sicut ⁊ sūme bonus

nō tamē hoc cōferre pōt nō ē im-
perfectōne sue potentie. sed ex im-
perfectōne creature. que imperfectō
considerat primo. q̄ hoc recipere
nō potest nec potuit homo v̄ an-
gelus. Ratiō quia cum sit creatu-
ra essētiū dependet a creatore. si-
cut causati a causa sui esse ⁊ crea-
re est aliquid ex nihilo facere. idō
si sibi relinq̄tur deficit. conseruat
autē q̄sdiu cause influentiam reci-
pit. Exemplū si vis de candela q̄
tamdiu lucet q̄sdiu habet ceram.
Quo stante notum est q̄ de⁹ cre-
auit hoīem. ⁊ reliquit eum in ma-
nu consiliū sui. Eccl̄i. xvij. Et simi-
liter angelum a principio creatiōis
Et hoc factum est p̄ liberum ar-
bitriū cuius sicut p̄rium est face-
re vel obmittere. ita p̄rium est a
sua causa recedere ⁊ nō recedere
Et q̄ hoc est posse peccare. posse
ex libertate arbitriū a deo recede-
re. ideo nō potuit hoc hō v̄ ange-
lus recipere. nec ei potuit a deo cōi-
cari vt ex natura haberet liberta-
tem arbitriū. ⁊ etiam ex natura ha-
beret non posse peccare. alia imp-
fectio ex qua hoc nō potuit hōi v̄
angelo cōicari ē. quia implicat cō-
tradictōnem que q̄ in se nō sunt
factibilia dicimus deus nō potest
illa facere. Sed potius dicendum
q̄ creature non p̄nt ista recipere.
vt vix aliquid sit viuū ⁊ mortuū
simul ⁊ semel. Ita et az implicat.
vt aliq̄s habeat libez arbitriū ex
quo possit cause sue inherere ⁊ q̄
possit nō peccare. q̄ si nō pōt pec-
care. nō pōt cause sue nō inherere

cum peccā sit spreto inēmutabili
bono rebus mutabilibz inherere
Spernere autē vel nō spernere ē
et libertate arbitriū. Secundum es-
tiam argumentū nō valet. quia si
grā confirmatōis verteret. crea-
ture in naturam. ita q̄ ex principiis
essentialibz haberet nō posse pec-
care. tūc nō haberet ex aliquo do-
no accidentali ⁊ grā non posse de-
ficere ⁊ peccare. sed haberet hoc p̄
naturam ⁊ tūc esset de⁹ qd̄ est ab-
surdum. Hāc solutiōnem tangit
sanctus Tho. vbi supra in soluti-
one vltimi argumēti. cuz dicit q̄
quicumq̄ alicui creature cōuenit a
liquod accidēs qd̄ ex influētia su-
perioris tantūmodo inest. nō pōt
inferior natura illud accidens p̄
se habere nisi efficeretur nature su-
perioris. sicut si aer illuminatur in
actu p̄ ignem nō potest eē q̄ sit de
natura sua lucidus in actu nisi si-
at ignis. Dico ergo q̄ cum confir-
matio insit creature rōnali soluz
p̄ gratiam que est q̄ddam spūale
lumen ⁊ similitudo increati luminis
nō potest eē q̄ aliqua creatura ex
natura sua confirmatōez habeat
vel grām nisi efficeret diuine na-
ture p̄ esse dicamus eiusdez natu-
re qd̄ est oīno impossibile. Cōclu-
dam⁹ q̄ nō posse peccare p̄ natu-
ram deo tūmō uenit. eo q̄ sicut
ab eē deficere nō pōt cū dat oibus
eē. ita nec a rectitudine bonitatis
deficere cū hoc ei ueniat p̄ cōdi-
tionē sue nature Dico autē alijs q̄
hoc hñt vt peccare nō possint con-
fertur ex hoc q̄ p̄firmant p̄ grām

quantū ad modum habendi deo
equipari voluit sed tantū modo
fm quid. Nota insup q qz suū
desideriū attentauit vt ad actum
perduceret. ideo subito suū deside
rium alijs exposuit. Et quia subi
to etiam fuit alioz angeloz vi
sio desiderij ⁊ consensus puerfus
sui desiderij. Ideo peccatū primi
angeli aliozū peccata excessit ⁊ p
cessit quantitate culpe ⁊ causalita
te non tamē duratōe. ita q illud
Apocal. xij. Draco de celo cadēs
trahit terciam partē stellaz. Et in
figura leuathan habetur. Ipse est
rex super oēs filios superbie. ⁊ rex
fm phm. v. meta. dī. pncipium in
quantū mouet p suam volūratez
⁊ imperiū sibi subiectos. Ideo et
suū peccatum alioz occasio peccā
di fuit. ita q ipse primus a nullo
extrinseco tentatus alios extrinse
ce tentauit. Et qdem quod dictuz
est q instantanea opatio in omī/
bus illis fuit. exemplificat hoc ex
sensibilibz. Nam simul tpe sunt il
luminatio aeris. visio coloris. ⁊ dis
cretio rei vise. Nec ad longum po
sui vt considerando tam stupen/
dam pmissionem diuinam super
nobilissimas creaturas propter
vnū dumtaxat peccatū ambitio/
nis quō non pnculares pmissio/
nes sup maleficorū opera propter
maiora pctā q̄tum ad aliquas cir
cūstantias admittet. Nam male
ficorū peccata in varijs circūstan
tijs peccatū angeli ⁊ primoz pa/
rentū excedūt. vt iā in secūda q̄sti
one patebit. Sed ⁊ hoc q̄ puidē

tia dei iuste pmissit primū hoīem
tentari ⁊ peccare ex his que dicta
sunt de transgressoribz angelis sa
tis patere pōt. Sicut em̄ ad eūdem
finem hō ⁊ angelus creati fuerūt
⁊ in libertate arbitrij relictī. Ideo
vt beatitudinis premiū nō absqz
merito peiperent. ideo sicut ange
lus a casu nō fuit pseruat⁹ vt po
testas peccandi ex vno. ⁊ potestas
gratie pfirmatōis ex altero ad de
cozem vniuersi patefceret. ita ⁊ cir
ca hoīem seruari oportuit. Un̄ ⁊
sanctus Tho. in. ij. di. xxij. arti. ij.
Illud ex quo deus apparet lauda
bilis nō debet penitus impediri.
sed in peccato etiaz deus apparet
laudabilis cum p misericordiam
parcit ⁊ p iusticiam punit. vñ nō
debuir peccatuz impedire. tm̄ nō
breuiter ⁊ recapitulādo ad pposi
tum redeamus dicamus. Quis
sta dei. puidencia homo in his p
missus est multis rōnibus. Prima
vt ostendatur dei potentia qui so
lus inuertibilis est omīs aut crea
tura mutabilis. Secūda aut ras
tio vt dedaretur dei sapiētia que
ex malo scit elicere bonuz. qd̄ nō
potuit fieri nisi deus creaturā pec
care pmississet. Tercia vt manife
stetur dei clementia in qua xps p
mortē suaz hoīem pditum libera
uit. Quarta vt ostēdat̄ dei iusticia
que nō solū reddit bonis p̄mia. sꝫ
⁊ malis supplicia. Quia vt hō nō
sit peioris pditōnis q̄ alie creatu
re q̄s oēs sic de⁹ admissrat vt eas
agere p̄p̄ris motibus sinat. Un̄ ⁊
hoīem p̄p̄rio arbitrio relinq̄re des

*nota bene
sanctos peccat*

buit. Sexta est laus humana laus
eius iusti quod potuit et non est
transgressus. Septima est decor
vniuersi. quod sicut triplex malum cul
pe pene et damnum inuenit. ita ex op
posito triplex bonum. scilicet honestas
bonum delectabile et utile. decorat.
Nam culpa decoratur honestas
per penam delectabilitas per damnum
summa utilitas. Et per haec patet re
sponsio ad argumenta.

Solutiones argumentorum

Am ad pri

mus ubi dicitur asserere quod di
bolo permittatur potestas nocendi
hominibus sit hereticum. Oppositum po
tius patet quia sicut asserere quod de
us non permittat hominem ex libertate ar
bitrii peccare quando vult esse hereti
cum. ita asserere quod deus peccatum di
mittat inultum hoc autem sit per potes
tatem nocendi hominibus in vindictam
malorum et decorum vniuersi. iuxta
illud Augustinus in libro soliloquiorum Jus
sisti domine et ita est ut nunquam dedecus
culpe sit sine decore vindicte. Pro
batio denique argumenti non valet
de sapiente prouisorum quod excludit de
fectum et malum quantum potest. quod
aliud est de deo qui habet curam per
ticulari et de prouisorum vli. Nam
primus ex malo non potest elicere bo
num. sicut vli prouisor facit ut per
precedentia patuit. Ad secundum pa
tuit quod ratio bonitas et iusti
cia diuina patet in hoc quod mala
permittit. vnde quod dicitur. Aut deus potest
mala impedire aut non. Dicitur quod potest
impedire sed non debuit rationibus pre

tactis. Neque valet instantia si di
catur ergo vult mala fieri cuius potest
impedire et non vult quod ut in argu
mentis per veritate tactum est. Deus
non potest velle mala neque vult
mala fieri neque vult malum non
fieri. sed vult permittere malum
fieri. et hoc propter perfectiorem vni
uersi. Ad tertium Augustinus. et philosophus lo
quitur de cognitione humana cui me
lius est non cognoscere mala et vili
lia duplici de causa. Primo quod per ea
pedimur iterum a consideratione ma
lorum et hoc contingit quod non possu
mus simul multa intelligere. Et
iam et ea de causa quod cogitatio ma
lorum pervertit interdum voluntatem in
malum. Nec autem in deo locum non ha
bet qui intelligit omnia opera hominum
et maleficorum absque aliquo defectu
Ad quantum apertius curam dei a
bobus remouit. ut ostendat quod quia
creatura rationalis habet per liberum
arbitrium dominium sui actus ut dis
ctum est. Ideo ut ei imputetur aliquid
ad culpam vel ad meritum et red
datur ei iuxta hoc pena vel premium
habet deus specialiter de eo prouidetur
tamen secundum quod irrationalia non prouidetur
tur. Uelle autem asserere quod diuina
dua irrationalium creaturarum ex illa
auctoritate non pertinet ad diuina
nam prouidentiam esse hereticum.
quod esset asserere quod non omnia subiecta
essent diuine prouidentie contra scri
pturam sacre commendationem super diuina
nam sapientiam quod attingit a fine vel
quod ad finem fortiter et disposit omnia
suauiter. et est error rabbi moyses
ut in argumentis pro veritate patet

tuit. Ad qntū qz homo nō est in/
finitoz nature. s; vtitur naturali
bus opibus artis r; r; totus ad suū
vsum. Jō prouidētia hūana non
se extēdit ad necessaria q̄ ex natu/
ra proueniūt. vt q; cras sol oriat.
ad q̄ tamē se extēdit prouidētia di/
eo q; ip̄e ē actor nature. An r; de/
fectus naturales. etiam si ex cur/
su rez naturalū puenirēt adhuc
diuine prouidētie subiacerēt. qua
re r; Democritus r; alij phi natu/
rales errauerūt attribuētes soli ne
cessitate materie q̄quid inferiori
bus accideret Ad vltimū licz ois
pena infligit a deo ppter pctā. nō
tamē sp̄ maiorib; pctōrib; ma/
lesicia infligitur. v; quia diabol⁹
non vult vrillos affligat r; tentat
quos iusto titulo possidere se cer/
nit. vel iō vt nō ad deus accelerāt
Juxta illud Nul̄e plicate sūt in
firmitates postea accelerauerūt rē.
Et q; ois pena infligit a deo pro
pter pctā patz ex sequētibus. qz iu
sta Hyero. Quicqd̄ patimur pec
catis nostris meremur.

Declaratur q; peccata malefi/
coruz grauiora sunt peccatis ma
lorum angelozum r; primoz pa/
rentum. Unde sicut innocentes
puniūtur ex culpis parentum. ita
r; iam plures innoxij damnifican
tur r; maleficiūtur propter pecca/
ta maleficorum.

Questio decimaquarta. r; est
tota materia p̄dicabilis.

Ed super e

normitatē criminū q̄ritur. an ma
lesicoruz flagitia cuncta mala q̄ de
us fieri sinit r; vsq; in p̄is a prin/
cipio mūdi fieri p̄mūt tam in cul
pis q̄ in penis r; damnis excedūt
Et videtur q; non precipue quo
ad culpam. Nam peccatum qd̄
quis cōmittit quod facilliter vita/
re potuisset excedit peccatum qd̄
alter cōmittit quod ita facilliter vi
tare non potuit. Patz per Augu
stinuz in de ciuitate dei. Magna
est in peccando iniquitas vbi est
tanta in non peccando facilitas.
S; adam r; plures qui ex aliquo
statu p̄fectionis seu etiam gratie
peccauerūt. facilius propter assu/
stētā gratie peccata vitare potu
sent. presertim adam qui i gratia
creatus fuerat q̄ plures malefice
qui hmōi dona nō p̄ceperunt. er
go illorum pctā omnia malefice
rum flagitia excedūt. Preterea q̄
ad penas. maiori culpe maior pe
na debetur. sed pctā ade grauissi
me punitum fuit in hoc quod vt
patet in om̄es posteros eius pena
cum culpa ostenditur in transsu/
sione originalis peccati. ergo eius
peccatum grauius est om̄ibus as
suis peccatis Preterea quo ad dā
num. Nam iuxta Augustinum.
Et hoc aliquid est malum. quia
adimit bonum. ergo vbi plus de
bono amittitur ibi maior culpa
precessit. sed peccatum primi pa/
rentis maius damnū tam in na/
turalibus q̄ in gratuitis inculit
vbi nos innocentia et immoz //
talitate priuauit quod nullum.

alioꝝ sequentiū peccata intulit.
ergo rē. Sed ecōtra. id q̄ plures
rōes mali includit magis est ma/
lum. sed peccata maleficaz sunt
huius. Nam oia mala in bonis
nature ⁊ fortune ꝑcurare possūt
deo ꝑmittente. vt ex bulla pape
deducitur. Præterea. adaz pecca
uit solūmodo faciendo illud qd̄ ē
vtroq̄ modo malū qz prohibitiū
⁊ quod nō erat maluz fm̄ se. Sz
malefici ⁊ alij peccatoꝝ peccant
faciendo illud qd̄ est vtroq̄ mo/
do malū ⁊ fm̄ se ⁊ prohibitiū. vt
homicida ⁊ alia multa inhibita.
Unde eoz peccata grauioꝝa sunt
alijs peccatis. Præterea. peccatū
quod ē ex certa malicia ē grauius
peccato qd̄ est per ignorantia. sed
malefice ex magna malicia contē
nūt fidem ⁊ sacramenta fidei pro
ut plures ꝑfesse sūt. Rūssio q̄ ma
la q̄ a modernis maleficis ꝑpetrāt
cūcta alia mala que deus ynquā
fieri ꝑmisit fm̄ q̄ in titulo questi
onis tangitur excedūt. ⁊ hoc q̄ ad
peccata que contingūt in pueri/
tate moꝝ. licet secus sit de pecca/
tis que opponūtur alijs scturibus
theologicis. potest ostendi tripli/
ci via. Primo in generali cōparā
do eoz opera indistincte ad q̄cūq̄
flagicia mūdi. Scdo in speciali.
comparando ad spēs supstitōnis ex
quociq̄ pacto cuz demonibz ini
to. Terno comparando illa ad pec
cata maloz angeloz aut etiā ꝑri
moꝝ parentū. Prīmū sic. Nam
cū triplex sit malū. viz culpe. pe/
ne. dāni. eo q̄ triplex sit bonū cui

illa opponūtur. s. honestū. delecta
bile. ⁊ vtile. Et culpe opponit ho
nestū. Pene delectabile. Dāno
vtile. Qd̄ culpa maleficaz exces
dit cūcta alia peccata sic apparet.
Nā iuxta doctrinā sancti Tho.
in. ij. di. xxij. ar. ij. Licet in peccato
multa possint cōsiderari ex quibz
peccati grauitas vl̄ etiam leuitas
trahi pot. Cū ⁊ cōtingit q̄ idem
pctm̄ qd̄ fm̄ vnuz eoz est grau⁹
fm̄ aliud leuius inueniat. ꝑout
dicere possum⁹. In fornicatōe iu
uenis peccat. senex insanit. Tamē
illa simpliciter grauioꝝa sunt que
plures ⁊ potētioꝝes hnt non dico
circūstantias solū sed in spē ⁊ quā
titate peccati eēntiali. peccati gra
uitate. Et sic dicere possum⁹ q̄ h
peccatū ade q̄sum ad aliqs circū
stantias grauius sit om̄ibus alijs
peccatis q̄sum ad hoc q̄ minor
tentatōe pulsatus cecidit. qz vi/
delicet tantū ab extrinseco. Et eti
am qz facilius resistere potuisset
propter originalem iusticiam in
qua creatus erat. Tamē quantū
ad spēm ⁊ quantitātē peccati ⁊ es
tiam quantū ad alias circūstan/
tias que peccatū magis aggrauāt
sicut multa grauioꝝa peccata sūt
secuta. ita ⁊ inter illa oia malefico
rum excedūt qd̄ etiā clar⁹ ex duo
bus deducit. Nā sicut vnū pctm̄
d̄z maius altero vl̄ causalitate vt
pctm̄ luciferi. vel generalitate vt
pctm̄ ade. vel deformitate vt pec
catū iude. Vel difficultate remit/
tendi. vt pctm̄ in sp̄m sanctū. Vel
periculo vt pctm̄ ignorantie. Ue

videtur

insepabilitate vt pctm cupiditat
Vel prouitate vt peccatu carnis.
Vel diuine maiestatis offensiōe
vt peccatu idolatrie ⁊ infidelitatis.
Vel expugnādi difficultate vt su
perbia. Vel mētis cecitate vt ira.
Ita ⁊ post peccatu luciferi oia a/
lia pctā maleficorū opa excedūt tā
in deformitate crucifixum abne/
gātes q̄ ⁊ p̄nitate spurcitas car/
nis cum demonib⁹ exercentes.
Ac mentis cecitate in om̄e nocu/
mētum tam aiarum q̄ corporu:
hoim ⁊ iumētōru: toto maligni/
tatis spū debachātes. prout ex su
pra dictis patuit. Qd etiā fm̄ Ili
doruz nomē ostēdit. Dicitur enī
malefici ob facinorū magnitudi/
nē ⁊c. vt sup̄a patuit. Deducitur
⁊ ex isto. Nam duo sunt in pctō.
auersio ⁊ cōuersio. iuxta illud Au
gustini. Peccatum ē sp̄eto in cō/
mutabili bono rebus mutabilib⁹
inherere. Et ipa etiam auersio a
deo lū tanq̄ formale. sicut ipa cō
uersio tanq̄ materiale. Jō tanto
aliquod pctm̄ est grauius quanto
magis homo p̄ ipm̄ a deo separa
tur. Et quia p̄ infidelitatē homo
maius a deo elongatur. iō ⁊ ma
ius omnibus peccatis maleficium
infidelitatis existit. Et hoc decla
ratur p̄ nomē heresis quod ē etiā
apostasia a fide simul ⁊ q̄ tota ea
rum vita pctm̄ est. De primo. nā
cum peccatum infidelitatis confi
stat in renitēdo fidei. Et hoc pōt
dupl̄ fieri. vel quia renititur fidei
nondū suscepte aut suscepte. Si
primo modo tūc ē infidelitas pag

ganorū seu gētilium. Si scdo mo
do tūc iterum dupliciter. quia aut
renititur christiane fidei suscepte ē
figura aut in ipa manifestatōe ve
ritatis. Primo modo ē infidelit̄
tas iudeorū. Scdo modo infidelit̄
tas hereticorū. An̄i patz q̄ heresi
sis maleficarum inter tres spēs in
fidelitatis grauiissima existit. q̄ d e
tiam ratōne ⁊ auctoritate cōpro/
batur. Nam. ij. Petri. ij. dicitur.
Melius erat illis viam veritatis
nō cognoscere. q̄ post cognitam
retrosum cōuerti. Ratōne. Nā
sicut grauius peccat qui nō implet
quod promisit q̄ ille q̄ nō implet
hoc quod nunq̄ promisit. Ideo
infidelitas hereticorū qui profitē/
tur fidem euangeliū. ⁊ tamē ei reni
tūtur corūpentes ipam grauius
peccant q̄ iudei ⁊ pagani. Et ite/
rum. Iudei grauius peccat q̄ pa
gani. quia suscepit fidei christi
ane figurā in veteri lege quā ma
le interpretātes corūpūt quod pag
gani non faciūt. iō etiam ipozum
infidelitas ē grauius pctm̄ q̄ in/
fidelitas gētilium qui nunq̄ fidē
euangeliū suscepit. De scdo q̄ ⁊
apostate nūcupantur. Nam fm̄
sanctū Tho. scda scde. q̄ r̄. Apo
stasia importat quandā retrocesi
sionē a deo ⁊ religione que fit per
diuersos modos quibus homo
p̄iungitur deo. v̄l per fidem. Vel
p̄ subiectam ad obediendum vo/
luntatem. Vel per religionem. ⁊
clericatum. Secūdum quod eti/
am dicit Raymūdus ⁊ Hostie.
q̄ apostasia ē temerarius a fidei

statu vel obedientie vel religionis
excessus. Et cum remoto priori
remouet posterius. sed non e conuer
so. Ideo et prima alias duas exce
dit. scz apostofia a fide pcedit a re
ligione de qua. xlvij. dist. quantu
libet. et xvi. q. i. legi non debet. Ta
men fm Raymudum non iudica
tur apostata seu fugitiuus etiam
si ad longinqua diu euagetur. nisi
postq sic uiuit q animu redeudi
se deposuisse ostendit. ff. de re. mi
li. l. deserto. Et hoc fieret si yro
rem duceret vel simile tale. Silu
ter et apostasiam inobediētie vbi
quis sponte contēnit precepta ec
clesie et prelatoz. de qua. iij. q. iij. a
lieni. Qui etiam infamis efficitur
repellitur a testimonio et debet ex
co munitari. xi. q. iij. Si autē. Un
et apostasia de qua loqmur sup a
postasiam maleficaz dicitur apo
stasia pfidie. que et tanto grauioz.
quāto et cum inimico fidei rōnis
salutis p pactum expsum pagit.
Hoc em habet facere malefice et
hoc inimicus ille erigit vel in to
to vel in parte. Reperte sunt em
per nos inquisitores que omnes fi
dei articulos abnegauerāt. quas
dam vero certos in numero sem
per tamē confessionem veram et
sacramētalem habeant abnegare
Unde et Juliani apostate perfu
dia non videtur tanta fuisse licet in
alijs aduerus ecclesiam maiora
exercuisset. de qua. et. q. viij. non po
test. Si quis vero incidentaliter
quereret. Quid si mente et corde fi
dem tenerent. quoz scriptatoz so

lum deus est. et non quecuqz ani
gelica creatura. vt supra patuit. fa
cerent tamē reuerentiam et obedi
entiam dyabolo p actus exterior
res. Dicendum videtur q cuz apo
stasia perfidie dupliciter pot fieri.
per actus infidelitatis exteriores
absq expreso pacto cum demo
ne inito sicut q in terris infidelius
mahumeticam vitam assumere
aut in terris christianoz cum ex
presso pacto etc. Primi vbi men
te retinent fidem. actu tamē exte
riori negant. lz non sint apostate
nec heretici tamē mortaliter pec
cant. Sic em salomon dñs suaz
yrozum reuerentiam exhibuit.
Nec em aliquis excusatur si ex me
tu hoc faceret quia fm Augusti
num. Sanctus est mori fame qz
veici idolaticis. aliqui habet Sa
cius. xxxij. q. iij. Sacius. Malef
fice autē quantūcumqz fidem reti
nent corde et abnegant ore. apo
stata tamē iudicantur eo q sedus
cum morte et pactum cum inferi
no pepigerūt. Un et sanctus Tho
mas in. ij. dist. iij. art. vltimo. Lo
quens de sibilibus operibus magi
cis. Et qui quocūqz modo aueris
um petunt a demonibz dicit. In
omnibus est apostasia a fide pro
pter pactum initum cum demo
ne. vel verboten si inuocatio in
terfit vel facto aliquo etiam si sa
crificia desint. non em potest hos
mo duobus dominis seruire Ad
idem Albertus vbi supra. di. viij
vbi queritur. Utrū magicis et ma
thematicis intendere sit peccatus

2 apostasia a fide. Ita respondit.
In talibus e semper apostasia ver-
bi vel operis. Si enim inuocatoes
fiant tunc apertum pactum initur
cum demone et tunc est aperta apo-
stasia verborum. Si autem non fit nisi
opere simpliciter tunc est apostasia o-
peris. Et quia in his omnibus sp-
est fidei contumelia. quod expectatur
a demone quod expectandum est a
deo. ideo semper apostasia iudica-
tur. Ecce quod clare duplicem apo-
stasiam ponunt tertiam subintelli-
gentes scilicet cordis que si desit tamen
malefice verbis et operibus aposta-
trices iudicantur. Penes ergo ut
patebit et hereticorum et apostatarum
subiacere debet. Est et tertia crimi-
nis enormitas pre cunctis alijs he-
resibus in eis. Nam si iuxta Au-
gustinum omnis infidelium vita pecca-
tum est. xxviii. q. i. §. ij. et est glosa
sup illud Romanorum. xiiij. Om-
ne quod non est ex fide peccatum est.
Quid iudicandum est de tota vita
id est de omnibus alijs operibus ma-
leficarum que tamen non ad com-
placitiam demonum fiant sicut iei-
unare ecclesias frequenter. com-
municare et sic de alijs. In omnibus
enim peccat mortaliter quod sic de-
claratur. Tanta est enim labes hu-
ius peccati quod facultate resurgendi
licet non ex toto amputat. eo quod pec-
catum non corrumpit totum bonum
nature et lumen naturale in eis re-
maneat. Tamen propter prestitum
homagium nisi ab illo absoluantur.
omnia eorum opera etiam de gene-

re bonorum sunt potius de gene-
re malorum. quod in alijs infide-
libus non cernitur. Nam secundum Tho-
mam secunda secunde. q. x. An omnis a-
ctio infidelis sit peccatum dicitur quod
quavis opera infidelium que sunt de
genere bonorum ut ieiunia demosi-
ne et hominum non sint eis meritoria
propter infidelitatem que est grauis
simum peccatorum tamen quia pecca-
tum non corrumpit totum bonum
nature sed remanet in eis lumen
naturale. Ideo non omnis actus
eorum est mortale peccatum. sed a-
ctus procedens ex ipsa infidelitate
ut videlicet relatus ad ipsam etiam si sit de
genere bonorum. puta sarraceni iei-
unat ut seruat leges Nabumeti
de ieiunio mandantem. Judeus
celebrat suas festiuitates et huius-
modi in his est mortale. Et sic in-
telligitur illud Augustini supra
allegatum. Omnis infidelium vi-
ta peccatum est.

De malefice grauissimas me-
rentur penas ultra omnes flagitio-
sos mundi.

Eniqz q' e

orum flagicia cuncta alio-
rum peccata excedunt quantum ad
demeritum penae declaratur. Pri-
mo quo ad penam hereticis infli-
gendam. Secundo quo ad penam
apostatis inferendam. Nam here-
tici quadruplici pena puniuntur
secundum Raymundum scilicet excommuni-
i ij

catione. depositōne rerum ablati
one. ⁊ corporali morte. De q uibz
om̄ibus lector iueniet sup̄ primū
de senten. excom. Nouerit. ⁊ sup̄
secūdam. xxij. q. i. Qui contra pa
cem. ⁊ tertū. distin. viij. quo iure.
xxij. q. vij. ca. i. ⁊ sequenti. sup̄ quar
tum. eo. titu. scz de hereticis. Ex
cōmunicamus primo ⁊ secūdo. i/
mo ⁊ grauissimas incurrit penas
Credentes. receptatores. fautores
⁊ defensores. Nam vltra penas
excōmunicatōnis illis inflictam
heretici cum fautoribus ⁊ defen
soribus suis ⁊ receptatoribz ⁊ ip̄o
rum filij vsqz ad secūdam genera
tionem p̄ lineam paternam. p̄ li/
neam vero maternā vsqz ad pri
mum gradum ad nullum benefi
cium vl' officium ecclesiasticū ad
mittūtur. vt eodē ti. quicūqz. ⁊ ca.
statutum. li. vi. Sed sup̄ terciam
penam. si heretici habēt filios ca
tholicos priuātur paterna here
ditate in detestatoem criminis
Et sup̄ quartam penas si post de
prehensioē erroris continuo nō
velit reuerti ⁊ heresim aburare
subito debet comburi si laycus est
falsarij em̄ pecunie statim mor
ti tradūtur. quātomag' falsarij fi
dei. Si vero clericus post solēne
degradatōnem relinquitur curie se
culari occidēdus. Si autē reuer
tantur ad fidem detruēi debent i
perpetuū carcerem. de hereticis.
Excōmunicamus. primo ⁊ secū/
do. ⁊ hoc de rigore iuris. Mirus
tamen agitur cum eis post abiu
ratōnem quam ad arbitriuz epi/
scopi ⁊ inquisitoris facere debent

prout in tertia parte operis pate
bit. vbi de varijs modis senten
tiandi tales tractatur. quis etiam
dicatur deprehensus ⁊ cōuictus.
seu etiam relapsus. His autē mo
dis mulctare maleficas nō vide
tur sufficere cum non sint simpli
ces heretice. sed apostate ⁊ vltra
hoc q' in ip̄a apostasia nō homi
nibus propter metum aut carnis
oblectamēta fidem abnegant. vt
supra tactus est. Sed ip̄is demo
nibus vltra abnegatōnem etiaz
homagiū corpora ⁊ animas offe
rendo prestant. Ex quibus satis
probabile videtur q' quantūcūqz
peniteant ⁊ ad fidem reuertātur
non debent sicut alij heretici cari
ceribus perpetuis mancipari. sed
vltimo supplicio puniri. ⁊ hoc etiā
am propter damna tēporalia ho
minibus ⁊ iumentis varijs mo
dis illata leges imperant. vt pas
tet. C. de maleficis. l. nullus. l. ne/
mo. ⁊. l. culpa Et est similis culpa
prohibita. discere. ⁊ docere. Et lo
quūtur leges super sortilegos. qn
tomagis super maleficos. vbi di
cunt q' pena illorum est bonozū
publicatio ⁊ decapitatio. Et si q's
tali arte mulierem ad luxuriam
prouocauerit. vel ecōuerso bestijs
exponitur. vt dicitur ibidē. l. mul
ti. Et de his in prima questione
tactum est.

Questione decimaquinta De
claratur q' propter peccata male
ficarum innocij sepe maleficant

tur. licet etiā interdū ppter peccata propria.

Edet hoc

q̄ diuina permissione plures innoxij damnificātur et puniuntur in premis is nocuentis propter aliena peccata maleficarum et nō propter culpas proprias. Nec aliquid hoc videat in conueniens ostēdit sanctus Thomas scda scde q. cxiij. Hoc fieri iuste a deo. loquendo de penis p̄sentis vite triplici rōne. Primo q̄dem q̄ vnus homo ē res alterius. et sicut quis punitur in rebus ita et in penam alterius aliq̄s puniri potest. Nam filij s̄m corpus sunt quedam res patris. et serui et alia res domiorum. et sic filij puniuntur quādoq̄ pro parētibz. sicut filius natus ex adulterio dauid mortuus fuit q̄s citius. et aīa/ lia amalechitarū iussa sunt interfici. quāuis et in diuinitōi sit ratio mystica. vt habetur. i. q. iij. §. paruos. Secūdo q̄ peccatus vni⁹ deriuatur in alios. et hoc dupliciter. Per imitationē sicut filij imitantur peccata parentum. et serui et subditi peccata domiorum. vt audacius peccent vt sit in rebus male acquisitis in quibus filij succedunt. serui in latrocinij et gueris iniustis. Unde sepius interficiuntur. et subditi prelatorum audacius peccant dum eos peccata cernunt. etiam si eadem peccata non cōmittunt. unde et iuste

puniuntur. Deriuatur etiam peccatum vnus in alterum p̄ modum meriti. vt subditorum in malum prelatum. id est q̄ peccata subditorum merentur peccatorē prelatum. s̄m illud Job. Regnare facit hypocritā propter peccata populi. Deriuatur etiam peccatum et consequenter pena p̄ aliquem consensum vel dissimulatōnem. Hoc est quando superiores peccata non redarguūt. tunc sepelisse me boni cum malis puniuntur. vt dicit Augustinus in primo de ciuitate dei. Exemplū vbi inter nos inquisitores vnus reperit quoddam oppidum mortalitate hominum quasi destitutum et vbi fama volabat q̄ quedam mulier sepulta lintheamen in quo sepulta erat successiue deglutiret. et q̄ pestis cessare non posset nisi ex integro lintheamen deglutiret ad ventrem consumpsisset. Habito consilio desuper sculterus cum p̄fecto ciuitatis sepulchri effodientes inuenerūt quasi dimietatem lintheaminis per os et collum. vsq̄ in ventrem immisam et consumptam. Quo viso motus sculterus gladiū extraxit et caput amputando extra foueam proiecit. sicq̄ subito pestis cessauit. Et quibus vtiq̄ diuina permissione peccata illius vetule super innoxios propter dissimulatōnem p̄cedentium punita fuerunt. Nam prehabita inquisitione repertū fuit ip̄as longo tempore vite sue sortilegas et magam fuisse. Exemplum de

punitōne David in enūeratiōne
populi per pestem. Tertio sit di-
uina pmissiōe vt humane socie-
tatis vnio cōmēdetur ex qua vn⁹
homo debet pro alio sollicitus es-
se vt non peccet. ⁊ ad detestatiōez
peccati. dum scz pena vnus redū
dar in om̄es quasi om̄es sint vnū
corpus. Exemplum de peccato
Achor Josue. viij. Possumus ad
huc addere duos modos prout
puniūtur mali interdum per bo-
nos. interdum etiam p alios ma-
los. Nā vt Gratianus dicit. xxij
q. v. §. vlti. Aliquando deus pu-
nit malos p legitimam potestātē
gerentes ex mandato suo. ⁊ hoc
dupliciter. Interdum cum meri-
to punientium. sicut puniuit pec-
cata chananeoz per populum su-
um. Interdum absqz merito pu-
nientū sed etiam in ipozuz penā
sicut tribum beniamin puniuit. ⁊
deleuit vsqz ad paucos. Aliquan-
do punit etiam p populos suos
iussu seu pmissiōe excitatos. nō
tamē intendentes deo obsequi sz
sue satisfacere cupiditati. ⁊ ideo cū
sui damnatiōne sicut itaz punit po-
pulum suū per thurcos ⁊ sepius
aī p alienigenas etiā i veteri lege

Sed nota. qz quacūqz de causa
quis puniatur si nō sustinet patiē-
ter penas tūc sunt flagella nō ad
satisfactiōem sed ad vindictam tā-
tum. i. punitiōem. Contra illud Deu-
tro. xxxij. Ignis scz pene regalis
succensus ē in furore meo. i. in pu-
nitōne. qz alias nō est in dō furor
⁊ ardebit vsqz ad inferni nouissū

ma id ē vindicta hīc incipiet ⁊ ar-
debit vsqz ad extremam dānatio-
nem. vt exponit Augustinus. Et
habetur de penis. di. iij. §. aucto-
ritas. Sed si patiēter ferant ipa
flagella ⁊ sit patiens in statu gre-
habent locum satisfactiōis vt di-
cit Tho. in. iij. Etiam si qz puni-
retur a iudice ppter maleficiū
cōmissum vl' etiam malefica ⁊ h
fm plus ⁊ minus fm deuotiōem
patientis ⁊ qualitātē criminis.

Mors autē naturalis cuz sit vl-
timum terribiliū. nō tamē est sa-
tisfactoria qz p naturam inoleuit
in penam originalis peccati. Li-
cet fm Scotū etiam volūtariē ⁊
cum deuotiōne expectata ⁊ dō ob-
lata in sua amaritudine possit fie-
ri aliquo mō satisfactoria. Mors
tamē violenta siue qz eaz meruit
siue non sp est satisfactoria. si pati-
enter sustineatur ⁊ in grā. Et hec
qdem quo ad penas propter aū-
rum pctā inflictas. Propter pro-
pria aūt etiā deus flagellat in vi-
ta pñiti ⁊ spēaliter circa maleficia
inferenda. Nā Thobie. viij. Su-
per illos qz libidini deseruiūt dya-
bolus accipit pñatē. quod etiaz
ex pcedentibus patuit declarādo
maleficia circa membra ⁊ poten-
tias generatiue potētie que deus
amplius pmitit maleficiari. At
tamē ad pñicandū populo notā-
dum. qz pmissis punitiōibus nō
obstantibz fm quas deus pro cul-
pis alienis siue pprijs punit hanc
regulam iuris p fundamēto te-
neat ⁊ populo pponit que dicit

Sine culpa nisi subit causa non est aliquis puniendus. extra de regulis iuris. et hec regula locum habet in iudicio poli. i. dei. et in iudicio fori. i. in foro humano siue seculari siue ecclesiastico. Declara de iudicio poli. Nam cum deus duplici pena spirituali et temporalis punit. In prima inuenitur quod nunquam sine culpa. In secunda inuenitur quod interdum bene sine culpa sed non sine causa. De prima spirituali pena que cum est triplex. scilicet subtractio gratie. vnde sequitur obduratio in peccatis. non fit sine culpa propria. Secunda pena damni id est priuationis glorie. hoc etiam nunquam infligitur sine culpa propria ut in adultis. vel contracta. ut in paruulis in originali decedentibus. Tercia pena sensus. i. cruciatio ignis infernalis etiam patitur. Unde quod dicitur. Exodi. xx. Ego dominus zelotes. visitans peccatum patrum in filios usque in tertiam et quartam generationem. intelligitur de imitatoribus patrum scelerum. ut exponit Gratianus. i. q. iiii. §. quibus. ubi etiam dat alias expositiones. De secunda autem pena temporalis punit deus. Primo propter culpam alterius ut sit factum est. triplici ratione. vel etiam sine culpa aliena et propria. sed non sine causa. vel etiam ex culpa propria et non aliena. quod si vis scire causas propter quas deus punit et tamen absque culpa aliena et propria. videas quoniam mos quos ponit magister in. iiii. di. xv. ca. ii. Et recipere tres primas causas. Reliquas du-

as accipe pro culpa propriis. Nam dicitur quoniam de causis deus homines flagellat in vita presentis siue penas inferi. Primo ut deus glorificet. Et fit quando miraculose remouetur pena siue flagellum. Exemplum de ceco nato. Jo. ix. de lazaro resuscitato. Iohannis. xi. Secundo si peccati desit imittitur tamen ut meritum cumulet per exercitium patientie. Ac etiam ut virtus latens intus alius manifestetur. Exemplum in Job. i. et Thobie. ii. Tertio ut status conseruetur per humilitatem flagellorum. Exemplum in paulo quod de se dicit. ii. ad Cor. xii. Ne magnitudo reuelationum extollat me. datus est mihi stimulus carnis mee angelus sathane etc. qui stimulus fuit Remigii fuit quidam infirmitas corporalis. Hec sunt cause sine culpa. Quarto ut eterna damnatio hinc inchoet. ut scilicet aliquo modo ostendatur quod in inferno patietur. Exemplum in herode Act. xii. et in Antiocho ii. Macha. ix. Quinto ut homo purificet. vel per expulsiōem culpe. cuius scilicet ex flagellis periturus. Exemplum de maria sorore aaron. Numeri xii. a lepra infecta. et israelitis prostratis in deserto sub Hyero. xii. q. iiii. quod ergo. Vel ad satisfactorie pene. Exemplum in dauid quod post remissionem adulterii dimissi quod ad culpam in penam fuit expulsus de regno. ut patet in. ii. Regum quod notat Grego. de pe. dist. i. si peccatum dauid posset etiam dici omnem penam quam patimur procedere ex culpa nostra sal-

tim originali cum qua nascimur
quia ipm est causa oim causalita
tum ar. di. v. a d eius. Sed ⁊ ter/
tia pena que ⁊ damni loquedo d
illa quo ad eternam dānatiōem
quam i futuro sustinebūt. nemo
ambigat quin sup omēs damna
tos in penis sensibilibus crucia/
būtur. Sicut em̄ gr̄e visio in pa/
tria. ita mortali culpe pena in in/
ferno succedit. Et sicut grad⁹ be/
atitudinis in patria cōmensuran
tur iuxta gradus charitatis ⁊ gr̄e
in via. ita ⁊ mensura suppliciorū i
inferno iuxta mensurā criminū i
via. Hoc est qd̄ Deutro. xxv. dz.
Pro mensura peccati erit ⁊ pla/
garum modus. Et si hoc in alijs
peccatis oibus tamen in speciali
maleficis hoc cōuenit qd̄ ad He
bre. x. tangit. Quātomagis puta
tis deteriora mereri supplicia q̄ si
lum dei cōculcauit. ⁊ sanguinem
testamēti pollutū duxerit. in quo
sanctificatus est. Hec sunt ppria
maleficarū fidem abnegantū ⁊ p
diuissimū sacramētū plurima
maleficia vt iam in secūda prepa
tebit exercētium.

Sextadecima. Declaratur in
speciali veritas premissa compar
do opera maleficarū ad alias sup
stitionis species.

Remissa de

niq̄ veritas quo ad enoz/
mitatē criminū in maleficis pba
tur p pparōem ad alia opa ma/
goz ⁊ diuinatoz. Nā cum quoz

decim sint spēs circa opa supstici
osa ex triplici genere diuinatiōni.
Duoz primū fit p manifestā de/
monū inuocatōnem. Scdm per
tacitam solā cōsideratōem dispo/
sitionis v̄l motus alicuius rei. vt
sydez. diertum. auraz. ⁊ buuisino
di. Tertū p cōsideratōem alicu/
ius actus hūani ad inq̄rēdū ali
quid occultū que sortū nomē ha
bēt. Et spēs primi generis diuati
onis que fit p exp̄ssam demonus
inuo catōem. sunt p̄stigium diuati
tio somnioz. Nigromantia. Di
uinatio phitonica. Geomantia.
Idromantia. Heromantia. Psi
romantia. ⁊ arioloz cultus. Tho.
scda sede. q. xxv. ⁊. xxvi. q. iij. igit. ⁊
q. v. nec mirum. Spēs deniq̄ ses/
cū di generis generalitici. auru spis
ces. augurus. omen. seruantibus
chyromantia. ⁊ spatulamantia.
Spēs etiam terci generis variā
tur fm om̄ia illa que sortium nos
men habent ad inq̄rendum aliq̄
qd̄ occultum. scz per consideratō
nem p̄icorum. festucarum. figu
rarum in plumbo liquefactarū.
Et de his Thomas vbi supra. ⁊
xxvi. q. ij. ⁊ q. iij. per totum. Ta/
men hec om̄ia crimina maleficarū
flagitia excedunt. quod de p̄stan/
tioribus spēsbus deducitur. Un/
de ⁊ de minoribus nō difficultatur
Nam in prima spē vbi aliqui p̄
stigiosis q̄busdam apparitōibus
sensus hūanos decipiūt. vt rector
poral' aliter sentiat p̄ sensū visus
aut tactus vt in p̄cedētibz tactus

est de modo prestingendi. Na
lesice his non cōtente circa mem/
bra generatiue potentie illa inter
dum prestigiosa apparitōne ause
rendo licet non in rerum verita/
te etiam ipam generatiuam potē
tiam pluries auferunt. ne mulier
concupere aut vir actum exercere
valeat etiam remanēte membro
absq̄ prestigiosa illusione post cō
ceptum etiam aborsum procurāt
sepe procurant cum inumeris a/
lijs malis in diuersis etiā formis
bestiarum apparent. vt in superio
bus patuit. In secūda deniq̄
specie q̄ et nigromantia dicitur fit p
mortuoz a apparitōnem v' locuti
onem cum vt dicitur tertio libro ethi
mo. Nigros grece mors dicitur lati/
ne mancia vero diuinitio faciūt
autem talia p sanguinem hominis
aut alius cuius aialis super quibus/
dam characteribus. scientes demo
nem sanguinem amare id ē eius
effusione et pctā. Unde fit vt vbi
mortuos ab inferis se vocare pu
tant ad respondēdum ad interro
gata. Demones in eozū similitudi
nibus apparentes talia exercent.
Et huiusmōi artis erat illa maga
et phitonissa. de qua. i. Reg. xxviii
que ad instātiā saulis samuelē
suscitauit. Nec ex hoc putat quis
taliam esse licita q̄ scriptura cōme
morat animā iusti pphete ab in/
feris vocatam sauli euentum fu/
turi belli etiam p mulierem phi/
tonissam aperuisse. Quia vt Au
gustinus dicit ad simplicianum.
Non ē absurdum credere aliqua

dispensatōne pmissum fuisse. vt si
domiante arte magica vel poten
tia. sed dispensatōne occulta que
phitonissam et saulem latebat se
iusti spiritus ostēderet regis aspe
ctibus diuina cum sentētia pcul/
surus. Vel non vere spūs samue/
lis a sua requie est exaratus. sed a
liquod fantasia et illusio demo/
num imaginaria dyaboli machi
natōnibus est facta quā appellat
samuellem scriptura. sicut magis
nes solent suaruz rerum noibus
appellari. Nec ex respōsione cuius/
dam argumenti sup questionem
An dinatio que fit iuocatōne des/
monū sit illicita. scda. scda. q. xcv.
arti. iiii. Ad secundum. Sed si les/
ctori placet videat rātionem sup
vltimū argumētum questionis.
An gradus pphete sint in beatis
in eadem sūma. q. clxxiiij. Inspi/
ciat etiam dictū Augusti. xxvi. q.
v. Nec mirz. Sed hec parum ad
maleficaz opera q̄ nullaz in se re
tinent spēm pietatis. vt intuenti e
ozum opa patet sanguinē innocē
tem fundere nō cessantes. occulta
queq̄ dyabolicis instructōnibus
manifestātes nec viuīs aut mor/
tuis pcutit vbi aias cum corpibz
interimūt. In tertia deniq̄ specie
que et somnioz dinatio dicitur dupl'r
obseruat. Primo qm̄ q̄s vritur sō
nijs vt valeat aliquod occultum
inuestigare ex reuelatōne maloz
spirituū cum q̄bus habentur pas/
cta expressa quādo scz ad hoc iuo
catur Scdo vero qm̄ q̄s vrit som
nijs ad cognoscēdū futura s'm q̄

somnia procedunt ex reuelatione
diuina vñ ex causa naturali intrin
seca vñ extrinseca quoniam potest se ex
cedere talis status non erit illicita
dinatio hec ho. vbi supra. Pro
cuius intelligentia vt predicatores
nucleum ad minus habeant. Nota
dum ad primum de angelis quod cum
angelus sit limitate virtutis effica
cius reuelare potest aliquod futuro/
rum anime disposite quam indisposite.
Dispositio autem fit post sedationem
motuum exteriorum et interiorum. vt quoniam
silentes sunt noctes et sedati sunt
motus fumositate. et hoc fit circa
aurozam quoniam digestio est comple/
ta. et hoc dico de nobis peccatoribus
silibus. quibus angeli ex diuina pie
tate ad prosecutionem officii aliqua
reuelant aut tempore studij in auro
ra intellectum de occultis scriptu
rarum informante. Presidet enim an
gelus bonus intellectui sicut de
voluntati. et corpora celestia nostris
corporibus alijs autem perfectioribus
quibuscumque potest et quacumque hora re/
uelare vigilando et dormiendo quam
uis et iuxta philosophum in de som. et vigi.
sunt magis apte recipere reuelationes
vt deum est vno tempore quam altero. put ce
teri magis facere consueuerunt. Ad
secundum nota quod ex naturali solli
citudine nature de regimine corpo
ris configit quod quedam futura habent
causam naturalem in homine som/
nante. et tunc illa somnia seu visio
nes sunt tantummodo signa et non
cause. sicut ex prece angeli dictum est.
et hoc accidit futurorum in ho/
mie. vt sanitatis vel egritudinis vel
periculi etc. Et hec est sententia aristoteli. vbi
supra. quod natura reparat in somnis anime
aliquas dispositiones que sunt in corpore
ex quibus postea contingit infirmitas
vel aliud. vt si quis somniat de occupa
tionibus igneis. signum est quod pericula
tur in eo colera. si de aeris vt de vo
latu et homini signum est sanguinis.
si aque vel alterius liquoris aquei
signum est flegmatis. si de terreis.
signum est melancolie. Et ideo per se
omnia quandoque viuatur medici ad co
gnoscendum dispositionem corporis
vt etiam dicit philosophus in eodem libro.

Sed hec iterum leuia sunt per prop
tionem ad somnia a maleficis sus
ceptiose obseruata. Nam si corpora
liter vt supra tactum est non libere trans
ferri sed tantum imaginarie cernere
quod a consodalibus maleficis prop
terantur reponere se habet ad fini
strum latus in nomine sui dyaboli et
omnium demoniorum. Vnde fit vt ei sin
gula imaginaria visione respiciantur
tantum a simili. Si aliqua occulta
scire pro se vel alijs hominibus voluit
a demonibus per somnia instruuntur
non per tacita sed per expressa cum eis
pacta inita. Nec iterum per quod
cumque pactum quocumque modo per al
iquid sacrificium alicuius animalis seu
sacrilege deprecationis aut cultus e
riam latrice exhibitionis. sed seipsum
in anima et corpore demonibus offe
rentes. fidem penitus sacrilego ore
abnegando. Nec his contenti etiam
proprios aut alienos infantes
demonibus offerunt aut interij

mūt. de q̄bus supra habitū ē. In quarta deniq̄ spē que p̄ phitonē a phito a p̄polline. Juxta Jsidorū qui auctoz diuinandi d̄r fuisse ex̄ercetur. non p̄ somnia aut p̄ motuoz allocutōne. sed p̄ viuos. vt in arrepticis q̄ sic arrepti a demonibus v̄l voluntarie aut inuoluntarie ad p̄dicandum tantūmodo futura. ⁊ non ad alia flagitia p̄petrando agitantur qualis fuit illa puella. de q̄ Actū. xvi. Clamando post ap̄los q̄ eēt veri serui dī. Cū indignatus paulus ipe rauit spiritū et̄re ab ea. Partz q̄ modica sit comparo p̄ respectū ad maleficias ⁊ eoz opera que v̄tq̄ sic ob magnitudinē facinorū ⁊ enoz mitatē criminū. Juxta Jsidorū. vt supra habitum ē nūcupantur. vñ causa breuitatis de alijs minoribus spēbus diuinatōnū hec probare non expedit vbi maiores excedere noscūtur. nam vbi p̄dicatozi placet applicare alias spēs vt geomantiā q̄ fit circa corpus terre. vt in yngue v̄l in ferro vel lapide polito. Idromātiā q̄ fit in aqua v̄l crystallo. Aremantiā q̄ fit in aere. Piromantiā q̄ fit in igne. Arioloz que fit in visceribz aialium imolatoꝝ in aris demonum. Licet he oēs per exp̄ssam demonum iuocatōne fiant. nulla tamē est comparo ad maleficia maleficarum. cum ad nulluz no/ cūmētum hominū iumētorum ⁊ terre frugum tendunt directe. sed ad futurorum p̄cognitōne. De a/

lijs etiam spēbus diuinatōnū q̄ cum tacita iuocatōne ⁊ etiam per tacitum vt sic pactum erga d̄mones practicātur. vt sunt generalit̄ci seu astrologi sic dicti. p̄pter naturalium consideratōnes. Auruspices qui dies ⁊ horas obseruant. Augures qui gestus ⁊ garritus auium. ⁊ omen qui verba hominū obseruant. Et chyromantici qui ex lineamētis manū aut spatul̄is aialium diuinant. Si cui placet inspiciat p̄ceptorum Nider. circa secūdum p̄ceptum ⁊ plura i uēit quomō sunt licita ⁊ quomō non. Maleficaz q̄o opera nunquam sunt licita.

Decimaseptima est declaratio quarte decime grauitatē criminis ad peccata quecūq̄ demonum comparando.

Ed et tanta

est earum facinorū magnitudo q̄ etiam maloz angeloz peccata ⁊ ruina excedunt. Et si in culpis quō non etiam in infernalibus supplicijs. Et hoc q̄dem ad culpas demonstrare non ē difficile varijs rōnibus. Primo. nā licet eius peccatum sit irremissibile. hoc tamē non ē propter magnitudinem criminis habēdo respectum ad eoz naturalia. ⁊ precipue s̄m opinionem illoꝝ qui dicunt eos tantum in naturalibus ⁊ nūquam in gratuitis fuisse creatos. Et qz bonus gr̄e ex̄cel/

dit bonū nature. ideo illoꝝ pctā
qui a statu grē cadunt prout ma/
lesice fidē susceptam in baptismo
abnegantes erisūt. eorum vtqꝫ
pctā excedunt. Si vero dicamus
eos in grā fuisse creatos lz nō con/
firmatos. sic etiam malefice lz nō
creati in grā. tamē a grā spōte ceci/
derunt. sicut ⁊ ille volēs peccauit
Secdo demonstratur. nam lz eꝝ
peccatum sit irremissibile varijs
de causis alijs. puta fm Auguſti/
num. qz nullo suggerēte peccauit
iō nullo reparante redire debet
Uel qz fm Damas cōtra dei for/
mam intellectū peccauit. ⁊ cogni/
tio quanto ē nobilior tanto peior
est error. Seruus em̄ scīcs volū/
tatē domini sui rē. Uteruz fm
eundē Damas. qz non ē suscepti/
bilis penitētie. iō nec venie. ⁊ hoc
ex natura sua. que qz spūalis tan/
tūmodo ē semel vertibilis. eo qz se/
toraz cōuertit. qđ in homie nō fit
vbi caro semp repugnat spiritui.
Uel iterum. qz excelso loco pecca/
uit vt in celo. homo autē in terra.
His tamē non obstantibus eius
culpa in multis alijs minoratur
comparatie ad maleficarum fla/
gitia. Primo in hoc qz ille iuxta
Anselmū in quadam oratōe nul/
la pcedente delicti vindicta super/
biens peccauit. Malefice vero
post tantas penas sepe multis a/
lijs maleficis inflctas imo ⁊ post
penas quas pcpit in eccl' a dia/
bolo occasiōe sue ruine inflctas
oia hec contēnunt. ⁊ nō ad mima
pctā mortalia. vt ceteri pctōres q̄

et infirmitate aut malicia absqꝫ
habitu malitie peccant. Sed ex p
funda cordis malicia ad horren/
da flagitia properant. Secūdo.
quia lz triplex sit status mali an/
geli. Innocentie. Culpe. ⁊ miserie
seu pene. Ipe tamē sic ab innocē/
tia semel tantum cecidit ⁊ qz ad il/
lam nunqꝫ restitutus fuit. Pec/
cator autem ad innocētiā p ba/
ptisimum restitutus iterum ab il/
lo cadens multum profundatur.
Et sup omnes ipe malefice vt ca/
rum flagitia demonstrant. Ter/
tio ille contra creatorem nos au/
tem ⁊ super omēs ipe malefice cō/
tra creatorem ⁊ redemptorem rē
Quarto ille dereliquit deum per/
mittentem videlicet eum peccare
⁊ non ex pietate eum prosequen/
tem. nos autē sup omēs ipe ma/
lesice peccatis elongamur a deo
pmittente ⁊ ex pietate nos contil/
nuo prosequente. ⁊ beneficis plu/
rimis nos puenientem. Quinto
ille prestat in malicia deo repro/
bante ⁊ suam grām nō a pponen/
te nos miseri currimus in illā ma/
liciam deo continuo reuocante
Sexto ille manet obduratus ad
puniētem. nos obdurati ad blan/
diētem. Et si ambo contra deum
tamē ille contra se requirentem.
nos contra pro nobis moriētem.
quē vt pmissimus sup omēs ma/
lesice debonestantes offendūt

Solutōnes argumentozū e/
tiam declarant veritatem p com/
parationem.

Dargumē

ta. Ad primū patz respō
sio p ea que in principio corporis q̄
stionis tacta sunt. Un̄ videlz ali/
quod peccatū debeat censi gra/
uius altero. 7 quō peccata malefi
caruz grauiora cūctis quo ad cul
pam existūt. Et aliud quo ad pe/
nam. Dicēdum q̄ sicut culpa ade
tra 7 eius pena dupl'r considerat.
vel quo ad p̄so nam. vel quo ad
naturam totam vīez posteritatē
et eo secutaz. Primo mō. Sicut
maiora peccata fuerūt post cum
p̄petrata. qz vīez ip̄e solummodo
peccauit faciēdo illud qd̄ erat ma
lum non fm̄ se sed qz prohibuituz
Fornicatōes vero adulteria. 7 ho
micidia. vtroqz modo mala sunt
scz fm̄ se. 7 qz prohibita iō etiam
grauioz pena eis debetur. Scdo
vero modo. lz maxima pena p̄si/
mū peccatū secuta ē. hoc tñ est p̄
indirectū inq̄ntum vīez per eū to
ta posteritas originali pctō fuit i
fecta eo q̄ ip̄e primus parēs oim̄
pro q̄bus oibus sol⁹ filius dei sa/
tisfacere potuit potētia ordinata.
Pro suo autē personali medieta
te diuina grā penituit 7 saluatus
post solutōem factam p̄ christuz.
incompabiliter autē peccata ma
leficari excedūt in grauitate non
contēte de suis p̄sonalibus pctis
7 pditōnibus cum etiā innūeras
alias post se p̄tinue trahūt. Ad
terciū tōm ex p̄habitis q̄ h̄ fuit p̄
accidens in peccato ade. q̄ maioz

rem les'onem intulit Et hoc vīez
q̄ naturam integrā inuenit 7 q̄
corruptā necessar' o nō volūtarie
transfundere habuit. vñ non seq̄
tur q̄ suū peccatū simpliciter gra
uius ceteris fuit. Tum etiam qz
becidem etiam sequētis peccata
fecissent si talem naturā inueniss/
sent sicut 7 fm̄ mortale peccatum
nō grauat grām eo q̄ illam non
inuenit p̄uaret autē si illam inue/
nirer. Nec ē solutio sancti Tho.
in. ij. di. cxi. ar. ij. in solutōne se. ij.
di argumēti. quam solutōnem si
q̄s ad plenū vult intelligere hab
bet p̄siderare q̄ adam originalez
iusticiam si p̄stitisset nō trāsfudiss/
set in posteros. put Ansel. opina
batur. qz etiam aliq̄s post eū pec
care potuisset. videbant dicta do/
cto. di. xx. An pueri mox nati fuis
sent in grā confirmati. Itē quoli.
ci. an idem q̄ nunc saluatur hoies
saluati fuissent si adā nō peccassz.

Seq̄tur modus p̄dicādi p̄tra
q̄nqz argumēta laycoz q̄bus p̄/
bare vidētur spar sim q̄ deus nō
p̄mittat tantā p̄tatem diabolo 7
maleficis circa hm̄oi maleficia in
ferenda.

Et deniqz

p̄dicatoz puidus sup cer
ta argumēta laycoz vel etiā peri
toz q̄rūdā q̄ intātū maleficias eē
negār q̄ lz malitiā 7 potētia dēo/
nis ad nferendū ex suo desiderio
hm̄oi mala p̄cedāt. dinam tamē
p̄missionem sibi p̄decedentē nel
lz

gant. nec volunt q̄ deus talia fieri p̄mittat. ⁊ licet modū arguendi non habeat ⁊ in tenebris sicut ceci palpitant. iam vnū iam alterum mediū tangēdo. opus tamē est eoz assertōnes ad q̄ncz arguimenta reducere. Ex q̄bus vtiqz omnes eoz cauillatōnes pcedere possunt. Et primo. q̄ deus nō p̄mittat dyabolo sub rāta p̄testata seuire in hoies.

Trum ad

maleficialē effectum a demone p̄ maleficam

purandū semp̄ habet cōcurrere diuina p̄missio. Et arguitur q̄ncz argumētis q̄ deus nō p̄mittit. vñ etiam maleficiū nihil ē in mūdo. Et primū sumitur ex pte dei. Scdm̄ ex pte dyaboli. Tercium ex parte malefice. Quartum ex pte morbi. Quintum ex parte p̄dicatorū ⁊ iudicium q̄ talia contra eas predicant ⁊ iudicant q̄ vtiqz nūc q̄ securi eēt. Primo sic. De^o punire potest hoiem. p̄pter peccata. ⁊ punit gladio fame ⁊ mortalitate. Item diuersis alijs infirmitatibz varijs ⁊ innumeris q̄bus humana conditio subiacet. vnde qz op^o ei nō est adiūgere alias punitiōes ideo nō permittit. Scdo sic. Ex pte dyaboli si vera eēt q̄ p̄dicantur. q̄ vicz vim generatiuam impedire p̄nt. vt vicz mulier non p̄cipiat. vñ si p̄cipiat q̄ abortus faciat. vel si nō abortus q̄ etiā post partū natos interficiunt. vtiqz sic

perimere possent totū mūdū. Et itez potest dici q̄ opa dyaboli essent fortiora opibz dei. scz sacra mēto miramōnū qd̄ est opus dei. Tercio ex pte hoies. naz videm^o si maleficiū debet eē aliqd̄ in mūdo tūc aliqui hoies plus alijs maleficiantur. De quo si q̄ritur vtiqz d̄ hoc esse. p̄pter punitiōem pctōrum. sed hoc est falsuz ergo ⁊ illud qd̄ maleficia sunt in mūdo. falsitas autē p̄batur ex eo. qz tūc maiores peccatores ampl^o punitētur. hoc est falsum cū minus punitur q̄ aliq̄ interdū iusti. qd̄ etiam cernitur in pueris innocētibz q̄ asseruntur maleficiari. Quarto pot̄ addi ⁊ aliud argumētum ex pte dei. hoc qd̄ q̄s impedire possit ⁊ nō impedit sed fieri p̄mittit. vtiqz iudicat ex sua volūtate. p̄cessisse. Sed deus cuz sit sūme bon^o nō potest velle malum. ergo non potest p̄mittere vt fiat malum qd̄ ip̄e impedire potest. Itē ex parte morbi defectus ⁊ infirmitates q̄ dicuntur maleficiales siles etiam sunt defectibus ⁊ infirmitatibus naturalibz. i. q̄ ex defectu nature procedūt. q̄ em̄ aliq̄s claudicat. excecatur vel rōnes perdit. vñ etiam morit̄ ex defectu nature cōtingere possunt. vñ non p̄nt secure maleficas ascribi. Ultimo ex pte iudicium ⁊ p̄dicatorū q̄ cum talia aduersus maleficas p̄dicant ⁊ practicant vtiqz. p̄pter in gens odiū a maleficis. p̄tra eos cōceptū nūc q̄ essent securi. Sz p̄tra argumēta sumant̄ ex q̄stione prima sup̄ tercium principale prime

ptis tractatus. 7 pponant illa q̄
sunt magis ad pplm quō vicz p̄
mittit mala fieri. lz non velit ma/
lum fieri p̄mittit aut̄ p̄pter admi/
rabilem p̄fectōem vniuersi q̄ con/
siderātur in hoc q̄ bona p̄mēdā/
tur eminetius 7 magis placent 7
sunt laudabiliora dū p̄panit ma/
lis. habētur ibi auctoritates. Itēz
p̄funda dī diuine sapiētie iusticie
7 bonitatis relucēt. q̄ alias eēt
oculta. Et breuiter p̄ decisione q̄
stionis p̄nt colligi ex his q̄ ibi tan/
gūtur varia documenta p̄ infor/
matōne populī. vicz q̄ deus iuste
duos casus p̄misit. scz angeloz 7
p̄rimoz parētum q̄ cum sint ma/
iores oibz alijs casibus. Nō ni/
rum si alijs minores p̄mittātur.
Qualiter aut̄ sunt maiores q̄ ad
causalitatē nō quo ad alias circū/
stantias s̄m quas pctā malefica/
rum. vt in. iij. q. tangitur. 7 malo/
rum angeloz 7 p̄rimoz parētū
peccata excedūt. 7 quare deus iu/
ste p̄misit illos p̄rimos casus tan/
gitur in. ij. q. ex q̄bus plurima col/
ligere 7 dilatare p̄t ad suū placi/
tum. Sed ad respōdendū sup ar/
gumenta. Nam ad primū cum
dr. deus sufficienter punit p̄ na/
turales infirmitates mortales.
gladio. 7 fame. Respōdetur ex tri/
bus. Primo. qz deus nō limita/
uit suam s̄tutem ad naturales p̄/
cessum aut etiā ad influētias cor/
porum celestīū. vt vicz p̄ter illa
agere nō possit ideo 7 p̄ter illa se/
p̄ssit. me egit in punitōez peccamī/
num. mortalitates 7 alia inferen

do p̄ter oēm influentiā corpm. si
cur in punitōne peccati supbie in
dauid sup mortalitatē inflictam
p̄p̄o. p̄ter pplī nūeratōez rē. Se/
cūdo hoc vtiqz p̄gruit diue sapiē/
tie q̄ cuz rebz oibz sic admistrat
vt eas p̄p̄is motibz agere sinat.
Tō sicut nō p̄uenit malitiā demo/
nis oīno impedire. sed potius des/
cet ipam p̄mittere vt agat q̄stum
ad bonū vniuersi spectare p̄t. lz
continuo etiā refrenat per bonos
angelos vt non tantum noceat
q̄ntuz nocere vellet Ita etiā non
cōuenit malitiā hūanam refrena/
re sup ea ad q̄ ex libertate arbitrii
p̄t. vt est fidei abnegare 7 seipz
demoni deuouere que vtiqz face/
re in p̄tate sunt volūtatis hūane.
Ex q̄bus etiam duobus cū deus
maxime offenditur iuste p̄mittit
ea que a malefica desiderātur. 7 p̄/
pter que fidē abnegauit. 7 ad que
dyaboli potētia se extendit. vt est
hoibus iumentis 7 terre frugibz
posse nocere Tertio. deus iuste p̄/
mittit illa mala fieri per que dyab/
olus etiam p̄ indirectum maxi/
me torquetur 7 sūmam recipit dis/
p̄licentiam. sed p̄ illa mala que a
maleficis s̄tute demonum sūt p̄
indirectū dyabolus maxime tor/
quetur dum contra suam volun/
tatem deus oibz malis ad glāz
sui nois ad s. dei cōmendatōez ad
electoz purgatōez 7 accumulū me/
ritozū vtitur. Certuz est em̄ q̄ in
ter om̄es disp̄licentias quas dyab/
olus ex supbia que s̄p cōtra deū
exigit. iuxta illud. Supbia eoz q̄
lz ij

te oderūt ascendit sp. hec p̄cipua
est qua sibi displicet q̄ deus omnia
sua machinamēta in sui gl̄iam rē
cōuertit. Iuste ergo deus c̄icta p̄
mittit. Ad sc̄cūm sup̄ius respō
suz ē. r̄ oportet respōdere ad duo
que includūtur in argumento. sc̄z
q̄ nō dicitur dyabolus fortior dō
nec eius factura. imo cernitur q̄
minime s̄tutis existit. cum nihil
possit nisi p̄missione diuina. vñ e
ius s̄tus pōt dici minima p̄parā
do ad dinam p̄missionem. lz sit
maxima cōpando ad s̄tutes cor
porales quas naturaliter excedit
Iuxta illud sepe allegatum. Nō
est pt̄as super terrā que ei valeat
compari. Job. xli. Illeruz ad qd̄
respondēdum. Cur vitz deus po
tius sup̄ vim generatiuā p̄mittit
maleficia fieri q̄ sup̄ alios actus
hūanos De q̄bus etiam sup̄ra ta
ctum ē in materia de p̄missione di
uina sub titulo. quō malefice vim
generatiuā r̄ actum venereū im
pedire possunt. Est em̄ hoc pro
pter feditatem illius actus. Et qz
originale peccatū inflictū ex cul
pa primoz parentū p̄ illum actū
transfundit r̄ exemplificat etiam
de serpente q̄ primū instrumētuz
dyaboli fuit rē. Ad terciū dicē
dum. q̄ sicut intentio r̄ appetitus
dyaboli maior est ad tentanduz
bonos q̄ malos. lz ex parte tenta
ti magis tentat malos q̄ bonos.
id est q̄ amplior abilitas ē in ma
lis ad recipiēdum tentatōem de
monis q̄ sit in bonis. Ita etiam
plus affectat ledere bonos q̄ ma

los. licet maiorem abilitatem les
dendi inueniret in malis q̄ in bo
nis. Et huius ē ratio. qz fm̄ Gre
goriū. q̄nto crebrius q̄s dyabolo
se subijcit tanto intolerabiliorē s̄t
bi facit vt ei reluctari nō possit
Sed cum mali crebrius se subij
ciant dyabolo. eis fit tentatio ma
gis intolerabilis r̄ frequentior cū
nō habeant scūtū fidei formate q̄
se tueantur. De quo scuto ap̄l̄us
Ep̄he. vi. In oibus sumētes scū
tum fidei in quo possitis om̄ia te
la nequissimi ignea extinguerē.
Sed ex alia parte magis r̄ acruis
impugnat bonos q̄ malos. Et
rō quia cum iam possideat malos
non autem bonos. iō magis cō
natur p̄ tribulatōnem trahere ad
sui dominū iustos quos nō hab
bet q̄ peccatores possessos. sicut
aliq̄s princeps terrenus magis ī
surgit contra illum q̄ plus aufert
de iure suo vel qui plus nocet res
gno q̄ contra illos q̄ non sibi cō
trariantur. Ad q̄rtum. q̄ deus p̄
mittit mala fieri. non vult tamen
mala fieri vltra p̄missa que tacta
sunt. p̄dicatoz declarare pōt p̄ q̄n
q̄ signa volūtatis diuine. que sūt
preceptum. prohibitiō. conciliū
opatio. r̄ permissiō. vide sanctum
Thomam p̄cipue in prima par
te. quia ibi planius declarat. q. xxi
arti. xij. Nam licet vna sit volun
tas in deo que est ip̄e deus. sicut r̄
vna eius essentia. tamen p̄ respec
tum ad eius opera iudicatur r̄ si
gnificatur nobis eius voluntas
multipliciter. fm̄ quod Psalmi

sta dicit Magna opa domini est
quisita in omnes voluntates eius
Unde voluntas in deo distingui/
tur non ex parte rei sed ex parte suo/
rum effectuum. ita ut voluntas p/
prie dicta dicatur voluntas bene
placiti. Voluntas metaphoricè
dicta dicatur voluntas signi in quibus
tum vicè per signa et metaphora
iudicatur nobis deum hoc velle.

A simili. Sicut pater familias
viam habens in se voluntates de
mōstrat illam quibus modis. scz p
se et per alium. Per se dupliciter. di
recte. et indirecte. Directe cum ali/
quid operatur. et tūc est operatio.
Indirecte autem quādo non im
pedit operantē. sicut et in. iij. phy/
sicozū dicitur. Remouens et pro
hibens est mouens per accidens.
et quantū ad hoc dicitur signum
permissio. Per alium autem de/
clarat se pater familias aliquid vel
le tripliciter. Vel in quātum ordi
nat aliquem ad aliquid faciendū
necessario et prohibendo contra/
rium. et sic sunt preceptio in prece
ptis. et prohibitio in affirmatiuis
et negatiuis preceptis. Vel in quā
tum ordinat aliquem per suauem ad
aliqua conciliatiue. et hoc prinet
ad consilium. et sicut voluntas hu
mana manifestatur per hec quin/
qz. sic et ipsius dei. Quod em̄ prece/
ptum prohibitio et consilium dis/
catur voluntas dei patet per illud.
Mathei. vi. fiat voluntas tua si
cut in celo et in terra. id est ut i ter
ra impleamus eius precepta. vi
temus prohibita. et impleamus

pro posse consilia. Et similiter qd
permissio et operatio dicatur dei
voluntas. patet per Augustinum.
qui dicit in enche. Nihil sit nisi
omnipotens deus fieri velit. vel sinē
do ut fiat vel faciendo. Ad pro
positum cum dicitur illud qd quis im
pedire possit et non impedit iudi
catur ex sua voluntate processisse
verum est. Sed cum infertur. De
us est summe bonus. ergo non po
test velle mala fieri. verum est vos
lūtate beneplaciti et per quattuor
signa huius voluntatis. quia non
potest operari mala nec precipere
mala. nec ut non prohibeat ma
la et persuadeat bona superogato
nis. potest autem velle permittere
mala fieri. Ad aliud quod cernuntur
infirmitates ab inuicē ut vna
sit maleficialis. altera naturalis.
puta ex defectu nature. Respon/
detur qd varijs modis. Primo me
dicorum iudicio. xxvi. q. v. Non
licet. et q. ij. cap. Illud. vbi verba
Augustini ex secundo de doct. christi
ana. Ad hoc genus superstitionis
pertinent omnes ligature et remedia
que medicorum disciplina condē
nat in quibuscunqz rebus suspendē
dis atqz ligandis. A simili vbi me
dici ex circumstantijs vicè etate com
plexione sana et subito quasi i ictu
oculi imurata et qd non ex defectu
sanguinis stomachi aut labe in/
firmitas acciderit. Judicant illas
non ex defectu nature. sed ab ex/
trinseco accidisse. Et ab extrinse/
co vbi non ex venenosa infectione
qd sic sanguis et stomachus malis

humoribus esset repletus. tunc est
sufficiens diuisione iudicant esse
ctum esse maleficalem. Item se/
cundo cum eis existit incurabilis
vt nullis medicaminibus eger pos/
test releuari. imo potius cernunt
ipm aggruari. Tertio. qz sic subi/
to interdum accidit qz iudiciū in/
firmi super hoc cōtingit. Res ge/
sta vni ex nobis innotuit. Nam
qdam de optimatibus ciuitatis
Spirensis nimis cervicose volū/
tatis vxorem habuit intantum
vt cum ipse libens in oibus z com/
placere studeret. tamen in cūctis
fere suis affectōnibus ei recalcitra/
bat z verbis contumeliosis semp/
ipm molestare satagebat. Acci/
dit inde vt domum ingressus q/
dam die cuz mulier solito more
contra se briganti verbis obpro/
briosis z ire locum dare z domū
exire volebat ipsa hostium per qd
exire habebat cursu veloci anticū/
pando obseruauit z vociferando
contestabatur qz nisi eam verbe/
raret nulla pbitas aut honestas
sibi inesset. Ad que verba grauiā
ille manum nō animo ledendi ex/
tendit z ipam expansis digitis su/
per spatulā leuiter tangendo subi/
to ad terram collisus oēm sensuz
perdidit. z per plures septimanas
in lecto decūbens grauissima in/
firmitate detentus fuit. qua in re/
pensari potest illam infirmitatez
nō ex naturali defectu sed p male/
ficium mulieris sibi accidisse.
Plura imo quasi innumera con/
similia acta sunt z multis innotu

erunt. Sunt qdam qui p certam
practicam experientiaz rei capiunt
per hūc modum. Nam plūbum
liquefactum super infirmum tes/
nent z in scutellam plenam aqua
infundunt. z si imago aliqua con/
densata cernitur tūc infirmitatez
ex maleficio accidisse iudicant. z q/
dam an talis imago opere dmo/
num aut naturali virtute erūpat
vbi interrogantur talia practicā/
tes respōdere solent. qz virtute sa/
turni super plūbum qui alias ma/
lus existit. sicut sol super aurū ma/
leficium sua virtute ostendere so/
let. Sed quid de his sentien/
dum sit. an videlicet practica li/
cita sit aut non. Circa tertium p/
cipale huius tractatus tractabi/
tur. canonistis em videtur licitus
vt vana vanis confundātur. licet
theologis oīno contrarium vide/
atur cum nō sint facienda mala
vt eueniant bona. Ad vltimum
vbi diuersa querūtur. Prio. cur
malefice non dicantur. Secūdo
cur principibus eis fauentibus ad
perniciem omnū inimicorū ipō/
rum nō cooperantur. Tertio. cur
predicatoribus z alijs eos perse/
quentibus nō nocere valeant.
Ad primum dicendum. qz ideo
vt plurimū malefice nō dicantur
vt iuxta complacentiam demo/
nis in contumeliaz creatoris qn/
tum possibile ē pro vilissimo pre/
cio emanant. Et secūdo ne in di/
uitijs notentur. Ad secū dum cur
principibus non nocent causa est
manifesta. quia quantum in ipis

est hoc fit ut ipsos in amicitia reti-
neant. Et si queritur. cur eorum ini-
mici non noceant. Respondetur. quia bonus angelus ex altera
parte hoc maleficium impedit
Juxta illud Danielis Princeps
persarum restitit mihi viginti vna
diebus. Unde doctores in secundo
sententiarum. an inter bonos ange-
los sit pugna et qualiter. Ad ter-
tium dicitur quod ideo. nec inquisito-
ribus aut alijs officialibus nocere
possunt. quia publica iusticia
vtruntur. Exempla varia ad hoc
possent adduci. sed temporis pro-
lixitas non patitur.

Incipit se- cunda pars hu- ius operis.

Secunda

pars principalis huius
operis. quod est de modo procedendi
ad quod a maleficio per ma-

leficium inferendis obstruat. Et per decem
et octo capitula distinguitur cum dua-
bus duntaxat difficultatibus. quarum
vna in principio super remedia preser-
vatiua ut videtur quod maleficium non
possit altera in fine super remedia a-
mouentia maleficium. et per que male-
fici curati possunt cum secundum philosophum in
iuris philosophorum remouens et prohibens
coincidunt. et sunt cause per accidens. Tercio
ut per hec totale fundamentum huius
horrende herese habeat. Circa duo
principaliter insistendum erit. Primum
circa introitum earum et professionem salu-
tariam. Secundo circa progressum in
modo operandi et horrendam obseruandam
tiam. Tertio impedimenta salutaria
contra earum maleficia et reme-
dia preseruatia. Et quod in moralium
laborum materia. Unum argumētum
varijs et declarationibus vbiq;
insistere opus non est cum ea que
per capitula sequuntur sint per prece-
dentes questiones sufficienter dis-
cussa. Ideo precamur in deo lectorem
rem ne demonstrationem in omnibus